

การประเมินหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนเทศบาล 4
(เพาะชำ): การใช้วิธีการประเมินแบบสร้างเสริมพลังอำนาจ

นางเทียมใจ สุขมาตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
พ.ศ. 2555

**Evaluating the Social Studies, Religion and Culture Learning Area of the
Basic Education Curriculum, B.E. 2551 as Implemented at Tessaban 4
(Phocham) School: An Empowerment Evaluation Approach**

Miss Theamjai Supamas

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Evaluation

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2012

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ): การใช้วิธีการประเมิน
แบบสร้างเสริมพลังอำนาจ

ชื่อและนามสกุล นางเทียมใจ ศุภมาตร

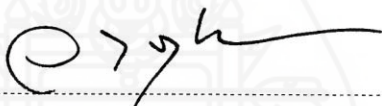
แขนงวิชา การวัดและประเมินผลการศึกษา

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. อาจารย์ ดร. สัจจวรรณ ังคกระโทก
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สุพักตร์ พิบูลย์

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2555

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. วิษณุ ทรัพย์สมบัติ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. สัจจวรรณ ังคกระโทก)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุพักตร์ พิบูลย์)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การประเมินหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ):
การใช้วิธีการประเมินแบบสร้างเสริมพลังอำนาจ

ผู้วิจัย นางเทียมใจ สุขมาตร รหัสนักศึกษา 2522500673 **ปริญญา**ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(การประเมินการศึกษา) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) อาจารย์ ดร. สวรรณ์ ังตระโทก
(2) รองศาสตราจารย์ ดร. สุพักตร์ พิบูลย์ **ปีการศึกษา** 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินสภาพปัจจุบันของการใช้หลักสูตร และ
ปัญหา อุปสรรคของการพัฒนาการใช้หลักสูตร (2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และ (3) ประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตร
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 3 คน ครูกลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจำนวน 8 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 2
คน ข้อมูลการวิจัยรวบรวมจากการใช้แบบสอบถาม การประชุมกลุ่มย่อย การระดมสมอง และเทคนิค
กระบวนการสร้างเสริมพลังอำนาจ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยได้ข้อสรุปดังนี้ (1) การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนด้านจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง
เนื้อหา ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอน งบประมาณ สถานที่ และการวัดและการประเมินผล มีความ
เหมาะสมในระดับมาก (2) โรงเรียนได้กำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรมไว้ว่า “พัฒนาตนเองเข้าสู่อาเซียน” โดยมีกิจกรรมที่สำคัญที่ต้องดำเนินการพัฒนา 6
กิจกรรม ประกอบด้วย (ก) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ข) การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ภายใน
กลุ่ม (ค) การจัดอบรมชี้แจงสร้างความตระหนัก (ง) การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู (จ) การ
ปรับปรุงเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตรเกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียน และ (ฉ) การส่งเสริมพัฒนาการสืบค้น
ข้อมูลของนักเรียน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้นำไปสู่กลยุทธ์ในการพัฒนาหลักสูตรในอนาคต; และ (3)
ความก้าวหน้าของการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา พบว่า กิจกรรมการจัดนิทรรศการแสดงผล
งานทางวิชาการ รวมพลังสร้างสรรค์สู่อาเซียนได้ดำเนินการไปแล้ว ผู้เข้าร่วมในกิจกรรมมีความพอใจอยู่
ในระดับมาก ส่วนกลยุทธ์อื่นๆ โรงเรียนได้นำไปกำหนดไว้ในแผนแล้ว

คำสำคัญ การประเมินแบบสร้างเสริมพลังอำนาจ การประเมินหลักสูตร

Thesis title: Evaluating the Social Studies, Religion and Culture Learning Area of the Basic Education Curriculum, B.E. 2551 as Implemented at Tessaban 4 (Phocham) School: An Empowerment Evaluation Approach

Researcher: Miss Theamjai Supamas; **ID:** 2522500673;

Degree: Master of Education (Educational Evaluation);

Thesis advisors: (1) Dr. Sungworn Ngudgratoke;

(2) Dr. Supak Pibool, Associate Professor; **Academic year:** 2012

Abstract

This study aimed to (1) assess current conditions of curriculum implementation, and problems and obstacles related to development of curriculum implementation; (2) examine strategies for curriculum development in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area; and (3) evaluate the progress of curriculum development and improvement in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area.

Research informants for this study comprised three school administrators, eight teachers teaching in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area, and two basic education school board members. Research data were collected via the use of a questionnaire, focus group discussion, brainstorming, and empowerment evaluation process technique. The collected data were analyzed using content analysis, frequency, percentage, mean, and standard deviation.

Conclusions obtained from research findings were as follows: (1) the development of curriculum implementation of the school in the dimensions of objectives, structure, contents, teachers, instructional media, budget, school buildings, and measurement and evaluation were appropriate at the high level; (2) the school envisioned its curriculum in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area as “Self-Development toward Joining the ASEAN Community” by which there were six main activities needed to be developed, namely, (a) organizing instructional activities, (b) organizing shared learning experiences within the learning area, (c) organizing training sessions to develop awareness on ASEAN, (d) organizing shared learning experiences for teachers, (e) improvement of curriculum contents to include contents on ASEAN countries, and (f) development and enhancement of students’ information retrieval skills; all of these activities were expected to lead to the creation of strategies for curriculum development in the future; and (3) regarding the progress of curriculum development and improvement, it was found that one activity had been organized, namely, the academic exhibition for enhancing creative power toward ASEAN; as a result, those who joined in the activity were highly satisfied with it; meanwhile, other strategies had already been included in the school plan.

Keywords: Empowerment evaluation, Curriculum evaluation

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร. สัจจวรรณ ใจคระโทก และรองศาสตราจารย์ ดร. สุพักตร์ พิบูลย์ ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมานับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายศักดิ์เดช กองสูงเนิน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) ว่าที่ร้อยตรีอนุวัฒน์ ฉินสูงเนิน รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) นายวินัย ฉายทองคำ ผู้อำนวยการ โรงเรียนเทศบาลตลาดแค นางสาวนันทากร คัมภีร์พงศ์ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักการศึกษาเทศบาลนครนครราชสีมา และ ดร. สุนทรา ไต่บัว อาจารย์สาขาวิจัย และประเมินผลการศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ได้กรุณาตรวจสอบแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณบุคลากรจาก โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) ทุกท่านที่เสียสละเวลา และมีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คณาจารย์สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา และตอบแทนแก่คุณพ่อ คุณแม่ บุรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เทียมใจ สุภมาต

พฤษภาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551.....	10
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 1.....	37
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร.....	60
ทฤษฎีการประเมินผลเพื่อสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation: EE).....	68
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	73
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	79
รูปแบบการวิจัย.....	79
ผู้ให้ข้อมูล.....	79
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	80
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	84
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
ตอนที่ 1 การประเมินสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของการพัฒนาการใช้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.....	87
ตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียน เทศบาล 4 (เพาะชำ)เทศบาลนครนครราชสีมา.....	100
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	114
สรุปการวิจัย.....	114
อภิปรายผล.....	119
ข้อเสนอแนะ.....	123
บรรณานุกรม.....	124
ภาคผนวก.....	130
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัย.....	131
ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	134
ประวัติผู้วิจัย.....	140

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	88
ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรด้านจุดหมายของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) โดยผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	90
ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากการประเมินความเหมาะสมด้าน โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยผู้บริหาร ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	91
ตารางที่ 4.4 แสดงค่าร้อยละ จากการประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยผู้บริหาร ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	92
ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรด้านผู้สอนของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดย ผู้บริหาร ครูผู้สอนและกรรมการขั้นพื้นฐานสถานศึกษา.....	95
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรด้านสื่อประกอบการเรียนการสอนของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	96
ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรด้านงบประมาณและอาคารสถานที่ ของหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยผู้บริหาร ครูและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	97

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.8	แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	98
ตารางที่ 4.9	แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยผู้บริหาร ครูและกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	99
ตารางที่ 4.10	วิสัยทัศน์ การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.....	100
ตารางที่ 4.11	กิจกรรมหรือภารกิจการพัฒนาการประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	101
ตารางที่ 4.12	น้ำหนักความสำคัญของกิจกรรมหลักที่ดำเนินการประเมิน หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม.....	102
ตารางที่ 4.13	ประเมินความสำเร็จหรือน้ำหนักความสำคัญของกิจกรรมกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	106
ตารางที่ 4.14	กิจกรรมที่เป็นจุดแข็งของการพัฒนาหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	108
ตารางที่ 4.15	กลยุทธ์ ในการประเมินหลักสูตร ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.....	110

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย.....	6
ภาพที่ 4.1 แสดงการให้คะแนนกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่ดำเนินกิจกรรมและคาดว่าประสบผลสำเร็จ.....	103
ภาพที่ 4.2 แสดงคะแนนจัดลำดับความสำคัญหรือความสำเร็จของกิจกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	104
ภาพที่ 4.3 แสดงการลงคะแนนจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยผู้บริหารและครู.....	105
ภาพที่ 4.4 แสดงน้ำหนักความสำคัญของกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยผู้บริหารและครู.....	107
ภาพที่ 4.5 การจัดกิจกรรมที่มีความสำคัญมากในการประเมินหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	108
ภาพที่ 4.5 แสดงกลยุทธ์ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.....	109

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้าน และเป็นกลไกหลักที่สำคัญสำหรับการสร้างทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมและคุณภาพเต็มตามศักยภาพของตน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับ การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดการให้ทั่วถึงอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บ ค่าใช้จ่าย และการจัดการศึกษาของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่น และ ชุมชน ประกอบกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็น กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การ ปฏิบัติ การฝึกอบรมการสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้าง องค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิด การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการ ดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว ได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ มีการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจน เพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระการเรียนรู้ ของหลักสูตรใน ส่วนที่ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับแก้ไข พุทธศักราช 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เหมาะสม และทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ๆ โดยยึดหลักการเรียนรู้ว่าผู้เรียน

ทุกคนมีความสำคัญ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และมีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข โดยยึดหลักการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องผสมผสานสาระความรู้ต่างๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่ดีงาม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียน และจัดการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่และยังมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข อยู่บนพื้นฐานของความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เห็นคุณค่าของตนเองมีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาอื่นที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ , 2544)

หลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจหลักสำคัญของการจัดการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก หลักสูตรเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน แต่ละแห่งข้อกำหนดขอบเขตของการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถหรือมวลประสบการณ์การเรียนรู้ ที่แต่ละสถาบันการศึกษาได้จัดให้กับผู้เรียน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือไม่ เมื่อมีการใช้หลักสูตรไปประยะหนึ่ง จะต้องมีการประเมินหลักสูตรเพื่อหาความสำเร็จของจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่และมากน้อยเพียงใด (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ 2545 : 247) สำหรับรูปแบบในการประเมินหลักสูตรขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการประเมินหลักสูตร เช่น รูปแบบที่ทำการประเมินผลสำเร็จของหลักสูตร จากการเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับผลการเรียนรู้ของนักเรียน รูปแบบให้ผู้เชี่ยวชาญจัดลำดับความสำคัญ รูปแบบที่ใช้แบบสอบถามมาตรฐานวัดผลการเรียนรู้ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของวัตถุประสงค์และ เนื้อหาวิชาของหลักสูตร รูปแบบที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (ศิริชัย กาญจนวาที 2536 : 30) และ รูปแบบการประเมินแบบสร้างเสริมพลังอำนาจ(Empowerment Evaluation: EE) ซึ่งเป็นวิธีการประเมินที่เปิดโอกาสให้บุคคลทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดเป้าหมายและการสร้างวิสัยทัศน์ กำหนดพันธกิจและ ร่วมมือในการกำหนดแผนงานต่างๆ ขององค์กร และมีผลที่สำคัญที่สุดคือ เพื่อให้การประเมินหลักสูตร และการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นที่ยอมรับของบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงทุกฝ่าย และยังสามารถพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพมากขึ้นอย่างต่อเนื่องและชัดเจนด้วยแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำกระบวนการประเมินแบบสร้างเสริมพลังอำนาจมาเป็นกลยุทธ์สำคัญในการประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่ม

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนคร นครราชสีมา เพื่อให้หลักสูตรการศึกษาบรรลุตรงตามเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากหลักการของกระบวนการสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation: EE) มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นกระบวนการสืบค้นหาองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่ปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง การนำหลักสูตรมาใช้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประเมินหลักสูตรเพราะ การประเมินหลักสูตรจะช่วยให้โรงเรียนซึ่งมีผู้เกี่ยวข้อง ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์ความรู้เกิดการเรียนรู้ของ กระบวนการที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงทำให้การแก้ปัญหาในการบริหารจัดการศึกษาในการใช้หลักสูตร สถานศึกษา ได้รับการแก้ไขอย่างถูกจุด และต่อเนื่องทำให้ผลการใช้หลักสูตรนั้นสะท้อนกลับมา ปรับปรุงในด้านต่างๆ ทั้งยังเป็นการตรวจสอบว่าสถานศึกษานำหลักสูตรไปใช้ในสถานการณ์จริงได้เพียงใด และมีส่วนใดบ้างที่ยังเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อย่างไร โดยคาดว่า การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จะทำให้ทราบกลยุทธ์ หรือวิธีการในการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรได้อย่างสมบูรณ์ และเหมาะสมของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครราชสีมาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เนื่องจากโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) ได้เริ่มใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 โดยจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเรียนในระดับประถมศึกษา มีการจัดกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาสติปัญญา อารมณ์ สังคมและร่างกาย ระดับประถมศึกษาเป็นการจัดการศึกษา เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ นักเรียนมีโอกาสสำรวจความสามารถ ความถนัดและความต้องการของตนเอง และในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ นักเรียนที่มีความถนัด และความต้องการในการประกอบอาชีพโดยเร็ว และมีขีดความสามารถในการศึกษาต่อได้ด้วยโดยยึดมาตรฐานการศึกษา และตัวชี้วัดแกนกลางเป็นหลัก ตั้งแต่เริ่มใช้หลักสูตร จนถึงปัจจุบันยังมิได้มีการทำการประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อย่างเป็นทางการว่าหลักสูตรที่ใช้อยู่ตรงตามจุดหมายของหลักสูตรหรือไม่ ประกอบกับในภาวะการณ์ในปัจจุบัน สถานศึกษาได้มีนโยบายการนำระบบตรวจสอบคุณภาพและระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงเห็นความสำคัญในการประเมินผลหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อที่จะได้นำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้มีดังนี้

2.1 เพื่อประเมินสภาพปัจจุบันของการใช้หลักสูตรและปัญหา อุปสรรค ของการพัฒนาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2.2 เพื่อประเมินแนวทางพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

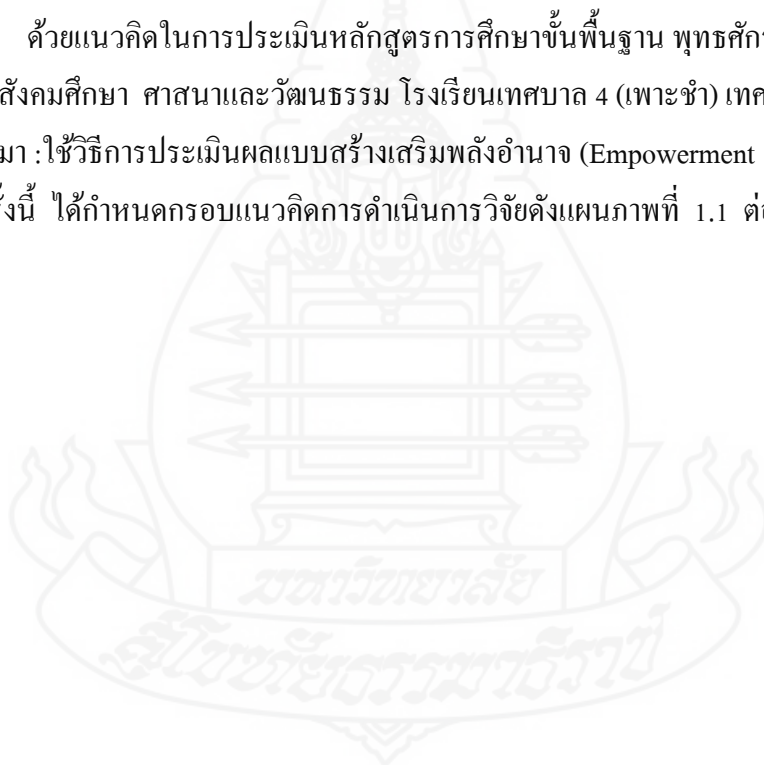
2.3 เพื่อประเมินความก้าวหน้าการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

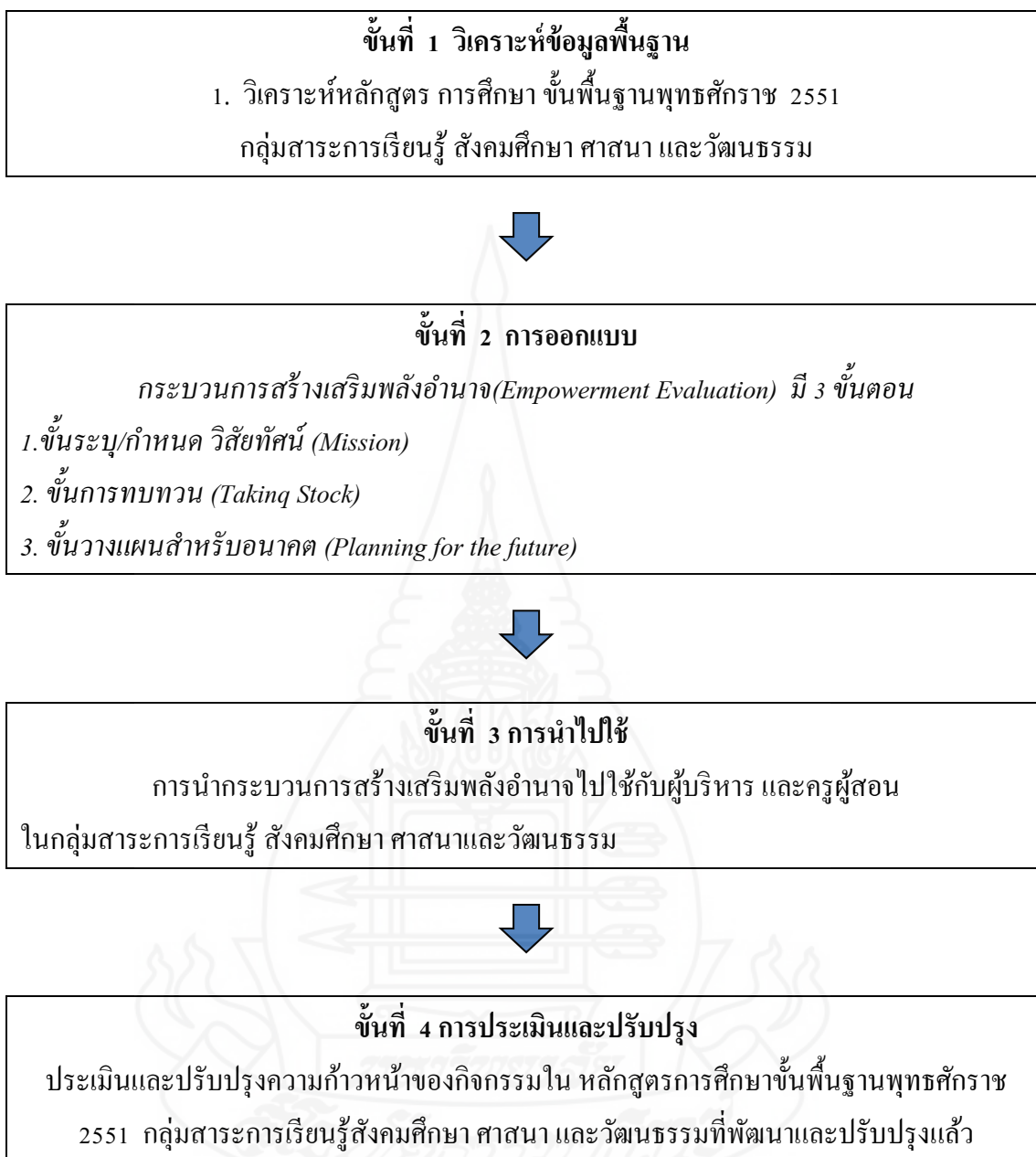
ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยประเมินหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้กระบวนการสร้างเสริมพลังอำนาจ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างแท้จริง ซึ่งกระบวนการสร้างเสริมพลังอำนาจเป็นรากฐานมาจาก หลักวิชาจิตวิทยาชุมชน มานุษยวิทยา และการวิจัยปฏิบัติการ เป็นการพัฒนาจากการประเมินผลแบบมีส่วนร่วมและการประเมินผลแบบร่วมมือเข้าด้วยกันจึงเป็นการประเมินที่เน้นวิเคราะห์ปัญหาของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ทั้งหมดเข้ามามีบทบาทตลอดระยะเวลาของการดำเนินการเหมือนกับการวิจัยปฏิบัติการมีการระบุถึงผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมและสะท้อนกลับของการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้การวิจัยทุกขั้นตอนจะต้องมีผู้เกี่ยวข้องร่วมทำการวิจัย

ในการประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมา: ใช้การประเมินแบบ สร้างเสริมพลังอำนาจ ได้กำหนดผู้มีบทบาทร่วมในการวิจัยประกอบด้วย ผู้วิจัย ผู้เชี่ยวชาญในการ ประเมินผล ผู้บริหารและครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดย ผู้วิจัย เป็นผู้ที่ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัย เก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง คอย กระตุ้น แนะนำผู้เข้าร่วมการวิจัยสามารถให้ความคิดเห็น เสนอแนะตามหลักการกระบวนการ สร้างเสริมพลังอำนาจ ต้องศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้เข้าร่วมในการวิจัยมีความสำคัญมาก เพราะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการนำกลยุทธ์ที่ได้จากการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรไปปฏิบัติ จริง โดยได้ร่วมกันตั้งเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ทบทวนระบุกิจกรรม และวางแผนในอนาคตของ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมให้บรรลุตรงตามเป้าหมายต่อไป

ด้วยแนวคิดในการประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนคร นครราชสีมา : ใช้วิธีการประเมินผลแบบสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation) ใน การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดการดำเนินการวิจัยดังแผนภาพที่ 1.1 ต่อไปนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมาโดยใช้วิธีการประเมินผลแบบสร้างเสริมพลังอำนาจ

4.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

4.2.1 ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน รองผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ 1 คน และ รองผู้บริหารฝ่ายบริหาร 1 คน

4.2.2 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) จำนวน 8 คน

4.2.3 กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสังกัดโรงเรียนเทศบาลนครนครราชสีมา

5.2 การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หมายถึง การสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมา พิจารณาตัดสินคุณค่าของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระ การเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ในด้านจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระของหลักสูตร ด้านผู้สอน สื่อประกอบการ เรียนการสอน งบประมาณ อาคารสถานที่ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

5.3 ความเหมาะสมของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หมายถึง ความเหมาะสมด้านจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระของหลักสูตร ด้านผู้สอน สื่อประกอบการเรียนการสอน งบประมาณ อาคารสถานที่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลของหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

5.4 การประเมินเพื่อสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation : EE)

หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งมีขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอน 1) การกำหนดพันธกิจ หรือภารกิจร่วมกัน 2) ขั้นตอนการทบทวน หรือตรวจสอบ ระบุกิจกรรมรวมทั้งจัดลำดับความสำคัญของ

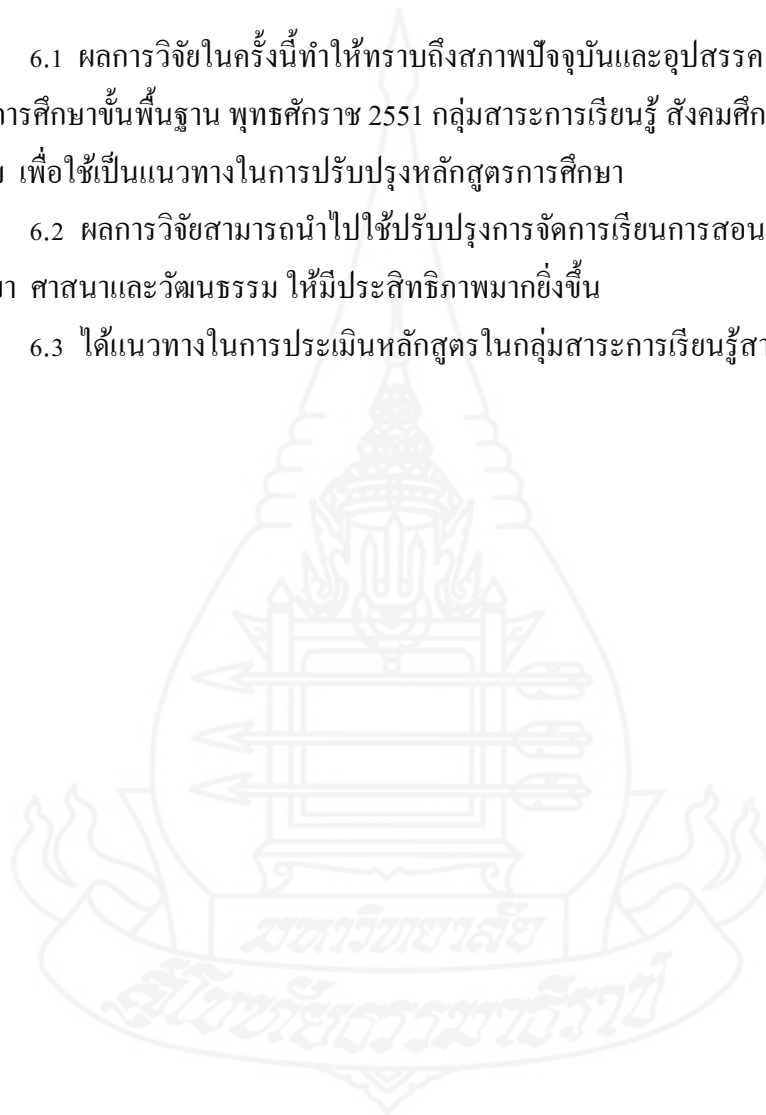
กิจกรรมต่างๆ 3) ขึ้นการวางแผนในอนาคตเป็นขั้นที่ระบุเป้าหมายและยุทธศาสตร์ต่างๆ เพื่อบรรลุ
สู่ความสำเร็จของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและอุปสรรค ปัญหาของการใช้
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา

6.2 ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.3 ได้แนวทางในการประเมินหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้สาระอื่นๆ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมาโดยใช้วิธีสร้างเสริมพลังอำนาจ ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
  - 1.1 ความหมายของหลักสูตร
  - 1.2 ความสำคัญของหลักสูตร
  - 1.3 องค์ประกอบของหลักสูตร
2. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
  - 2.1 หลักการ
  - 2.2 จุดหมาย
  - 2.3 โครงสร้าง
  - 2.4 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น 1 (ป.1-3)
3. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร
  - 3.1 ความหมายของการประเมินหลักสูตร
  - 3.2 ความสำคัญของการประเมินหลักสูตร
  - 3.3 จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร
  - 3.4 ประโยชน์ของการประเมินหลักสูตร
  - 3.5 รูปแบบของการประเมินหลักสูตร
4. ทฤษฎีการประเมินผลเพื่อสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation :EE)
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรแกนกลางของ ประเทศ ที่มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนมีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษา ต่อและประกอบอาชีพตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล หลักสูตรแกนกลางของ ประเทศเป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา เด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความรู้และทักษะที่ จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถนำไปใช้ในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ และครอบคลุมผู้เรียนทุก กลุ่มเป้าหมาย ทั้งในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาพิเศษ การศึกษา สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ เป็นต้น โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้และชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อม และจุดเน้น กระบวนการจัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐาน การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็น พลโลก

1.1 ความหมายของหลักสูตร

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ในลักษณะต่าง ๆ มากมาย ดังนี้

Lewis and Miel (1972: 27) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง กลุ่มของความคาดหวัง ที่เกี่ยวข้องกับการให้โอกาสแก่ผู้เรียน ได้รับการศึกษาร่วมกับบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่นๆ หรือให้กับ ตนเอง ในช่วงระยะเวลาและเนื้อหาที่จัดไว้อย่างแน่นอน

Good (1973: 157) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการคือ

1. หลักสูตร คือ เนื้อหาสาระวิชาที่ได้จัดเตรียมไว้อย่างเป็นระบบเพื่อให้ผู้เรียน ได้ศึกษาจนจบชั้นเรียนหรือรับใบประกาศนียบัตรในหมวดวิชา เช่น สังคมศึกษา พลศึกษา เป็นต้น

2. หลักสูตร คือ เค้าโครงทั่วไปของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะเจาะจงที่ต้องการสอน ซึ่งทางโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยจัดให้กับนักเรียน ได้มีความรู้จนจบชั้นหรือรับใบประกาศนียบัตร เพื่อสามารถเข้าเรียนต่อในทางอาชีพต่อไป

3. หลักสูตร คือ กลุ่มของวิชาและประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้กับนักเรียนได้เรียนรู้ภายใต้แนะนำของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา

Saylor and Alexander (1974: 22) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่ประกอบด้วยประสบการณ์ทั้งหมดที่เด็กได้รับภายใต้การแนะนำของครู

Hanks and Potter (1797: 405) กล่าวว่าหลักสูตรมีความหมายอยู่ 2 ประการคือ

1. หลักสูตร หมายถึง ผลรวมของกิจกรรมสำหรับการเรียนรู้ที่จัดขึ้นในโรงเรียน วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย

2. หลักสูตร หมายถึง กิจกรรมปกติหรือกิจกรรมพิเศษในการเรียนรู้ที่จัดขึ้นในโรงเรียน วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย

Beauchamp (1981: 7-8) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ลักษณะด้วยกันคือ

1. หลักสูตร คือ เอกสารที่เขียนกำหนดขอบข่ายและการจัดโปรแกรมทางการศึกษาที่มีอยู่ในโรงเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย การกำหนดแผนการทำงาน ยุทธศาสตร์ในการสอน การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนที่นำไปสู่การสร้างหลักสูตร เนื้อหาทางวัฒนธรรม ข้อกำหนดในการประเมินเพื่อบ่งบอกถึงคุณค่าและประสิทธิภาพของหลักสูตรและระบบของหลักสูตร

2. หลักสูตรเป็นระบบย่อยของโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ได้แก่ การจัดบุคคลทำงานเกี่ยวกับหลักสูตร กระบวนการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการใช้หลักสูตรและกระบวนการประเมินหลักสูตร

3. หลักสูตรเป็นสาขาวิชาศึกษา ซึ่งได้แก่สาขาวิชาหลักสูตร ซึ่งเรียนในระดับอนุปริญญาและปริญญาตรีขึ้นไปในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย

Hawkins and Allen (1991: 355) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 2 ประการคือ

1. หลักสูตร คือ วิชาที่จัดให้มีการเรียนหรือกำหนดให้สำหรับจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

2. หลักสูตร คือ รายการของกิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้

Allen (2003: 341) กล่าวว่า หลักสูตร คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยสถาบันทางการศึกษา โดยจัดให้เป็นรายบุคคลหรือหมู่คณะ

กาญจนา คุณารักษ์ (2527: 2) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรเป็นโครงการหรือแผนหรือข้อกำหนดอันประกอบด้วยหลักการ จุดหมาย โครงสร้างกิจกรรมและอุปกรณ์ต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความสามารถ

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2529: 10) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง กิจกรรมหรือประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน

เทียน ทองแก้ว (ม.ป.ป.: 7) กล่าวว่า การให้ความหมายของหลักสูตรจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายที่นำไปใช้ หลักสูตรนำไปใช้หลายลักษณะ เช่น การจัดรายวิชา การจัดกิจกรรม หรือการพัฒนากระบวนหลักสูตร ดังนั้นความหมายของหลักสูตรจึงเป็นไปตามลักษณะการใช้และในส่วนของบุคคลก็มีประสบการณ์รับรู้ต่างกัน

สังัด อุทรานันท์ (2532: 1) กล่าวว่า หลักสูตร คือ เอกสารที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาวิชาอย่างย่อๆ

พรสุข หุ่นนิรันดร์ (2534: 4) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่าเป็นมวลกิจกรรมและประสบการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ทั้งในและนอกหลักสูตรที่โรงเรียนเตรียมไว้โดยมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ทุกด้าน อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538: 46) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรมีความหมาย 2 ความหมาย คือ ความหมายอย่างแคบ หลักสูตร จะหมายถึง วิชาที่สอน ส่วนความหมายกว้าง หลักสูตร หมายถึง มวลกิจกรรมทั้งหลายที่จัดให้กับผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

อุทัย บุญประเสริฐ (2540: 5) อธิบายว่า หลักสูตรไม่ได้หมายถึง เรื่องการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน หรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีในห้องเรียนเท่านั้น แต่หมายถึงการจัดให้ผู้เรียนหรือเด็ก เกิดการเรียนรู้ (Learning) จัดให้มีประสบการณ์ (Experience) และจัดให้มีสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับประสบการณ์และการเรียนรู้ของเด็ก หลักสูตรเป็นกระบวนการและแผนงานที่จำเป็นการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ ทำให้เป็นพลเมืองดีตามที่ตั้งคมปรารถนา

ธีรารัง บัวศรี (2542: 7) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนที่ได้มีการออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อมาแสดงถึงจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหา กิจกรรมและมวลกิจกรรมในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ชูศรี สุวรรณโชติ (2542: 41) กล่าวว่า หลักสูตร คือ ประมวลประสบการณ์ทุกชนิดที่ครูสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุขและความเจริญงอกงาม

รุจีษ์ ภู่อาระ (2546: 1) กล่าวว่า หลักสูตรคือ ซึ่งประกอบด้วยเป้าหมายและจุดประสงค์เฉพาะที่นำเสนอและจัดการเนื้อหา ซึ่งรวมถึงรูปแบบของการเรียนการสอนตามจุดประสงค์และท้ายที่สุดจะต้องมีการประเมินผลของการเรียน

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 34) ให้ความหมายของหลักสูตรว่าเป็นการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งคลุมถึงโครงการสอน แบบเรียน แบบฝึกหัด สื่อการสอน วิธีสอน วิธีการจัดกิจกรรม ทบทวน คู่มือดำเนินงานของครูเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ (2543: 314) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง โครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์หลายที่มหาวิทยาลัยมุ่งจัดให้แก่นักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาเปลี่ยนแปลงและพัฒนาพฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงประสงค์

วัชร บุนนสิงห์ (2544 1) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรคือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการ อย่างกว้าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาสามารถจัดประสบการณ์ต่างๆ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546: 69) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรมีความหมายหลายนัย เช่น หมายถึง รายวิชาหรือเนื้อหาสาระที่กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และยังรวมถึงกระบวนการรายวิชาที่กำหนดไว้ในแผนการเรียนรู้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมวลประสบการณ์ต่างๆ ที่ผู้เรียนจะได้รับจากโปรแกรมการศึกษาตามช่วงระยะเวลาที่จัดเตรียมไว้สำหรับกิจกรรมหนึ่งๆ ตามที่ทางสถาบันกำหนดไว้

พิสนุ ฟองศรี (2549: 134) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ การวางแผนหรือการจัดระบบทางการศึกษาเกี่ยวกับประมวลวิชา ประสบการณ์ต่างๆ การจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ในการเรียนรู้หรือโปรแกรมการเรียนต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นไว้อย่างกว้างๆ ให้กับนักเรียน ซึ่งประกอบไปด้วยจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา รวมถึงสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เช่น ครูอาจารย์ สื่อการเรียนการสอน เอกสาร ตำราเรียน สถานที่เรียน กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น อันจะส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถ ความสนใจและความถนัดของตนเอง เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1.2 ความสำคัญของหลักสูตร

การศึกษาของไทยถือว่าหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญ เพราะหลักสูตรเป็นตัวกำหนดทิศทางการศึกษาในการที่จะให้ความรู้ การถ่ายทอดวัฒนธรรมและเสริมสร้างพัฒนาการปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนเสริมสร้างความเจริญเติบโตให้ผู้เรียนพัฒนาไปในทุกๆ ด้าน

เทียน ทองแก้ว (ม.ป.ป.:19) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของหลักสูตร พอสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นแนวทางปฏิบัติงานของครู เพราะหลักสูตรจะบอกให้ทราบถึงจุดหมาย หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล
2. หลักสูตรจะเป็นหนทางที่จะนำผู้เรียนและผู้สอน ไปสู่จุดหมายของการศึกษาของชาติตามแผนการศึกษาชาติ
3. หลักสูตรช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้าสังคม เป็นการเตรียมคนเพื่อสังคมในอนาคตและยังสามารถช่วยกำหนดสภาพของสังคมในอนาคตได้
4. หลักสูตรจะกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เพื่อควบคุมหรือยกฐานะระบบการศึกษา ได้แก่ บุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์อื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม
5. หลักสูตรเป็นเอกสารทางราชการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการควบคุมดูแลการจัดการศึกษารัฐบาลหรือเอกชน

ชาอุชัย ศรีไสยเพชร (2537: 9) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นเอกสารทางราชการ เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานำไปปฏิบัติ
2. หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อควบคุมการเรียนการสอน โนสถานบัน การศึกษาระดับต่างๆ รวมทั้งเป็นเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณบุคลากร อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา
3. หลักสูตรเป็นแผนการดำเนินงานของบริหารการศึกษาที่จะต้องอำนวยความสะดวกและติดตามประเมินผลให้เป็นที่ไปตามนโยบายของการจัดการศึกษา
4. หลักสูตรเป็นแผนการปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนวทางในการปฏิบัติงานของครู
5. หลักสูตรเป็นเครื่องมือของรัฐในอันที่จะพัฒนาคนและพัฒนาเศรษฐกิจของชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า
6. หลักสูตรเป็นเครื่องชี้วัดถึงความเจริญของชาติ เพราะถ้าประเทศชาติเรามีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ เราก็ได้คนที่มีคุณภาพเหนือประเทศอื่นในโลก

7. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาของเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

8. หลักสูตรจะกำหนดลักษณะและรูปร่างของสังคมในอนาคตได้ว่าจะเป็นไปในลักษณะใด

9. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤติที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม อันเป็นการพัฒนากำลังซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้ผล

ธำรง บัวศรี (2542, หน้า 9) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของหลักสูตรว่ามี 2 ส่วน ด้านกันคือ

1. ความสำคัญต่อการศึกษารวม จะเห็นได้ว่าประชากรของประเทศไทย คุณลักษณะอย่างไร มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศมากน้อยเพียงใด ประเทศไทยความเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ ฯลฯ ให้ดูจากการจัดการศึกษาของประเทศนั้นเพราะถ้าประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงทุกเพศ ทุกวัย ก็แสดงให้เห็นถึงความเป็นประชาธิปไตย และสัดส่วนของผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ย่อมเป็นตัวชี้วัดให้เห็นศักยภาพของคนในประเทศนั้น และถ้าต้องการศึกษาให้ลึกซึ้งลงไปถึงจิตใจ คุณธรรมจริยธรรมของคนในชาติก็จะต้องมุ่งไปที่การจัดการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั่นเอง

2. ความสำคัญต่อการเรียนการสอน หลักสูตรเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางการจัดมวลงประสบการณ์แก่ผู้เรียน หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนแผนที่เดินเรือ ซึ่งบอกให้ครูผู้สอนรู้ว่า จะต้องตั้งเข็มทิศไปทิศทางใดและจุดหมายปลายทางของการสอนคืออะไร ระหว่างทางที่จะไป จะต้องทำอะไรบ้าง จะใช้อุปกรณ์อะไรบ้างมาช่วยหรือต้องมีการตรวจสอบประเมินผลกันอย่างไร หากไม่มีหลักสูตรก็สอนไม่ได้เนื่องจากไม่รู้ว่าจะสอนอะไร ดังนั้นหลักสูตรจึงมีความสำคัญยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จากความสำคัญดังกล่าวของหลักสูตรข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นแผนหรือแนวทางปฏิบัติงานของครู เพราะหลักสูตรจะเป็นสิ่งที่กำหนดจุดหมาย หลักการ เนื้อหาสาระการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและประเมินผลไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

2. หลักสูตรจะเป็นเอกสารที่จะนำทางให้ครูและนักเรียนเดินทางไปสู่จุดหมายของการศึกษาตามแผนการศึกษาชาติ

3. หลักสูตรช่วยในการพัฒนาคนให้มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคม รวมถึงเป็นการเตรียมคนเพื่อสังคมในอนาคตและยังสามารถช่วยกำหนดสภาพของสังคมในอนาคตได้

4. หลักสูตรจะกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เพื่อควบคุมการเรียนการสอน ในสถาบันต่าง ๆ และยังเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างหนึ่งในการจัดสรรงบประมาณบุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ ของการศึกษาของรัฐให้แก่สถานศึกษาด้วย

5. หลักสูตรจะเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงความสำเร็จและการพัฒนาของประเทศ เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพ ประเทศใดที่มีการจัดการศึกษาโดยมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลง ย่อมมีกำลังคนที่มีประสิทธิภาพสูงที่จะไปช่วยในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าและสภาพเศรษฐกิจที่มีความมั่นคง

1.3 องค์ประกอบหลักสูตรศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตร การศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีองค์ประกอบดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2551)

1. หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยคู่กับความเป็นสากล

1.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

1.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

1.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

1.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.6 เป็นหลักสูตรการศึกษา สำหรับ การศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

2. จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

2.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และทักษะชีวิต

2.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรีย์ และรักการออกกำลังกาย

2.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

2.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสำนึกที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

3.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและการสื่อสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือการไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้องตลอดจนการเลือกใช้ชีวิตการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

3.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหา

ความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบ ที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

3.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำ กระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของ สังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง และผู้อื่น

3.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ใน ด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมี คุณธรรม

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ความสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะในพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้ สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

5. มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุ ปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

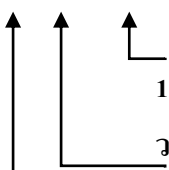
ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระดับที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างไร เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นมาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

5.1 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด ระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรมนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในแต่ละระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 3)
2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6) หลักสูตรได้มีการกำหนดรหัสกำกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเพื่อความเข้าใจและให้สื่อสารตรงกัน ดังนี้

ว 1.1 ป.1/2

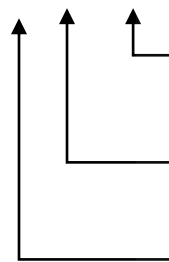

ป. 1/2 ตัวชี้วัดชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ข้อที่ 2

1.1 สาระที่ 1 มาตรฐานข้อที่ 1

ว กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

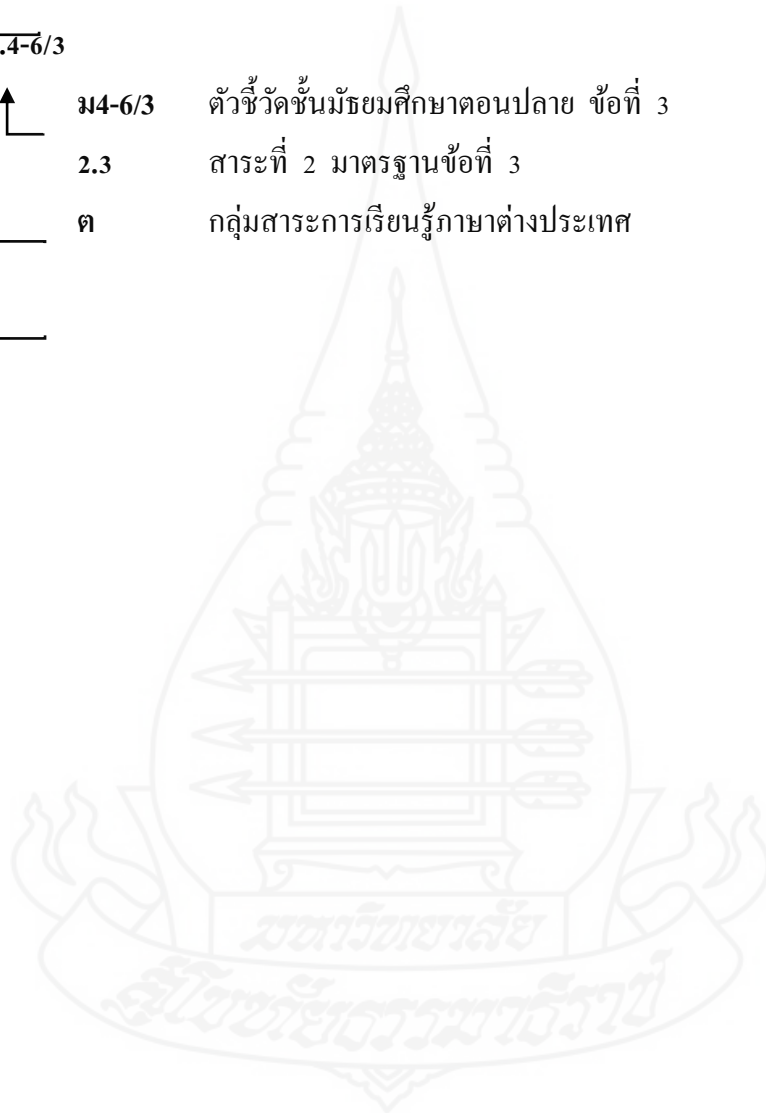
ต 2.3 ม.4-6/3

ม4-6/3 ตัวชี้วัดชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้อที่ 3

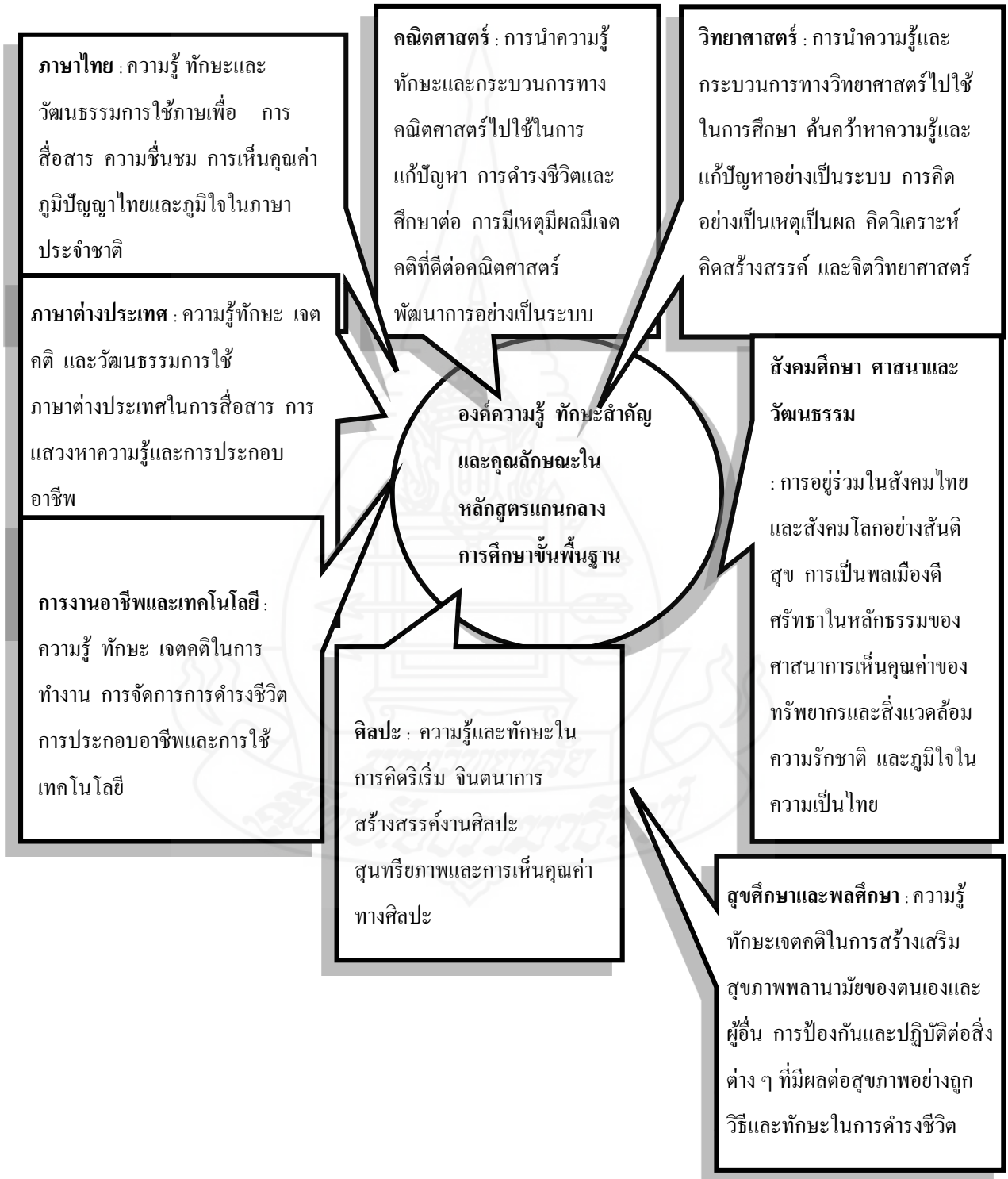
2.3 สาระที่ 2 มาตรฐานข้อที่ 3

ต กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

5.2 สารการเรียนรู้

สารการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้อง เรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่ม สารการเรียนรู้ ดังนี้

5.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 67 มาตรฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

- มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษา พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

- มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข
- มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

- มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ
- มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

- มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ
- มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ศ 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและชมรมงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ศ 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมี ผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใ้แผนที่และเครื่องมือทาง ภูมิศาสตร์ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุปล และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่าง มีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ศ 5.2 เข้าในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

6. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียน ได้พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบ ด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้ มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะดังนี้

6.1 กิจกรรมแนะแนว

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทางการเรียน และอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียน ทั้งยังเป็น กิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

6.2 กิจกรรมนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความ รับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การ ช่วยเหลือแบ่งปันกันเอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกชั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตาม ความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรม นักเรียนประกอบด้วย

1) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษา
วิชาทหาร

2) กิจกรรมชุมนุม ชมรม

6.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคมมีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

7. ระดับการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดเป็น ๓ ระดับดังนี้

7.1 ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6) การศึกษาระดับนี้เป็นตัวกลางแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมบูรณ์ในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการ

7.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) เป็นช่วงศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนตรวจสอบความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนานุคลิกภาพส่วนตัว มีทักษะในการคิดวิจารณ์ คัดสรรสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะในการคิดวิจารณ์ คัดสรรสรรค์ ละคิดแก้ปัญหา มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมบูรณ์ในด้านการเรียนรู้ การคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

7.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) การศึกษาระดับนี้เน้นการเพิ่มพูน ความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและด้านวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการ เทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำและผู้ให้บริการในด้านต่างๆ

8. การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเป็นขั้นต่ำ สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาและสถานภาพของ ผู้เรียน ดังนี้

8.1 ระดับชั้นประถมศึกษา (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 5 ชั่วโมง

8.2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 -3) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนัก ของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 50 ชั่วโมงต่อภาคเรียนมีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

8.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียน วันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา เท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

โครงสร้างเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียน ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน									
	ระดับประถมศึกษา						ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย
	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ม. 1	ม. 2	ม. 3	ม. 4-6
•กลุ่มสาระการเรียนรู้										
ภาษาไทย	200	200	200	160	160	160	120 (2 นก)	120 (2 นก)	120 (2 นก)	240 (6 นก)
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160	120 (3 นก)	120 (3 นก)	120 (3 นก)	240 (6 นก)
วิทยาศาสตร์	80	80	80	80	80	80	120 (3 นก)	120 (3 นก)	120 (3 นก)	240 (6 นก)
สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม	80	80	80	80	80	80	120 (23 นก)	120 (3 นก)	120 (3 นก)	240 (6 นก)
สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80	80 (2 นก)	80 (2 นก)	80 (2 นก)	120 (3 นก)
ศิลปะ	80	80	80	80	80	80	80 (2 นก)	80 (2 นก)	80 (2 นก)	120 (3 นก)
การงานอาชีพและ เทคโนโลยี	40	40	40	80	80	80	80 (2 นก)	80 (2 นก)	80 (2 นก)	120 (3 นก)
ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	80	80	80	120 (3 นก)	120 (3 นก)	120 (3 นก)	240 (6 นก)
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	800	800	800	800	800	800	840 (21 นก)	840 (21 นก)	840 (21 นก)	1,560 (36 นก)
•กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120	120	120	120	120	120	120	360
•รายวิชา/กิจกรรมที่ สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตาม ความพร้อมและจุดเน้น	ปีละไม่เกิน 80 ชั่วโมง						ปีละไม่เกิน 240 ชั่วโมง			ไม่น้อยกว่า 1,560 ชั่วโมง
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่เกิน 1,000 ชั่วโมง/ปี						ไม่เกิน 1,200 ชั่วโมง/ปี			รวม 3 ปี ไม่น้อยกว่า 3,600 ชั่วโมง

การกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นพื้นฐาน และเพิ่มเติม สถานศึกษาสามารถ
ดำเนินการดังนี้

ระดับประถมศึกษา สามารถปรับเวลาเรียนพื้นฐาน และผู้เรียนต้องมีคุณภาพมาตรฐาน
การเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด

ระดับมัธยมศึกษา ต้องจัดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนดและ
สอดคล้อง กับเกณฑ์การจบหลักสูตร

สำหรับเวลาเรียนเพิ่มเติม ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ให้จัดเป็นรายวิชา
เพิ่มเติม หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความพร้อม จุดเน้นของ
สถานศึกษาและหลักเกณฑ์ การจบหลักสูตรหลักสูตร เฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
สถานศึกษาอาจจัดให้เป็นเวลาสำหรับสาระการเรียนรู้พื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และ
กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนดไว้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีละ
120 ชั่วโมง และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 360 ชั่วโมงนั้น เป็นเวลาสำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนะ
แนวกิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ในส่วนกรมเพื่อสังคมและ
สาธารณประโยชน์ให้สถานศึกษาจัดสรรเวลาเรียนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

ระดับชั้น ป 1-6	รวม 6 ปี	จำนวน 60 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ม.1-3	รวม 3 ปี	จำนวน 45 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6	รวม 3 ปี	จำนวน 60 ชั่วโมง

9. การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาบางประเภทสำหรับกลุ่มเป้าหมาย เช่น การศึกษาเฉพาะทาง
การศึกษา สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษาทางเลือก การศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส
การศึกษาตามอัธยาศัย สามารถนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาพื้นฐานไปปรับใช้ได้ตามความ
เหมาะสม กับสภาพและบริบทของแต่ละกลุ่มเป้าหมายโดยให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไป
ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการศึกษากำหนด

10. การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในการพัฒนาการเรียนรู้ให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัด
สรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่ม

สาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆอันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย

10.1 หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาระดับพื้นฐาน โดยยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนและพัฒนาตนเอง ได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มเต็มศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม

10.2 กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำตนเอง ไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นกระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนาเพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้ความสามารถเลือกใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10.3 การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

10.4 บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาทดังนี้

10.4.1 บทบาทของผู้สอน

- 1) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน
- 2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้ทักษะกระบวนการ ที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 3) ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย
- 4) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
- 5) จัดเตรียมและเลือกสื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- 6) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชา และระดับพัฒนาการของผู้เรียน
- 7) วิเคราะห์ผลประเมินมาใช้ในการสร้างเสริมและพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเอง

10.4.2 บทบาทของผู้เรียน

- 1) กำหนดเป้าหมาย วางแผนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง
- 2) เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อความรู้อย่างต่าง ๆ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ
- 3) ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ
- 4) มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับกลุ่มและครู
- 5) ประเมินพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

11. สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ทักษะกระบวนการ คุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภททั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมระดับการพัฒนาการและลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลาย ของผู้เรียน

การจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวที่นำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างแท้จริง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคควรดำเนินการดังนี้

จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาและในชุมชนเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่นชุมชน สังคม โลก

1. จัดทำและจัดหาสื่อสำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ครูผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้
2. เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
3. ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ
4. ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพกับสื่อและการใช้สื่อ การเรียนรู้เป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอ

ในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษา ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหา มีความถูกต้องและทันสมัยไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ

12. การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ ของผู้เรียนต้องบนหลักการพื้นฐานสองประการคือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น เรียนจะต้อง ได้รับการพัฒนาและประเมินผลตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การจัดการการประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและ

สารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า ความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจน ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 4 ระดับได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

12.1 การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและการประเมินผลที่อยู่ใน

กระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้ เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมิน โครรงาน การประเมินชิ้นงาน ภาระงาน แฟ้มสะสมผลงาน การใช้แบบทดสอบ โดยผู้สอนเป็นผู้ ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองเพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครอง ร่วมประเมิน ในกรณีที่ไม่มีผ่านตัวชี้วัดให้มีการสอนซ่อมเสริม

การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนพัฒนาการความก้าวหน้า ในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด มีสิ่ง ที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองด้วย ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนและตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็น เป้าหมายหลัก

12.2 ประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อ

ตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัด การศึกษาของสถานศึกษาว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีจุดพัฒนา ในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนรู้ ในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ ผลการ ประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของการศึกษาของ สถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อ คณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

13. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขต

พื้นที่การศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็น ข้อมูลพื้นฐานในพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาระความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและ

ดำเนินการ โดยเขตพื้นที่การศึกษา ในการดำเนินการจัดสอบ นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบ ทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาเป็นการประเมินคุณภาพ

13.1 การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพการเรียนการสอนทุกคนใน ชั้นเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับราชการประเมินผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาใน ระดับต่างๆ เพื่อไปใช้วางแผน ตลอดจนการตัดสินใจในระดับประเทศ

ข้อมูลการประเมินในระดับต่างๆ เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการ ตรวจสอบทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียนถือเป็นภาระความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่จะต้อง จัดระบบดูแลช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ บนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่กลุ่ม ผู้เรียนทั่วไปกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษกลุ่มผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่ม ผู้เรียนที่มีปัญหาด้านวินัย กลุ่มผู้เรียนที่ปฏิเสธ โรงเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจและ สังคม กลุ่มพิการ ทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินจึงเป็นหัวใจของ สถานศึกษาในการดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันทั่วถึง เป็น โอกาสให้ผู้เรียน ได้รับการพัฒนา และประสบความสำเร็จในการเรียน

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วย การวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนว ปฏิบัติอื่นเป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับทุก ฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน

1. เกณฑ์การวัดและประเมินการเรียน

1.1 การตัดสินผลการเรียน

ในการตัดสินผลการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การอ่าน การคิด วิเคราะห์และเขียนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงการ พัฒนาผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก และต้องเก็บข้อมูลของผู้เรียนทุกด้านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องใน แต่ละภาคเรียน รวมทั้งสอนซ่อมเสริมให้พัฒนาจนเต็มตามศักยภาพ

ระดับประถมศึกษา

1. ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด
2. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่

สถานศึกษากำหนด

3. ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา

4. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์
ที่สถานศึกษากำหนด ในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรม
พัฒนาผู้เรียน

ระดับมัธยมศึกษา

1. ตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนตลอดภาค
เรียนไม่น้อยกว่า 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดในรายวิชานั้นๆ
2. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์
สถานศึกษากำหนด
3. ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา
4. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
ในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1.2 การให้ระดับผลการเรียน

ระดับประถมศึกษา ในการศึกษาเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชา
สถานศึกษาสามารถให้ระดับผลการเรียนหรือระดับคุณภาพปฏิบัติของผู้เรียน เป็นระบบตัวเลข
ระบบตัวอักษร ระบบร้อยละ และระบบที่ใช้คำสำคัญสะท้อนมาตรฐาน

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์นั้น ให้ระดับผลการประเมินเป็น ดีเยี่ยม และผ่านการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่
สถานศึกษากำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นผ่าน และไม่ผ่าน

ระดับมัธยมศึกษา ในการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชา ให้
ใช้ตัวเลขแสดงระดับผลการเรียนเป็น 8 ระดับ

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์นั้น ให้ระดับผลการประเมินเป็น ดีเยี่ยม ดี และผ่าน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้า
ร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่
สถานศึกษากำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นผ่าน และไม่ผ่าน

1.3 การรายงานผลการเรียน

การรายงานผลการเรียนเป็นการสื่อสารให้ผู้ปกครองและผู้เรียนทราบ
ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินและจัดทำ
เอกสารรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

การรายงานผลการเรียนสามารถรายงานเป็นระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียนที่สะท้อนมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้

2. เกณฑ์การจบการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเกณฑ์กลางสำหรับการจบการศึกษาเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1 เกณฑ์การจบระดับประถมศึกษา

1. ผู้เรียน เรียนรายวิชาพื้นฐานและรายวิชากิจกรรม เพิ่มเติมตามโครงสร้างเวลาเรียนที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด
2. ผู้เรียนต้องมีผลการประเมินรายวิชาพื้นฐาน ผ่านเกณฑ์การประเมินตามสถานศึกษากำหนด
3. ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในระดับผ่านเกณฑ์ การประเมินตามสถานที่ศึกษากำหนด
4. ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามสถานศึกษากำหนด
5. ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามสถานศึกษากำหนด

2.2 เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1. ผู้เรียน เรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติมไม่เกิน 81 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 63 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามสถานศึกษากำหนด
2. ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิต ตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 63 หน่วยกิต และรายงานวิชาเพิ่มเติม ไม่น้อยกว่า 14 หน่วยกิต
3. ผู้เรียนมีผลประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามสถานศึกษากำหนด
4. ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามสถานศึกษากำหนด
5. ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามสถานศึกษากำหนด

สำหรับการจบการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น การศึกษาเฉพาะทาง การศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษาทางเลือก การศึกษาสำหรับ

ผู้ด้อยโอกาส การศึกษาตามอัธยาศัยให้คณะกรรมการของสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักเกณฑ์ในแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

3. เอกสารหลักฐานการศึกษา

เอกสารหลักฐานการศึกษา เป็นเอกสารสำคัญที่บันทึกผลการเรียน ข้อมูล และสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่างๆแบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. เอกสารหลักฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

1.1 ระเบียบแสดงผลการเรียนรู้ เป็นเอกสารแสดงผลการเรียนรู้และรับรองผลการเรียนของผู้เรียนตามรายวิชา ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา และผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา บันทึกข้อมูลและออกเอกสารนี้ให้ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) จบการศึกษาคณะบังคับ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3) จบการศึกษาระดับพื้นฐาน (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6) หรือเมื่อลาออกจากสถานศึกษาในทุกกรณี

1.2 ประกาศนียบัตร เป็นเอกสารแสดงวุฒิการศึกษาเพื่อรับรองศักดิ์และสิทธิ์ของผู้จบการศึกษา ที่สถานศึกษาให้ไว้แก่ผู้จบการศึกษาคณะบังคับ และผู้สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา เป็นเอกสารอนุมัติการจบหลักสูตร โดยบันทึกรายชื่อและข้อมูลของผู้จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) ผู้จบการศึกษาคณะบังคับชั้น (มัธยมศึกษาปีที่ 3) และผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6)

2. เอกสารหลักฐานการศึกษาตามที่สถานศึกษากำหนด

เป็นเอกสารที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อบันทึกพัฒนาการ ผลการเรียนรู้ และและข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับผู้เรียนเช่น แบบรายงานประจำตัวนักเรียน แบบบันทึกผลการเรียน ประจำรายวิชา ระเบียบสะสม ใบรับรองผลการเรียน และ เอกสารอื่นๆ ตามวัตถุประสงค์ของการนำเอกสารไปใช้

14. การเทียบโอนผลการเรียน

สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนในกรณีต่างๆได้แก่ การย้ายสถานศึกษาการเปลี่ยนรูปแบบการศึกษาการย้ายหลักสูตร การออกกลางคันและขอกลับเข้ารับการศึกษาต่อการศึกษาจากต่างประเทศและขอเข้าศึกษาต่อในประเทศ นอกจากนี้ ยังสามารถเทียบ

โอนความรู้ ทักษะประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น สถานประกอบการ สถาบัน ศาสนา สถาบันการฝึกอบรมอาชีพ การจัดการศึกษาโดยครอบครัว

การเทียบโอนผลการเรียนควรดำเนินการในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนแรก หรือต้นภาคเรียนแรก ที่สถานศึกษารับผู้ขอเทียบโอนเป็นผู้เรียน ทั้งนี้ ผู้เรียนที่ได้รับการเทียบโอนผลการเรียนต้องศึกษาต่อเนื่องในสถานศึกษาที่รับเทียบโอนอย่างน้อย 1 ภาคเรียน โดยสถานศึกษาที่รับผู้เรียนจากการเทียบโอนควรกำหนดรายวิชา/จำนวนหน่วยกิตที่จะรับเทียบโอนตามความเหมาะสม การพิจารณาเทียบโอน สามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. พิจารณาจากหลักสถานศึกษา และเอกสารอื่นๆ ที่ให้ข้อมูลแสดงความรู้ความสามารถของผู้เรียน
2. พิจารณาจากความรู้ ความสามารถ ของผู้เรียน โดยการทดสอบด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติ
3. พิจารณาจากความสามารถและการปฏิบัติในสภาพจริง

14. การบริหารจัดการหลักสูตร

ในระบบการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรนั้น หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในแต่ละระดับ อาทิ ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับสถานศึกษา จะมีบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริม การใช้และพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ผลผลิตของการบริหารจัดการหลักสูตรคือผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่นๆ ในระดับท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่บทบาทในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษา ส่งเสริมการใช้และพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จของหลักสูตร โดยมีภารกิจสำคัญ ดังนี้

- 1) กำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน
  - 2) จัดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
  - 3) กำหนดระบบวัดและประเมินผล
  - 4) เพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา
  - 5) สนับสนุนส่งเสริม นิเทศติดตาม ประเมิน วิเคราะห์รายงานผลการใช้หลักสูตร
- สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีองค์คณะบุคคลได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง เช่น ชุมชน เครือข่าย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมการดำเนินการ โดยมีภารกิจสำคัญ ดังนี้

- 1) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) วางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร
- 3) เพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา
- 4) ประเมินการใช้หลักสูตร
- 5) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

2. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 1

2.1 หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

- 2.1.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
- 2.1.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนที่มีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
- 2.1.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- 2.1.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้
- 2.1.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2.1.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียน และประสบการณ์

2.2 จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- 2.2.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.2 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

2.2.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.2.4 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสำนึกที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

2.3 โครงสร้าง และคำอธิบายรายวิชา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้กำหนดกรอบคำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมช่วงชั้น 1 ในโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ)ไว้ดังนี้

คำอธิบายรายวิชาการหัสวิชา ส 11101   กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม   ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1   เวลา 80 ชั่วโมง

ศึกษาพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ประวัติและความสำคัญของศาสนา พุทธประวัติ ประวัติของพุทธสาวก และพุทธศาสนิกชนตัวอย่าง ชาดก พระรัตนตรัย หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า พุทธสุภาษิตวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ศาสนพิธี พิธีกรรม การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ฝึกการไหว้พระสวดมนต์ การทำสมาธิ การแผ่เมตตา และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อวัดหรือศาสนสถาน การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน ลักษณะการเป็นพลเมืองดีตามการปกครองระบอบประชาธิปไตย การเคารพในบทบาทหน้าที่สิทธิของผู้อื่น ประโยชน์ของทรัพยากรในด้านการนำมาผลิตเป็นสินค้าและบริการ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด การใช้เงินอย่างประหยัด ความสำคัญของการทำงานหารายได้ ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ระยะเวลา ทิศ การใช้แผนผัง และการปรับตัวให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงของสภาพสถานการณ์

โดยใช้กระบวนการสืบค้นข้อมูลจากหนังสือ บุคคล ใบความรู้ ข่าว สื่อ รูปภาพ แผนภูมิ สถานการณ์จริง การแสดงบทบาทสมมติ การศึกษานอกสถานที่ แหล่งเรียนรู้ใกล้ตัว การสัมภาษณ์ การซักคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปรายกลุ่ม การระดมความคิด เพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ การสรุป การปฏิบัติจริง การบำเพ็ญประโยชน์

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ รู้จักคิดวิเคราะห์ สามารถพูดอธิบายความรู้ความเข้าใจของตนเอง นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น มีจิตสาธารณะ มีคุณธรรม มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเป็นพลเมืองดีของสังคม

รหัสตัวชี้วัด ส.1.1 ป. 1/1, 1/2, 1/3, 1/4 ส.1.2 ป. 1/1, 1/2, 1/3 ส. 2.1 ป. 1/1, 1/2, ส. 2.2 ป. 1/1, 1/2, 1/3 ส. 3.1 ป. 1/1, 1/2, 1/3, ส. 3.2 ป. 1/1 ส. 5.1 ป. 1/2, 1/3, 1/4, 1/5, ส. 5.2 ป. 1/1, 1/2, 1/3 รวมทั้งหมด 23 ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส 11101 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เวลา 80 ชั่วโมง

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	หน้า หน้า คะแนน
1	ประวัติและ ความสำคัญของ ศาสนาพุทธ	ส 1.1 ป. 1 / 1	พระพุทธศาสนาเป็นศาสนา ประจำชาติไทย คนไทยส่วน ใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คนไทย ใช้หลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว จิตใจ และเป็นแนวทางในการ ดำเนินชีวิต	2	1
2	พุทธประวัติ	ส 1.1 ป. 1 / 1	พระพุทธประวัติ คือ พระราช ประวัติของพระพุทธเจ้า ซึ่งทรง เป็นศาสดาของศาสนาพุทธ	2	1
3	พุทธสาวก ชาดก และ พุทธศาสนิกชน ตัวอย่าง	ส 1.1 ป. 1 / 2	การศึกษาประวัติของพุทธ สาวก ชาดก และชาวพุทธ ตัวอย่าง เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และข้อคิด เพื่อที่จะ ได้นำไปยึดถือและเป็นแบบอย่าง ในการทำความดี	5	4

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
4	หลักธรรม	ส 1.1 ป. 1 / 3	การศึกษาหลักธรรมคำสั่งสอน ของ พระพุทธเจ้าให้เข้าใจอย่าง ถูกต้อง จะทำให้เรานำหลักธรรม ไปเป็นแนวทางปฏิบัติ ในการดำรงชีวิตได้อย่าง ถูกต้องและ เหมาะสม สร้าง ความสงบสุขให้แก่สังคม	10	10
5	พุทธศาสนสุภายิต	ส 1.1 ป. 1 / 3	พุทธศาสนสุภายิต คือ คำสั่ง สอนที่เป็นข้อคิดเตือนใจในการ ทำความดี	2	2
6	การสวดมนต์ การ แผ่เมตตา และการทำสมาธิ	ส 1.1 ป. 1 / 4	การไหว้พระสวดมนต์ การทำ สมาธิ และการแผ่เมตตา เป็น การแสดงถึงการเคารพบูชาพระ รัตนตรัย และยังเป็นวิธีหนึ่งใน การฝึกสมาธิ การเจริญสติปัญญา และเป็นการทำจิตใจให้สงบ	3	2
7	ประโยชน์และการ บำเพ็ญประโยชน์ ต่อวัด	ส 1.2 ป. 1 / 1	ศาสนสถาน เป็นสถานที่สำคัญ ทางศาสนาที่ศาสนิกชนควร ช่วยกันดูแลรักษา เพื่อเป็นการ รักษาพุทธศาสนาให้คงอยู่ สืบต่อไป	2	1
8	การแสดงตนเป็น พุทธมามกะ	ส 1.2 ป. 1 / 2	การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ คือ การแสดงตนว่าเป็นผู้นับถือ ศาสนาพุทธ	2	1

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
9	ศาสนพิธี	ส 1.2 ป. 1 / 3	ศาสนพิธี คือ แบบแผนหรือข้อปฏิบัติที่เป็นการแสดงออกถึงความเคารพศรัทธาที่มีต่อพระรัตนตรัย	2	1
10	วันสำคัญทางศาสนา	ส 1.1 ป. 1 / 3	วันสำคัญทางศาสนาพุทธศาสนา เป็นวันที่มีเหตุการณ์สำคัญเกี่ยวข้องกับพระรัตนตรัยเกิดขึ้น พุทธศาสนิกชนจะประกอบศาสนพิธี เพื่อเป็นการระลึกถึงและบูชาพระรัตนตรัย	4	3
11	ประโยชน์และการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน	ส 2.1 ป. 1 / 1	ครอบครัวและโรงเรียน ประกอบด้วยสมาชิกหลายคน ทุกคนมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ และรับผิดชอบ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข	1	1
12	การทำความดีและผลของการทำความดี	ส 2.1 ป. 1 / 2	การที่สมาชิกทุกคนปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน จะทำให้ส่วนรวมและสังคมเกิดความเรียบร้อย สงบสุข และเจริญก้าวหน้า	1	1
13	โครงสร้างบทบาท และหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว	ส 2.2 ป. 1 / 1	สมาชิกทุกคนในบ้านควรปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ช่วยเหลือกัน เพื่อความสามัคคีและความสงบสุขภายในครอบครัว	1	1

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
14	โครงสร้าง บทบาท และ หน้าที่ ของสมาชิกใน โรงเรียน	ส 2.2 ป. 1 / 1	สมาชิกทุกคนในโรงเรียนควร ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของ โรงเรียน เพื่อความเป็นระเบียบ เรียบร้อยภายในโรงเรียน	2	1
15	บทบาท สิทธิ หน้าที่ของตนเอง ในครอบครัว	ส 2.2 ป. 1 / 2	สมาชิกทุกคนในบ้านควร ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ และเคารพสิทธิซึ่งกัน และกัน เพื่อความสามัคคี และความ สงบสุขของครอบครัว	2	2
16	บทบาท สิทธิ หน้าที่ของ ตนเองใน โรงเรียน	ส 2.2 ป. 1 / 2	สมาชิกทุกคนในโรงเรียนควร ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ และเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน เพื่อความสามัคคี และเพื่อความ เป็นระเบียบเรียบร้อยของ โรงเรียน	2	2
17	การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมของ ครอบครัวและ โรงเรียน	ส 2.2 ป. 1 / 3	เราควรช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของ ครอบครัวและ โรงเรียน เพื่อ ความสงบสุข และความ เจริญก้าวหน้า	2	2
18	สินค้าและบริการ ที่ใช้ใน ชีวิตประจำวัน	ส 3.1 ป. 1 / 1	สินค้าและบริการที่เราใช้อยู่ใน ปัจจุบัน ล้วนผลิตมาจากทรัพยากรที่มี คุณค่าและมี อยู่จำกัด ดังนั้นเราจึงควรใช้ สินค้าและบริการให้เกิด ประโยชน์อย่างสูงสุด	2	2

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
19	การวางแผนการ ใช้จ่ายเงิน ในชีวิตประจำวัน	ส 3.1 ป. 1 / 2	เงินเป็นสิ่งที่หาได้ยาก เราควร ใช้จ่าย อย่างประหยัด ไม่ใช้จ่ายเกินตัว	2	2
20	โทษของการใช้ จ่ายเงินเกินตัว	ส 3.1 ป. 1 / 2	การใช้จ่ายเงินเกินตัว ใช้จ่าย อย่าง ฟุ่มเฟือย จะทำให้ขาดแคลนเงิน ไม่มี เงินใช้ในยามที่จำเป็น	2	2
21	ประโยชน์ของการ ออม	ส 3.1 ป. 1 / 2	เงินเป็นสิ่งที่หาได้ยาก เราควร ใช้จ่าย อย่างประหยัด ไม่ใช้จ่ายเกินตัว และรู้จักเก็บออมไว้ใช้ในยามที่ จำเป็น	2	2
22	การใช้ทรัพยากร ในชีวิต ประจำวันอย่าง ประหยัด	ส 3.1 ป. 1 / 3	ทรัพยากรมีความสำคัญต่อการ ดำรงชีวิตของมนุษย์ แต่ ทรัพยากรก็มีอย่างจำกัด เพราะ ฉะนั้นเราทุกคนควรใช้ทรัพยากร อย่างประหยัด	2	2
23	ความหมาย ความสำคัญ และ ประเภทของการ ทำงาน	ส 3.2 ป. 1 / 1	เราต้องทำงานตาม ความสามารถ ผลจากการทำงาน คือรายได้ เราสามารถนำเงิน รายได้ไปแลกซื้อในสิ่งที่เป็น ปัจจัย 4 ซึ่งเราควรเลือกงานอาชีพที่สุจริต เพื่อ สร้างรายได้ให้แก่ตนเอง และไม่ สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น	2	2

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
24	ความหมาย ประเภท และ ประโยชน์ของ สิ่งแวดล้อม	ส 5.1 ป. 1 / 1	สิ่งแวดล้อม คือ สิ่งต่าง ๆ ที่ อยู่รอบตัว เรา มีทั้งสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเอง ตาม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ มนุษย์สร้าง ขึ้น สิ่งแวดล้อมทุกสิ่งล้วนมี ประโยชน์ มากมายต่อมนุษย์ ควรที่เราทุก คนจะต้องช่วยกันอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	3	2
25	ความสัมพันธ์ของ ตำแหน่ง ระยะ ทิศ ของสิ่ง ต่าง ๆ รอบตัว	ส 5.1 ป. 1 / 2	สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เรา จะตั้ง อยู่ในตำแหน่ง ระยะ ทิศทาง ที่ แตกต่างกัน ซึ่งเราควรศึกษาให้ เข้าใจ	3	3
26	ทิศหลัก และที่ตั้ง ของสิ่ง ต่าง ๆ รอบตัว	ส 5.1 ป. 1 / 3	การศึกษาเรื่องทิศหลัก ทำให้ เรารู้ ที่ตั้งของสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวได้	2	2
27	ความหมาย ความสำคัญ และการใช้แผนผัง	ส 5.1 ป. 1 / 4	การเขียนแผนผัง เป็นการแสดง ตำแหน่งระยะ และทิศ ของ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เรา	2	2

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
28	การเปลี่ยนแปลง ของสภาพอากาศ ในรอบวัน	ส 5.1 ป. 1 / 5	มนุษย์ต้องพึ่งพาสีงแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิต จึงทำให้เกิด ความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดลอม ดังนั้นมนุษย์ต้องรู้จักสังเกตการ เปลี่ยนแปลง รู้เท่าทันและปรับตัว ให้เข้ากับสิ่งแวดลอม	2	2
29	ความสำคัญของ สิ่งแวดลอมตาม ธรรมชาติ	ส 5.2 ป. 1 / 1	สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ซึ่งเป็นสิ่งแวดลอมทางธรรมชาติ มีผลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ ด้านที่อยู่อาศัย อาชีพ อาหาร การแต่งกาย ประเพณี วัฒนธรรม	3	3
30	การเปลี่ยนแปลง ของสภาพ แวดลอม	ส 5.2 ป. 1 / 2	คนเราอยู่ท่ามกลาง สภาพแวดลอมที่มี การเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงจำเป็นที่ต้องรู้จักปรับตัวให้เข้า กับสภาพแวดลอม	3	3
31	การอนุรักษ์ สิ่งแวดลอม	ส 5.2 ป. 1 / 3	สิ่งแวดลอมมีประโยชน์อย่าง มากมาย ต่อมนุษย์ ควรที่เราทุกคนจะต้อง ช่วยกัน อนุรักษ์สิ่งแวดลอม	3	3
รวมทุกหน่วย				78	70
สอบกลางปี/สอบปลายปี				2	30
รวมตลอดปี				80	100

**คำอธิบายรายวิชาสหวิชา ส12101 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เวลาเรียน 80 ชั่วโมง**

ศึกษา ค้นคว้า สืบเกด บันทึกรข้อมูล ฝึกปฏิบัติ พุทธศาสนาและศาสนาที่ตนนับถือเกี่ยวกับ ประวัติและความสำคัญการบริหารจิต ศาสนพิธี แนวปฏิบัติของศาสนิกชน ลักษณะของพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ สิทธิมนุษยชน กติกา กฎ ระเบียบของการอยู่ร่วมกันของครอบครัวและสังคม ราชวัธ ราชย์ ราชย์ บทบาทหน้าที่ในฐานะผู้ผลิต ผู้บริโภค ทรัพยากรในการผลิต เศรษฐกิจแบบพอเพียง อาชีพ การซื้อขาย แลกเปลี่ยนการบริการ การออม ภาษี เวลา ข้อมูล แหล่งข้อมูล ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญา บุคคลสำคัญลักษณะทางภูมิศาสตร์ภูมิประเทศ ตำแหน่งที่ตั้ง ระยะทิศทาง ขนาด พื้นที่ รูปร่าง การอ่านเขียน ประโยชน์แผนผัง ผลกระทบจากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์ประชากร สามารถนำมาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างสร้างสรรค์ และอนุรักษ์ให้ยั่งยืนตลอดไป

โดยใช้กระบวนการสืบค้นข้อมูลจากหนังสือ บุคคล ใบความรู้ ข่าว สื่อ รูปภาพ แผนภูมิ สถานการณ์จริง การแสดงบทบาทสมมุติ การศึกษานอกสถานที่ แหล่งเรียนรู้ใกล้ตัว การสัมภาษณ์ การซักคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปรายกลุ่ม การระดมความคิด

เพื่อให้มีความรู้และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ การสรุป การปฏิบัติจริง การบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ รู้จักคิดวิเคราะห์ สามารถพูดอธิบายความรู้ความเข้าใจของตนเอง นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น มีจิตสาธารณะ มีคุณธรรม มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเป็นพลเมืองดีของสังคม

รหัสตัวชี้วัด ส 1.1 ป2/1 ,2/2 ,2/3 ,2/4 ,2/5 ,2/6 ,6/7 ,2/8 ,2/ 9 ส 2.1
ป2/1 ,2/2 ,2/3 ,2/4 ส 2.2 ป2/1 ,2/2 ส 3.1 ป2/1 ,2/2 ,2/3 ,2/4 ส 3.2 ป2/1
,2/2 ส 5. ป2/1 ,2/2 ,2/3 ส 5.2 ป2/1 ,2/2 ,2/3 ,2/4 รวมทั้งหมด 28 ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส12101 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เวลาเรียน 80 ชั่วโมง

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	หน้า หน้า คะแนน
1	ประวัติและ ความสำคัญ ของ พระพุทธศา นา	ส 1.1 ป 2 / 1 2 / 2	<ul style="list-style-type: none"> - พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย คนไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ทำให้พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยในด้านต่างๆ จนกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย - พุทธประวัติ เป็นประวัติของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นศาสดาของพระพุทธศาสนา การศึกษาเหตุการณ์ต่างๆ ในพุทธประวัติจะทำให้ผู้ศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรม คำสอนของพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น 	5	4
2	หลักธรรมค้ำ จุนโลก	. ส 1.1 ป 2 / 4	<ul style="list-style-type: none"> - การเรียนรู้เกี่ยวกับโอวาท 3 จะทำให้เกิดความรู้และเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนตามคำแนะนำเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา - การเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับพระไตรปิฎก ศัพท์ทางพระพุทธ-ศาสนา และพุทธศาสนสุภาษิตจะทำให้เกิดความรู้และเห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียนรู้เกี่ยวกับพระไตรปิฎก ศัพท์ทางพระพุทธ-ศาสนา และพุทธศาสนสุภาษิต เพื่อนำประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม 	3	2

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
3	พุทธสาวก และชาดก	ศ 1.1 ป 2 / 3 ศ 1.1 ป 2 / 3	<p>- การเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับพุทธสาวก (สามเณรราหุล) จะทำให้เกิดความรู้และเห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติสามเณรราหุลเพื่อนำแนวคิดที่ได้จากการศึกษาไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน</p> <p>- การเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับชาดก (วรุณชาดก และวานรินทชาดก) จะทำให้เกิดความรู้และเห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียนรู้ เพื่อนำแนวคิดที่ได้จากการศึกษาไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน</p>	4	4
4	ชาวพุทธที่ดี ชีวิตมีสุข	ศ 1.2 ป 2 / 2 ศ 1.1 ป 2 / 3 ศ 1.2 ป 2 / 1	<p>- การเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธ จะทำให้เกิดความรู้และมีคุณลักษณะที่ดีและมีทักษะในการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อพระรัตนตรัย ต่อพระภิกษุ แสดงตนเป็นพุทธมามกอย่างถูกต้องและ เห็นคุณค่าของการทำบุญและให้ทาน</p> <p>- การเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับชาวพุทธตัวอย่าง จะทำให้เกิดความรู้และเห็นคุณค่าของการทำความดีของชาวพุทธตัวอย่างและมีทักษะนำมาเป็นแบบอย่างปฏิบัติตาม</p> <p>- การเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธ และการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ จะทำให้เกิดความรู้และมีคุณลักษณะนิสัยที่ดีและมีทักษะการปฏิบัติตนตามมารยาทชาวพุทธอย่างถูกต้องตามคำแนะนำ</p>	3	2

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
5	ศาสนาพิธี <u>แผนการเรียนรู้ที่</u> <u>10</u> เรื่อง ศาสนพิธี น่ารู้	ส 1.2 ป 2 /2	- การเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับศาสนาพิธี พิธีกรรมวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา จะทำให้เกิด ความรู้และเห็นคุณค่าและ ความสำคัญของ ศาสนพิธี พิธีกรรมวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา และมีทักษะเข้า ร่วมศาสน-พิธี พิธีกรรมวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนาตามคำแนะนำ อย่างเหมาะสม		
6	จิตสงบพบ ความสุข	ส 1.1 ป 2 / 6 ส 1.1 ป 2 / 6	การเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับการสวด มนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา จะทำ ให้เกิดความรู้และเห็นคุณค่าและ ความสำคัญของการสวดมนต์ไหว้ พระ และการแผ่เมตตา และมี ทักษะการปฏิบัติอย่างถูกต้อง - การเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับสมาธิ เบื้องต้น จะทำให้เกิดความรู้และ เห็นคุณค่าและความสำคัญของการ ฝึกสมาธิเบื้องต้น และมีทักษะใน การปฏิบัติให้มีสมาธิในการฟัง การ อ่าน การคิด การถาม และการเขียน	4	4

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
7	เราเป็น เด็กดี	ส 1.1 ป 2 / 7	- การเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับ พระพุทธศาสนา ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์ (ฮินดู) และศาสนาสิกข์ จะทำให้เกิดความรู้ และเห็นความสำคัญของพุทธประวัติ พุทธศาสนาหรือศาสนาและศาสนาที่ ตนนับถือ มีคุณลักษณะนิสัยที่ดีและมี ทักษะการปฏิบัติตามหลักธรรม เบื้องต้นของพระพุทธศาสนาหรือ ศาสนาที่ตน นับถือ	2	2
8	คนดีที่น่ารู้จัก	ส. 2.1 ป 2 / 1	- การปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ ของตนในฐานะสมาชิกของโรงเรียน และการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ ของโรงเรียน ทำให้สามารถอยู่ ร่วมกับผู้อื่นในโรงเรียนได้อย่างมี ความสุข	4	4
9	การ ดำรงชีวิต	ส 2.1 ป 2 / 2	- มารยาทไทยถือเป็นเอกลักษณ์ ประจำชาติไทยที่ทุกคนควรปฏิบัติ ตาม	3	3
10	พลเมืองดี น่าชื่นชม	ส. 2.1 ป 2 / 2 ส 2.1 ป 2 / 4	- การทำงานและการอยู่ร่วมกันใน สังคมโดยยึดหลักการปฏิบัติตนตาม สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ย่อม ทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข	3	4

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน / ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
11	กฎหมายกับ ตัวเรา	2.1 ป 2/ 3	- กฎหมายเป็นข้อบังคับให้สมาชิกทุกคน ปฏิบัติตามเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบ สุข การรู้กฎหมายที่จำเป็นสำหรับ ชีวิตประจำวันจะช่วยให้สามารถปฏิบัติ ตนเป็นพลเมืองดีในระบอบ ประชาธิปไตย - เด็กทุกคนย่อมได้รับการคุ้มครองตาม อนุสัญญาสิทธิเด็ก หรือสิทธิพื้นฐาน 4 ประการ ตามหลักสิทธิมนุษยชน	4	4
	สิทธิเด็ก	ส2.1 ป 2/ 4			
12	เราช่วยกัน ทำงาน	ศ. 3.1 ป 2 / 2 ศ. 3.1 ป 2 / 3 ศ. 3.1 ป 2 / 4	- การเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับ รายรับ-รายจ่ายของครอบครัว การออม เงิน และการเสียภาษี จะทำให้เกิดความรู้ และเห็นคุณค่าและความสำคัญของ รายรับ-รายจ่ายของครอบครัว การออม เงิน และความจำเป็นของการเสียภาษีของ สมาชิกในครอบครัว	11	11

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน / ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
		ส 3.1 ป 2 / 1 ส 3.2 ป 2 / 2 ส 3.2 ป 2 / 1	- การเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับการผลิต การ บริโภค และทรัพยากรการผลิต จะทำให้ เกิดความรู้และเห็นคุณค่าและมี คุณลักษณะนิสัยที่ดีในการปฏิบัติตาม บทบาทหน้าที่ของตนเอง และครอบครัว ในฐานะผู้ผลิตและผู้บริโภคอย่างฉลาด และมีคุณธรรม - การเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเงิน สถาบัน การเงิน และระบบสินเชื่อ จะทำให้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ตาม ความเหมาะสม	8	8
13	ภูมิศาสตร์ น่ารู้	ส 5.1 ป 2 / 1	- การดำเนินชีวิตของคนในแต่ละจังหวัด จะมีความแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ มิติสัมพันธ์เชิงทำเลที่ตั้งและลักษณะทาง กายภาพ	4	4
	เครื่องมือ ทาง ภูมิศาสตร์	ส 5.1 ป 2 / 1 ส 5.1 ป 2 / 2	- เครื่องมือทางภูมิศาสตร์มีประโยชน์ใน การศึกษาข้อมูลของสิ่งต่างๆ บน พื้นผิวโลกได้สะดวก และได้ข้อมูลที่ ถูกต้อง	4	4

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
	- สรรพสิ่ง ใน ธรรมชาติ สภาพแวดล้อม ทาง ธรรมชาติ	ส 5.2 ป 2 / 1 ส 5.2 ป 2 / 3 ส 5.2 ป 2 / 4	- สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นมนุษย์ควรตระหนักถึงการกระทำของตนเองที่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ	4	4
	สิ่งแวดล้อม ทางสังคม และ วัฒนธรรม	ส 5.1 ป 2 / 2 ส 5.2 ป 2 / 4	- สิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น และเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่น ดังนั้นจึงควรร่วมกันอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่คู่ท้องถิ่นตลอดไป	4	4
	ประชากร กับ สิ่งแวดล้อม	ส 5.2 ป 2 / 2 ส 5.2 ป 2 / 4	- ประชากรเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญ ซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม การศึกษาเกี่ยวกับประชากรทำให้เข้าใจสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงประชากรและผลกระทบต่างๆ	4	4
รวมทุกหน่วย				78	70
สอบกลางปี/สอบปลายปี				2	30
รวมตลอดปี				80	100

คำอธิบายรายวิชา

รหัสวิชา ส 13101

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ

วัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เวลา 80 ชั่วโมง

ศึกษาค้นคว้า สังเกต รวบรวมข้อมูล อภิปราย สนทนา วิเคราะห์ ฝึกปฏิบัติพุทธศาสนา และศาสนาที่ตนนับถือ เกี่ยวกับประวัติของศาสนา พุทธสาวก ชาดก หลักธรรม พุทธศุภายิต หน้าที่ชาวพุทธ ศาสนพิธี แนวปฏิบัติของศาสนิกชนฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับลักษณะของพลเมืองดีในสังคม ประชาธิปไตย สิทธิ เสรีภาพ สิทธิมนุษยชน กฎหมาย ระเบียบของการอยู่ร่วมกันของครอบครัว และสังคม ปฏิบัติรายรับรายจ่าย บทบาทหน้าที่ในฐานะผู้ผลิต ผู้บริโภคทรัพยากรในการผลิต เศรษฐกิจพอเพียง อาชีพการซื้อขายแลกเปลี่ยน การบริการ การออม ภาษี และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ ตำแหน่งที่ตั้ง ระยะทิศทาง ขนาด พื้นที่รูปร่าง การอ่านการเขียน ประโยชน์ของแผนผัง แผนที่ ผลกระทบจากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์ทรัพยากร

โดยใช้กระบวนการอธิบาย การบรรยาย การอภิปราย การสอบถาม การสัมภาษณ์ การสาธิต การสืบค้น การแสดงบทบาทสมมุติ การใช้สถานการณ์จำลอง กระบวนการกลุ่ม การใช้แหล่งเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี การบูรณาการ การเรียนรู้โดยโครงงาน การปฏิบัติจริง การนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์เบื้องต้น ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย เห็นคุณค่าของหลักเศรษฐกิจพอเพียง เห็นความสำคัญของเหตุการณ์ในปัจจุบันและอดีต ร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นและเชื่อมโยงสู่โลกกว้าง

รหัสตัวชี้วัดสาระ 1

ม.ส. 1.1 ป.3/1, ม.ส. 1.1 ป.3/2, ม.ส. 1.1 ป.3/3, ม.ส. 1.1 ป.3/4, ม.ส. 1.1 ป.3/5, ม.ส. 1.1 ป.3.6, ม.ส. 1.1 ป.3/7, ม.ส. 1.1 ป.3/8 ม.ส. 1.2 ป.3/1, ม.ส. 1.2 ป.3/2, ม.ส. 1.2 ป.3/3 สาระ 2 ม.ส. 2.1 ป. 3/1, ม.ส. 2.1 ป.3/2, ม.ส. 2.1 ป.3/3, ม.ส. 2.1 ป.3/4, ม.ส. 2.1 ป.3/5 ม.ส. 2.2 ป.3/1, ม.ส. 2.2 ป.3/2, ม.ส. 2.2 ป.3/3

สาระ 3

ม.ส. 3.1 ป.3/1, ม.ส. 3.1 ป.3/2, ม.ส. 3.1 ป.3/3 ม.ส. 3.2 ป.3/1, ม.ส. 3.2 ป.3/2

สาระ 5

ม.ส. 5.1 ป.3/1, ม.ส. 5.1 ป.3/2, ม.ส. 5.1 ป.3/3 ม.ส. 5.2 ป.3/1, ม.ส. 5.2 ป.3/2, ม.ส. 5.2 ป.3/3

รวม 30 ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รหัส 13101 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ภาคเรียนที่ 1

เวลา 40 ชั่วโมง

ลำดับ ที่	หน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน /ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชม.)	น้ำหนัก
1	<u>สาระที่ 1</u> <u>ประวัติและ</u> <u>ความสำคัญของ</u> <u>พระพุทธศาสนา</u>	ส 1.1 ป. 3/1 3/2 3/8	-พระพุทธศาสนาเป็นศาสนา ประจำชาติไทยมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิต ของคนไทยในด้านต่าง ๆ จนกล่าว ได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย -พุทธประวัติเป็นประวัติของ พระพุทธเจ้าซึ่งเป็นศาสดาของพุทธ ศาสนา	(19 ชม.) 4	(18) 4
2	<u>หลักธรรมคำสอน</u> <u>โลก</u>	ส 1.1 ป. 3/4 3/5 3/7	- การเรียนรู้เกี่ยวกับโอวาท 3 พระไตรปิฎก ศัพท์ทางพุทธศาสนา พุทธสุภาษิต ทำให้เกิดความรู้เห็น คุณค่าของการปฏิบัติตนตาม คำแนะนำหลักธรรม พระไตรปิฎก ศัพท์ทางพุทธศาสนา พุทธสุภาษิต เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่าง เหมาะสม	4	4

ลำดับ ที่	หน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน /ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชม.)	น้ำหนัก
3	<u>พุทธสาวกและ ชาดก</u>	ส 1.1 ป. 3/3	-การเรียนรู้เกี่ยวกับพุทธสาวก (สามเณรราหุล) ชาดก(วรรณชาดก และวานรินทชาดก)ทำให้เกิดความรู้ และความสำคัญเพื่อนำแนวคิดที่ได้ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4	3
4	<u>ชาวพุทธที่ดี ชีวิต มีสุข</u>	ส 1.1 ป. 3/5 ส 1.2 ป. 3/2	-การเรียนรู้เกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธ ชาวพุทธตัวอย่าง มารยาทชาวพุทธ และการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ทำให้ เกิดความรู้และมีคุณลักษณะที่ดีมี ทักษะในการปฏิบัติตนอย่าง เหมาะสมนำมาเป็นแบบอย่างปฏิบัติ ตามได้	3	3
5	<u>จิตสงบ พบ ความสุข</u>	ส 1.1 ป. 3/6	-การเรียนรู้เกี่ยวกับการสวดมนต์ไหว้ พระแผ่เมตตา สมาธิเบื้องต้นทำให้ เกิดความรู้และเห็นคุณค่าความสำคัญ มีทักษะการปฏิบัติอย่างถูกต้อง	2	2
6	<u>ศาสนพิธี</u>	ส 1.1 ป. 3/6 ส 1.2 ป.3/1 3/2 3/3	-การเรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาพิธี พิธีกรรมทางศาสนาทำให้เกิด ความรู้และเห็นคุณค่ามีทักษะเข้า ร่วมศาสนพิธีตามคำแนะนำอย่าง เหมาะสม	1	1
7	<u>เราเป็นเด็กดี</u>	ส 1.1 ป. 3/7	-การเรียนรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์ศาสนาซิกข์ ทำให้ เกิดความรู้และเห็นความสำคัญของ ทุกศาสนามีคุณลักษณะนิสัยที่ดีมี ทักษะการปฏิบัติตามหลักธรรม เบื้องต้น	1 1	1 1

ลำดับ ที่	หน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน /ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชม.)	น้ำหนัก
8	<u>สาระที่ 2</u> <u>คนดีที่นำรู้จัก</u>	ส 2.1 ป. 3/1	การปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ใน ฐานะสมาชิกของโรงเรียนและการ ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของ โรงเรียนทำให้สามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	(19 ชม.) 4	17 4
9	<u>การดำรงชีวิต</u>	ส 2.1 ป. 3/2	มารยาทไทยถือเป็นเอกลักษณ์ ประจำชาติไทยที่ทุกคนควรปฏิบัติ ตาม	3	2
10	<u>พลเมืองดี</u> <u>นำชื่นชม</u>	ส 2.1 ป. 3/2, 3/4	การทำงานและการอยู่ร่วมกันใน สังคมโดยยึดหลักการปฏิบัติตนตาม สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ย่อม ทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข	3	3
11	<u>การเมืองการ</u> <u>ปกครอง</u>	ส 2.2 ป. 3/1	-การปกครองทุกระดับต้องมีผู้นำ หรือหัวหน้าเป็นผู้ปกครองเพื่อเกิด ความสงบเรียบร้อยโดยมีกฎหมาย เป็นข้อบังคับ -เด็กทุกคนได้รับการคุ้มครองตาม อนุสัญญาสิทธิเด็กหรือสิทธิพื้นฐาน 4 ประการตามหลักสิทธิมนุษยชน	9	8
			รวมทุกหน่วย	38	35
			ทดสอบกลางปี	2	15
			รวม	40	50

โครงสร้างรายวิชา

รหัส 13101 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เวลา 40 ชั่วโมง ภาคเรียนที่ 2

ลำดับ ที่	หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชม.)	น้ำหนัก
1	<u>สาระที่ 3</u> <u>รายรับรายจ่ายของ</u> <u>ครอบครัว</u>	ส 3.1 ป.3/1 3/2, 3/3, 3/4	-การเรียนรู้รายรับรายจ่ายของ ครอบครัว การออมเงิน การเสีย ภาษี ทำให้เกิดความรู้และเห็น คุณค่าความสำคัญของรายรับ รายจ่ายการออมเงินและความ จำเป็นของการเสียภาษี	(19ชม.) 5	17 5
2	<u>การผลิตและการ</u> <u>บริโภค</u>	ส 3.1 ป.3/1 ส 3.2 ป. 3/2	-การเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตการ บริโภค ทรัพยากรการผลิต ทำให้ มีความรู้เห็นคุณค่า มีคุณลักษณะนิสัยที่ดีในการ ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของ ตนเองและครอบครัว สามารถ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตามความเหมาะสม	8	8
3	<u>เงินและสถาบัน</u> <u>การเงิน</u>	ส 3.2 ป.3/1 ส 3.2 ป. 3/2	-การเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเงิน สถาบันการเงิน และระบบ สินเชื่อทำให้นำไปใช้ในชีวิตป ประจำวันได้ตามความเหมาะสม	4	4
4	- <u>ทบทวนกิจกรรม</u> <u>รายรับรายจ่ายของ</u> <u>ครอบครัว</u> - <u>การผลิตและการ</u> <u>บริโภค</u>	ส 3.1 ป.3/1, 3/2, 3/3,3/4 ส 3.2 ป. 3/1 3/2		2	—

ลำดับ ที่	หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชม.)	น้ำหนัก
5	<u>สาระที่ 5</u> <u>ภูมิศาสตร์น่ารู้</u> <u>ลักษณะทางกายภาพ</u> <u>และแหล่งทรัพยากร</u>	ส 5.1 ป.3/1 3/2	-การดำเนินชีวิตของคนในแต่ละ จังหวัดมีความแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมิติสัมพันธ์เชิง ทำเลที่ตั้งและลักษณะทาง กายภาพ -เครื่องมือทางภูมิศาสตร์มี ประโยชน์ในการศึกษาข้อมูล ของสิ่งต่าง ๆ บนพื้นผิวโลกได้ สะดวกและได้ข้อมูลที่ถูกต้อง	(19 ชม.) 8	18 7
6	<u>สรรพสิ่งใน</u> <u>ธรรมชาติ</u>	ส 5.1 ป.3/2 ส 5.2 ป.3/3 3/4	-สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติทาง สังคมและวัฒนธรรมมี ความสำคัญกับการดำรงชีวิตของ มนุษย์เป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจของ คนดังนั้นจึงควรร่วมกันอนุรักษ์ ไว้ให้คงอยู่	8	8
7	<u>ประชากรกับ</u> <u>สิ่งแวดล้อม</u>	ส 5.2 ป.3/3 3/4	-ประชากรเป็นทรัพยากรที่มี ความสำคัญซึ่งมีผลกระทบต่อ สภาพแวดล้อม การศึกษา เกี่ยวกับประชากรทำให้เข้าใจ สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง ประชากรและผลกระทบต่าง ๆ	3	3
ลำดับ ที่	หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชม.)	น้ำหนัก
			รวมทุกหน่วย	38	35
			ทดสอบปลายปี	2	15
			รวม	40	50
			รวมตลอดปี	80	100

3. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

3.1 ความหมายของการประเมินหลักสูตร

Good (1973: 220) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินหลักสูตรคือการประเมินผลของกิจกรรมการเรียนรู้ภายในขอบข่ายของการสอนที่เน้นเฉพาะจุดประสงค์ของการตัดสินใจในความถูกต้องของจุดมุ่งหมาย ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเนื้อหาและผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจในการวางแผน การจัดโครงการ การต่อเนื่องและการหมุนเวียนของกิจกรรมโครงการต่างๆที่จะจัดให้มีขึ้น

Stufflebeam et al . (1973) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรหมายถึง กระบวนการในการพิจารณาและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการตัดสินใจในตัวหลักสูตรหรือใช้เป็นแนวทางเลือกเพื่อการดำเนินการที่มีคุณค่าในการตัดสินใจของตัวหลักสูตรไปใช้ในการประเมินผลในการปรับปรุงพัฒนาต่อไป

เทียน ทองแก้ว (ม.ป.. หน้า 259) ให้ความเห็นว่า การประเมินหลักสูตรเกี่ยวข้องกับกระบวนการประเมินผลในมิติต่างๆในระบบหลักสูตรนับตั้งแต่การสร้างหลักสูตรจนถึงการนำเสนอหลักสูตร ไปใช้ผลที่ได้นำไปสู่การตัดสินใจเพื่อชี้บ่งคุณภาพของหลักสูตรและแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539:192) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรหมายถึง การรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจหาข้อบกพร่อง หรือปัญหาเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตรให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นหรือตัดสินใจคุณค่าของหลักสูตรนั้นๆ

ชมพันธุ์ ภูษธร ณ อุษยา (2540: 72) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรหมายถึง กระบวนการที่ชี้ให้เห็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ระบุไว้ในหลักสูตร

ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ (2541: 12) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการตรวจสอบว่า หลักสูตรนั้นมีข้อดีและข้อเสียอย่างไร ยังใช้ได้ดีในสังคมปัจจุบันหรือไม่ ทั้งนี้หากพบข้อบกพร่องของหลักสูตร จะต้องมีการปรับปรุงต่อไป ฉะนั้นการประเมินจึงแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การประเมินผลการเรียนเป็นการประเมินผลการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

2. การประเมินหลักสูตร หลังจากมีการนำหลักสูตร ไปใช้แล้ว จะต้องมีการตรวจสอบว่าผลที่ได้จากหลักสูตรคือ ผู้ที่จบการศึกษาแล้วเป็นอย่างไร ทั้งนี้การประเมินหลักสูตรจะต้องประเมินผลหลายจุด เช่น ประเมินจุดมุ่งหมาย เนื้อหา ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น

วิชัย ประสิทธิ์ วุฒิเวชช์ (2542: 314) กล่าวถึง ความหมายของการประเมิน หลักสูตรไว้ว่าเป็นการนำผลที่ได้จากการวัดมาตัดสินคุณค่า วินิจฉัยและสรุปอย่างมีหลักเกณฑ์ ทั้งในด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของผู้สอน

บรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544: 54) กล่าวถึงการประเมินหลักสูตรว่า หมายถึง การพิจารณาเกี่ยวกับการประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ของหลักสูตรขอบเขตของหลักสูตร คุณภาพในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียน สมรรถภาพในตัวผู้เรียนที่สัมพันธ์กับสิ่งที่สำคัญในรายวิชาต่างๆ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในหลักสูตร

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546: 249) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรคือกระบวนการในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของหลักสูตรนั้นๆ มีประสิทธิภาพแค่ไหน เมื่อนำไปใช้แล้วมีประสิทธิภาพแค่ไหน มีอะไรต้องแก้ไขเพื่อนำผลที่ได้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีกว่าต่อไป

สรุปได้ว่าการประเมินหลักสูตร หมายถึง กระบวนการที่จะพิจารณาถึงคุณค่า คุณภาพ และความสำคัญของหลักสูตร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อการตัดสินใจและการตัดสินคุณค่าของหลักสูตร ทำให้ทราบถึงคุณภาพของหลักสูตรว่ามีส่วนใดดีส่วนใดด้อย หลักสูตรนั้นมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่

3.2 ความสำคัญของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรนั้น มีแนวคิดและความสำคัญโดยสรุปดังนี้

Olive (1992:163) ได้สังเคราะห์แนวคิดของนักพัฒนาหลักสูตรต่างๆ คือ Saylor, Alexander และ Lewis สรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตรนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตรซึ่งกระบวนการในการประเมินหลักสูตรจะพิจารณาว่าการนำหลักสูตร ไปใช้มีประสิทธิภาพมีผลสำเร็จระดับใด

สังัด อุทรานันท์ (2532: 279-304) ได้กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรเป็น ส่วนที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากต่อคุณภาพของหลักสูตร เพราะจะทำให้รู้คุณค่าของหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร สามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ผลที่ได้จากการหลักสูตรเป็นอย่างไร ข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อการปรับปรุงหลักสูตร ให้มีคุณค่าสูงขึ้น อันจะเป็นผลให้การนำหลักสูตร ไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้โดยสะดวก ตลอดจนการประเมิน

หลักสูตร ยังมีความสำคัญต่อการนำผลมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของหลักสูตรมีบทบาท

พิสนุ ฟองศรี (2549: 135-136) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจปรับปรุงและพัฒนาหลายประการ คือ

1. ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ทราบความจำเป็นและความต้องการของประชากรเป้าหมายของหลักสูตร
2. ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง แผนงาน กิจกรรม และหลักสูตรให้เหมาะเพื่อลดโอกาสเสี่ยงจะทำให้หลักสูตรล้าเหลว
3. การประเมินตัวหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น จะทำให้ทราบความเหมาะสมของตัวหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นและการปรับปรุงให้สอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์
4. การประเมินความก้าวหน้าของการนำหลักสูตรไปใช้ทำให้ผู้รับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรทราบจุดเด่น จุดด้อยของการบริหารหลักสูตร
5. การประเมินความสำเร็จของหลักสูตรทำให้ทราบว่า การใช้หลักสูตรได้ผลตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเพียงใด ผู้สำเร็จการศึกษานำความรู้ไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด คุ่มค่าหรือไม่ ควรปรับปรุงและพัฒนาส่วนใด
6. การประเมินหลักสูตรจะทำให้ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและผู้ใช้หลักสูตรทราบจุดอ่อนของหลักสูตร จะเกิดแรงจูงใจในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากความสำคัญของการประเมินหลักสูตรดังกล่าวไว้ข้างต้น พอจะสรุปได้ว่าการประเมินหลักสูตรมีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตร เป็นการดูพัฒนาการของหลักสูตรว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ และผู้ที่สำเร็จการศึกษามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด เพื่อนำข้อมูลต่างๆ เหล่านี้มาปรับปรุงแก้ไขให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3.3 จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

จากการศึกษาแนวคิดของนักพัฒนาหลักสูตร สามารถสรุปจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537: 218) ได้กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อการหาคุณค่าของหลักสูตรหรือการประเมินปัจจัยเบื้องต้น โดยตรวจสอบ ว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้นสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่
2. เพื่อวัดผลในการวางเค้าโครงและรูปแบบระบบหลักสูตร รวมทั้งวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการบริหาร การบริการหลักสูตร ดำเนินการได้อย่างถูกต้องเหมาะสมหรือไม่

3. เพื่อตรวจสอบผู้เรียนว่า มีลักษณะที่พึงประสงค์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงไร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539: 192-193) กล่าวว่า โดยทั่วไป การประเมินหลักสูตรใดก็ตาม จะมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่คล้ายคลึงกันดังนี้คือ

1. เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตร ส่วนใหญ่มักจะทำในช่วงของการพัฒนาหลักสูตรยังคงดำเนินการอยู่เพื่อพิจารณาองค์ประกอบต่างๆเช่น จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหา การวัดผล เป็นต้น มีความสอดคล้องและเหมาะสมหรือไม่

2. เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขระบบบริหารหลักสูตร การนิเทศกำกับดูแล และการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การประเมินในลักษณะนี้จะดำเนินการในขณะที่นำหลักสูตรไปใช้

3. เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารว่า ควรใช้หลักสูตรต่อไปอีกหรือควรยกเลิก การใช้หลักสูตรเพียงบางส่วนเท่านั้นหรือยกเลิกทั้งหมด การประเมินในลักษณะนี้จะดำเนินการหลังจากที่ใช้หลักสูตรไปแล้วระยะหนึ่ง

4. เพื่อต้องการทราบคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของที่ใช้หลักสูตรว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามคาดหวังของหลักสูตร หลังจากผ่านกระบวนการทางการศึกษามาแล้วหรือไม่อย่างไร การประเมินในลักษณะนี้จะดำเนินการในขณะที่มีการนำหลักสูตร ไปใช้หรือหลังจากที่ใช้หลักสูตรไปแล้วระยะหนึ่ง

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546: 250 – 251) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรนั้น โดยดูว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นสามารถสนองวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการ หรือไม่ สนองความต้องการของผู้เรียน และสังคมอย่างไร

2. เพื่ออธิบายและพิจารณาว่าลักษณะของส่วนประกอบต่างๆของหลักสูตรในแง่ต่างๆ เช่น หลักการ จุดหมาย การเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผลสอดคล้องหรือสนองความต้องการหรือไม่

3. เพื่อตัดสินใจว่าหลักสูตรมีคุณภาพดีหรือไม่ดี เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับการนำไปใช้ มีมือบพร่องปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้าง

4. เพื่อตัดสินใจว่า การบริหารงานด้านวิชาการ และด้านหลักสูตรเป็นไปในทางที่ถูกต้องหรือไม่ เพื่อหาแนวทางการแก้ไขและนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. เพื่อติดตามผลผลิตจากหลักสูตร คือผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นตามที่หลักสูตรมุ่งหวังหรือไม่

6. เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่างๆ ในหลักสูตร

7. เพื่อช่วยในการตัดสินใจว่าควรใช้หลักสูตรต่อไปหรือควรปรับปรุงพัฒนาในสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเพื่อยกเลิกการใช้หลักสูตรทั้งหมด

จากจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อพิจารณาตัดสินคุณค่าหรือคุณภาพหลักสูตรเพื่อค้นหาข้อมูลบกพร่องหลักสูตร เพื่อประเมินคุณภาพของผู้เรียน ตลอดจนการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ว่ามีผลการดำเนินการตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมากน้อยเพียงใด

3.4 ประโยชน์ของการประเมินหลักสูตร

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร สรุปได้ว่าการประเมินหลักสูตรมีดังนี้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539: 197) กล่าวว่า ประโยชน์ของการประเมิน หลักสูตร มีดังนี้

1. ทำให้ทราบว่าหลักสูตรที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นนั้นมีจุดดีหรือจุดเสียตรงไหน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุง ได้ถูกจัด ส่งผลให้หลักสูตรมีคุณภาพดียิ่งขึ้น
2. ช่วยส่งเสริมและปรับปรุงการสอนให้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลจะชี้ให้เห็นถึงข้อดีข้อเสียที่เกิดขึ้น จึงสามารถช่วยในการวางแผนการเรียนการสอน
3. ช่วยในการส่งเสริมการเรียนของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนสามารถทราบระดับการเรียนและการพัฒนาของตน ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียนได้ทางหนึ่ง
4. ช่วยในการปรับปรุงการบริหารในสถานศึกษาและการปฏิบัติงานของบุคลากร
5. ช่วยในการแนะแนวทั้งด้านการเรียนและอาชีพแก่ผู้เรียน
6. ช่วยชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนา

จากประโยชน์ของการประเมินหลักสูตร ดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การหลักสูตรมีประโยชน์ในด้านการบริหารทำให้ทราบความมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายในการสอน ทำให้ผู้บริหารมีแนวทางในการตัดสินใจว่าควรจะสนับสนุนช่วยเหลือหรือบริหารใดบ้างในการจัดการเรียนการสอนส่วนในด้านการเรียนการสอน ก็จะเป็นการสะท้อนให้เห็นผลของการสอนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขและผลประโยชน์ที่ตนได้รับมีอะไรบ้าง รวมถึงช่วยในการแนะแนวของครู โดยนำข้อมูลต่างๆที่รวบรวมได้เกี่ยวกับนักเรียนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการแนะแนวทั้งการเรียนและการประกอบอาชีพให้กับนักเรียน และสุดท้ายเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.5 รูปแบบของการประเมินหลักสูตร

ในเรื่องรูปแบบของการประเมินหลักสูตร ได้มีนักวิชาการซึ่งเชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการประเมินผล เสนอแนะหลายรูปแบบด้วยกัน ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Tyler (1949: 110-225) เป็นผู้วางรากฐานการประเมินหลักสูตร โดยเสนอแนะแนวคิดว่าการประเมินหลักสูตรเป็นการเปรียบเทียบเทียบว่าพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลง ไปเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ โดยการศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบของกระบวนการจัดการศึกษา 3 ส่วนคือ จุดมุ่งหมายของการศึกษา การจัดประสบการณ์เรียนรู้และการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

Tyler มีความเชื่อว่า จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจนรัดกุมและจำเพาะเจาะจงจะเป็นแนวทางในการประเมินในภายหลังบทบาทของการประเมินหลักสูตรจึงอยู่ที่การดูผลผลิตของหลักสูตรว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ซึ่งแนวคิดของ Tyler จะยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (goal attainment model) ด้วยเหตุนี้การประเมินหลักสูตรจึงเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนและการประเมินคุณค่าของหลักสูตรด้วย Tyler ได้จัดลำดับขั้นตอนการเรียนการสอนและการประเมินผล ดังนี้

2. กำหนดจุดมุ่งหมายอย่างกว้าง ๆ โดยการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย (goal screens) คือ นักเรียน สังคม และเนื้อหาสาระ ส่วนปัจจัยที่กำหนดขอบเขตของจุดมุ่งหมาย (goal screens) คือ จิตวิทยาการเรียนรู้และปรัชญาการศึกษา

3. กำหนดจุดประสงค์เฉพาะหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน ซึ่งจะ

เป็นพฤติกรรมที่ต้องการวัดหลังจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

4. กำหนดเนื้อหาสาระหรือประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

5. เลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมที่จะให้เนื้อหาหรือประสบการณ์ที่วางไว้ประสบความสำเร็จ

6. ประเมินผลโดยการตัดสินใจคำนวณการวัดผลทางการศึกษาหรือการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

7. หากหลักสูตรไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายทางวางไว้ ต้องมีการตัดสินใจที่จะยกเลิกหรือปรับปรุงหลักสูตรนั้น

8. กำหนดจุดมุ่งหมายอย่างกว้าง ๆ โดยการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย (goal screens) คือ นักเรียน สังคม และเนื้อหาสาระ ส่วนปัจจัยที่กำหนดขอบเขตของจุดมุ่งหมาย (goal screens) คือ จิตวิทยาการเรียนรู้และปรัชญาการศึกษา

9. กำหนดจุดประสงค์เฉพาะหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน ซึ่งจะ
เป็นพฤติกรรมที่ต้องการวัดหลังจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

10. กำหนดเนื้อหาสาระหรือประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อบรรลุตามจุดมุ่งหมาย
ที่ตั้งไว้

12. เลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมที่จะให้เนื้อหาหรือประสบการณ์
ที่วางไว้ประสบความสำเร็จ

13. ประเมินผลโดยการตัดสินใจด้วยการวัดผลทางการศึกษาหรือการทดสอบ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

14. หากหลักสูตรไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ต้องมีการตัดสินใจที่จะ
ยกเลิกหรือปรับปรุงหลักสูตรนั้น

การประเมินหลักสูตรตามแนวคิดของ Tyler จะเห็นว่าเป็นการยึดความสำเร็จของ
ผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ โดยอาศัยการวัดพฤติกรรมก่อนและหลังเรียน (pre-
post measurement) และมีการกำหนดเกณฑ์ไว้ก่อนล่วงหน้าว่าความสำเร็จระดับใดจึงประสบ
ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การประเมินผลในลักษณะนี้จึงเป็นการประเมินผลสรุป
(summative evaluation) มากกว่าประเมินผลความก้าวหน้า (formative evaluation)

15. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Stufflebeam et al. (1973, pp. 218-235)
ได้เสนอรูปแบบเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรและโครงสร้าง ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปชื่อ ชิปปี้
โมเดล (CIPP Model) คำว่า ชิปปี้มาจากอักษรย่อของคำ 4 คำ คือ

C = Context	คือ	บริบท
I = Input	คือ	ปัจจัยเบื้องต้น
P = Process	คือ	กระบวนการ
P = Product	คือ	ผลผลิต

จะเห็นได้ว่ารูปแบบนี้ต่างกับรูปแบบของ Stake ตรงที่มีการแยกบริบทออก
จากปัจจัยเบื้องต้นและประเมินผลจุดหมายของหลักสูตรโดยการวิเคราะห์บริบท

รูปแบบการประเมินของ Stufflebeam et al. (1973) เป็นรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจ
เกี่ยวกับการตัดสินใจทางการศึกษา โดย Stufflebeam et al. ได้อธิบายเกี่ยวกับแนวทางการ
ตัดสินใจไว้ 4 ด้าน คือ

1. การประเมินผลบริบท (context evaluation) เป็นการประเมินผลในขั้นการ
วางแผน (planning) จุดมุ่งหมายของการประเมินผลคือ เพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลในการกำหนด
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม ความต้องการและปัญหาต่าง ๆ เป็นการ

ประเมินในลักษณะที่เป็นมหภาค (macroanalytic) ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่า สภาพและปัญหาภายนอกที่เป็นแรงกดดันอยู่นั้นมีผลต่อสภาพปัจจุบันอย่างไร และผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า ควรกำหนดจุดหมายอย่างไรจึงจะสนองความต้องการและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ การประเมินผลในขั้นนี้อาจจะใช้เทคนิคหลายอย่าง เช่น การวิเคราะห์ระบบ (system analysis) การตรวจสอบทบทวน (review technique) การสำรวจความคิดเห็น (opinionnaire technique) และการประชุมผู้เชี่ยวชาญ (expert conference)

การประเมินผลบริบท นับว่ามีความสำคัญมากเพราะเป็นจุดเริ่มต้นของการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจจะมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย (homeostatic change) ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเทคนิคหรือการกระทำบางอย่าง แต่ยังรักษาสภาพเดิมของจุดหมายและอื่น ๆ ไว้ หรือมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหญ่คือ เปลี่ยนโดยสิ้นเชิงเพื่อให้สอดคล้องกับอุดมการณ์ที่คิดไว้ (metamorphic change) หรือมุ่งเปลี่ยนแปลงโดยการนำนวัตกรรมใหม่หรือสร้างสิ่งใหม่เข้ามาทดแทนสิ่งที่มีอยู่เดิม (neomobilistic change)

2. การประเมินผลตัวป้อนหรือปัจจัยเบื้องต้น (input evaluation) เป็นการประเมินผลในขั้นการทำโครงการหรือโครงสร้าง จุดมุ่งหมายของการประเมินผลคือ การพิจารณาว่าจะใช้ทรัพยากรอย่างไรจึงจะบรรลุเป้าหมายได้วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลมีหลายวิธีคือ ตรวจสอบดูว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบมีความสามารถเพียงพอหรือไม่ ยุทธศาสตร์หรือวิธีการที่จะปฏิบัติการให้บรรลุควรเป็นอย่างไร และการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ควรเป็นอย่างไร ผลของการประเมินผลปัจจัยเบื้องต้นคือวิธีการหลาย ๆ ที่มองในแง่ของต้นทุนและผลกำไรที่จะได้รับ ข้อสังเกตในขณะที่มีการประเมินผลบริบทมีลักษณะเป็นมหภาค (macroanalytic) การประเมินผลปัจจัยเบื้องต้นกลับมามีลักษณะเป็นจุลภาค (microanalytic) ในการประเมินในประเภทนี้ผู้ประเมินผลจะต้องตั้งข้อคำถามหลาย ๆ ข้อ เช่น จุดหมายที่กำหนดขึ้นนั้นสามารถนำไปใช้ในเชิงปฏิบัติได้หรือไม่ มีโอกาสบรรลุหรือไม่ วิธีการที่ใช้อยู่จะช่วยให้บรรลุผลหรือไม่ ควรจะเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง ในแง่ของผลได้ผลเสียวิธีการที่จะนำมาใช้จะให้ผลอย่างไร มีปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร เครื่องมือเครื่องใช้หรือไม่ ฯลฯ

3. การประเมินผลการบวนการ (process evaluation) เป็นการประเมินผลในขั้นปฏิบัติการ (implementing) การประเมินผลประเภทนี้เริ่มขึ้นหลังจากที่นำเอาหลักสูตรหรือโครงการที่จัดขึ้นไปใช้ในสภาพที่เป็นจริง จุดมุ่งหมายของการประเมินผลประเภทนี้ก็เพื่อส่งข้อมูลย้อนกลับ (feedback) มาให้ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งถ้าแจ่มแจ้งให้ระเี่ยกลงไปก็อาจจำแนกจุดมุ่งหมายออกได้ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 คือ เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่องหรือทำนายข้อบกพร่องที่จะเกิดขึ้น ซึ่งอาจเป็นข้อบกพร่องของโครงการหรือของการปฏิบัติงาน ประการที่ 2 คือ การให้

ข้อมูลต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงาน และในประการสุดท้าย คือ เพื่อประโยชน์ในการเก็บหลักฐานในการปฏิบัติงาน

การประเมินผลกระบวนการทำได้หลายวิธี วิธีแรกคือ การตรวจสอบอย่าง ต่อเนื่องว่าอะไรคือสาเหตุของข้อบกพร่อง เช่น ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนด้วยกัน ผู้เรียนด้วยกันหรือระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ตรวจสอบระบบการสื่อสารการสนับสนุนจาก ส่วนกลางในด้านการเงิน อุปกรณ์ ฯลฯ วิธีที่ 2 คือ การคาดการณ์ล่วงหน้าว่าควรทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เช่น การที่มีการเลือกโรงเรียนเพื่อทำการทดลองหลักสูตร เป็นต้น และวิธีที่ 3 คือ การเปรียบเทียบสิ่งที่จะต้องทำและได้ทำไปแล้วว่ามีช่องว่างหรือไม่ เช่น ถ้ากำหนดว่าจะมีการ สอนเนื้อหาวิชานี้ ก็ตรวจสอบว่าในการปฏิบัติจริงได้สอนหรือไม่ หลักฐานการตรวจสอบจะชี้ให้ ข้อบกพร่องเกิดจากอะไร

4. การประเมินผลผลิต (product evaluation) เป็นการประเมินผลในขั้นทบทวน (recycling) จุดมุ่งหมายของการประเมินผลประเภทนี้ ก็เพื่อตรวจสอบผลที่ได้รับว่าเป็นอย่างไร เป็นไปตามจุดหมายหรือไม่ การประเมินผลไม่จำเป็นจะต้องทำเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการหรือ โครงการจะทำได้ ไรก็ได้ สุดแต่ความเหมาะสม สิ่งสำคัญที่การประเมินผลประเภทนี้ต้องมีคือ เกณฑ์มาตรฐานซึ่งจะต้องกำหนดขึ้นหรือจะให้เกณฑ์มาตรฐานที่มีผู้จัดทำไว้แล้วก็ได้

4. ทฤษฎีการประเมินผลเพื่อสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation: EE)

การประเมินสร้างเสริมพลังอำนาจ มาจากคำว่า Empowerment Evaluation การ ประเมินสร้างเสริมพลังอำนาจใช้มนทัศน์หรือคิดจากการประเมิน เทคนิคการประเมิน และข้อ คั้นพบของการประเมินเพื่อผลักดัน (foster) ให้เกิดความปรับปรุงและกำหนดทิศทางการพัฒนา ตนเอง

การประเมินสร้างเสริมพลังอำนาจสามารถใช้ได้ทั้งเทคนิควิธีเชิงประมาณและคุณภาพ นอกจากนั้นยังสามารถจะนำไปเสริมพลังตนเองให้ได้ทั้งระดับบุคคล องค์กร ชุมชน สังคม ซึ่ง ปกติแล้วจะเน้นไปที่โครงการที่นำไปใช้

การประเมินสร้างเสริมพลังอำนาจเป็นอีกวิธีการหรืออีกแนวคิดหนึ่งของการประเมินที่ ได้รับการคิดค้นนำเสนอ โดย David fetterman แห่ง Standford University ในปี ค.ศ. 1993 พื้นฐาน ของแนวคิดนี้มาจากแรงปรารถนาของ Fetterman ที่ต้องการจะแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือบทเรียน ระหว่างนักวิชาการ นักประเมินกับกลุ่มบุคคลเป้าหมายที่ได้รับ โครงการต่างๆ เพื่อให้กลุ่มบุคคล เป้าหมายสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้ นอกจากนี้พื้นฐานแนวคิดของการประเมินนี้ยังอาศัยทางด้าน

ความรู้ทางด้านจิตวิทยาชุมชน (Community Psychology) ปฏิบัติการทางมนุษยวิทยา (Action Anthropology) ประกอบด้วย เช่นกัน จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมินสร้างเสริมพลังอำนาจ คือ การช่วยบุคคลให้สามารถช่วยตนเองได้สามารถปรับปรุงการนำโครงการไปใช้โดยอาศัยการประเมินตนเองและการสะท้อนกลับผลการประเมินตนเอง ผู้เข้าร่วมในโครงการแต่ละฝ่ายจะเป็นผู้ควบคุมดำเนินการเน้นการประเมินด้วยตนเอง ในขณะที่นักประเมินภายนอก (Outsider Evaluation) จะแสดงบทบาทในฐานะผู้ฝึกสอน (Coach) หรือ ผู้ให้การสนับสนุนเพิ่มเติมซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถหรือศักยภาพในของโครงการประเมิน บทบาทของนักประเมินไม่ใช่ผู้มีอำนาจเหนือคนอื่น ๆ การประเมินสร้างเสริมพลังอำนาจต้องอาศัยหลักการแบบประชาธิปไตย ความร่วมมือกันแต่ละฝ่ายนักประเมินจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับเมื่อได้รับการร้องขอเชื่อเชิญเท่านั้น

ด้วยเหตุนี้การประเมินสร้างเสริมพลังอำนาจจึงต่างจากการประเมินทั่ว ๆ ไปที่จุดหมายปลายทางสุดท้ายไม่ใช้การตัดสินคุณค่า (Value) หรือราคา (Worth) ของโครงการหากแต่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการประเมินสร้างเสริมพลังอำนาจเท่านั้น ทั้งนี้คุณค่าหรือราคาของโครงการจะเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามแนวคิดของความเป็นพลวัต (Dynamic) และวิธีการประเมินตอบสนอง (Responsive Evaluation Approach)

ในการประเมินสร้างเสริมพลังอำนาจนักประเมินอาจใช้รูปแบบหรือวิธีการต่าง ๆ ประกอบด้วย อาทิ การฝึกอบรม (Training) การสนับสนุนส่งเสริม (Facilitating) การโน้มน้าวชักชวน (Advocacy) การชี้ช่องทางสว่าง (Illumination) และการมี

เสรีภาพ (Liberation) ซึ่งแต่ละรูปแบบมีสาระโดยสรุปดังนี้

1. การฝึกอบรม (Training)

บทบาทของนักประเมินที่ดีจะช่วยสอนหรือฝึกให้บุคคลหรือองค์กรสามารถที่จะการควบคุมดำเนินการ (Conduct) การประเมินตนเองให้ได้เป็นการฝึกให้ทำการประเมินภายในองค์กร (Internal evaluation) และใช้ผลประเมินเพื่อพัฒนาตนเองต่อไป

2. การสนับสนุนส่งเสริม (Facilitating)

ในบทบาทนี้นักประเมินจะทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนหรือโค้ชที่ช่วยให้บุคคลหรือองค์กรควบคุมดำเนินการประเมิน ช่วยสมาชิกผู้ร่วมงานในองค์กร (Staff members) ให้ถูกคิดตระหนักถึงสิ่งที่พวกเขากำลังทำอยู่และเป้าหมายที่ต้องการจะไปให้ถึง นักประเมินอาจจำเป็นในการจัดเตรียมข้อมูลเพื่อช่วยเหลือทีมผู้สนับสนุน ทำงานร่วมกับกลุ่มสนใจ บางครั้งนักประเมินอาจจะต้องช่วยในการออกแบบการประเมินให้กับบุคคลหรือองค์กรนั้น ๆ

3. การโน้มน้าวชักชวน (Advocacy)

บางครั้งในการประเมินสร้างเสริมพลังอำนาจ นักประเมินอาจจะต้องทำการควบคุมดำเนินการประเมินสำหรับกลุ่มต่าง ๆ ภายหลังจากเป้าหมายและการออกแบบการประเมินได้ทำการกำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว นักประเมินอาจจะโน้มน้าวชักชวนให้บุคคลผู้ร่วมในโครงการทำการสร้าง (Shape) ทิศทางการประเมิน เสนอแนะความคิดเห็นเพื่อการแก้ปัญหาและตามไปด้วยบทบาทของผู้ปฏิบัติในการสร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคม

4. การชี้ช่องทางสว่าง (Illumination)

บางครั้งนักประเมินอาจจำเป็นต้องแสดงบทบาทเป็นผู้จัดความไม่ชัดเจนในเป้าหมายหรือทิศทางการประเมินตนเองของบุคคลหรือองค์กร ในบทบาทนี้นักประเมินเปรียบเสมือนผู้ชี้ช่องทางสว่างเกี่ยวกับการประเมินในองค์กรหรือบุคคล

5. การเสรีภาพ (Liberation)

การประเมินสร้างเสริมพลังอำนาจจำเป็นต้องก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันหรือความรู้สึกลิเบอรัลของบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าร่วมโครงการที่ต้องการประเมินตนเอง

โดยสรุปการประเมินสร้างเสริมพลังอำนาจนั้น เป็นการกำหนดคุณค่าและเป้าหมายของการประเมิน จะถูกกำหนดหรือพัฒนาขึ้นโดยตัวบุคคลที่เข้าร่วมโครงการนั้น ๆ ภายใต้อาสาช่วยเหลือหรือฝักอบรมจากนักประเมิน การประเมินสร้างเสริมพลังอำนาจเป็นกระบวนการดำเนินงานที่ต่อเนื่องเป็น วัฏจักรซึ่งเป็นผลมาจากการให้ผลสะท้อนกลับการประเมินแก่ตนเอง ผู้เข้าร่วมโครงการจะเกิดการเรียนรู้ความก้าวหน้าและความต่อเนื่องของผลการดำเนินงานของตนเองเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายและจะทำการปรับปรุงแผนและวิธีการต่าง ๆ ในการประเมินตนเอง ทั้งนี้โดยอาศัยหลักความร่วมมือ การชี้ช่องทางสว่างและการมีเสรีภาพความเท่าเทียมกันนอกจากนั้นยังต้องอาศัยความซื่อสัตย์ในการประเมินตนเองอีกด้วย

การประเมินสร้างเสริมพลังอำนาจของ David M. Fetterman มีขั้นตอนสำคัญดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการสร้างวิสัยทัศน์ การค้นหาเป้าหมายหลักสูตร พันธกิจ หรือ ภารกิจร่วมกัน(Mission)

นักประเมินผลขอให้ผู้เข้าร่วมทั้งหมดร่วมกันระบุ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย เสนอคำพูดหรือประโยคสำคัญๆ ที่เป็นการแสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ หรือคำว่า พันธกิจ แต่ขอไม่ใช่ผลลัพธ์ หรือ ผลที่ต้องการ(results) หรือผลหลัก หรือผลที่คาดว่าจะได้รับ หรือผลที่จะเกิดขึ้น หรือที่ต้องการให้เกิดขึ้นก่อน แล้วจึงค่อยย้อนกลับมาว่า ถ้าต้องการให้เกิดผลลัพธ์ หรือผลที่ต้องการดังกล่าว แล้ว

จะต้องทำอะไรบ้างหรือ ต้องการมีกระบวนการอะไรบ้างเพื่อให้เกิดผลตามความต้องการของ หลักสูตรการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งในช่วงนี้ได้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมทุกคน นำเสนอวิสัยทัศน์ของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้อย่าง หลากหลายซึ่งความคิดเห็นของแต่ละคนอาจแตกต่างกันได้ใน ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยทำหน้าที่บันทึก คำพูดหรือประโยคต่างๆ ของผู้เข้าร่วมลงบนกระดาษชาร์ต ผู้เข้าร่วมได้เสนอวิสัยทัศน์ของกลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

หลังจากนั้น นักประเมินผลจะขอให้ผู้เข้าร่วมทุกคนช่วยกันเรียบเรียง หรือ เขียน วิสัยทัศน์ ของกลุ่มการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประมาณ 15 นาทีต่อจากนั้น ผู้เข้าร่วม ทุกคนจะต้องยอมรับข้อความ หรือ วิสัยทัศน์ดังกล่าว ซึ่งความเป็นจริงอาจมีคนไม่เห็น ด้วย ทั้งหมด แต่ทุกคนต้องแสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถยอมรับร่วมกันได้และถือเป็น ตัวแทนความคิดร่วมกันของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และจะ กลายเป็นเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ในการทำงานร่วมกันต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการเก็บข้อมูล(Taking Stock)

การทบทวนหรือระบุกิจกรรมต่างๆ นักประเมินผลให้ผู้เข้าร่วมช่วยกันระดมสมอง ความคิดเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่สำคัญในปัจจุบันที่ทำอยู่ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อกลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก เป็นช่วงของการระดม สมอง ความคิดเกี่ยวกับกิจกรรม หรือการจัดทำรายงานกิจกรรมสำคัญต่างๆ ในปัจจุบันที่ทำอยู่ และเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อการดำเนิน โครงการ/แผนงาน ส่วนที่ 2 คือช่วงของการจัดลำดับ ความสำคัญของกิจกรรมซึ่งทั้ง 2 ส่วนผู้วิจัยมีหน้าที่เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก หรือช่วยทำให้ กระบวนการดำเนินไปได้ด้วยดีและเกิดการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมทุกคน

ส่วนแรก ผู้เข้าร่วมทุกคน ร่วมกันนำเสนอว่า กิจกรรมที่สำคัญที่สุดของกลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีอะไรบ้างหรือเป็นการระบุว่า โฉมหน้าที่สำคัญของ กลุ่มสาระการเรียนรู้คืออะไร โดยปกติควรร่วมกันเสนอให้ได้ 7 – 10 กิจกรรมก็พอเพียง หลังจาก ที่ได้รายการกิจกรรมที่สำคัญมาแล้วต่อไปเป็นขั้น ของการจัดลำดับความสำคัญหรือการร่วมกัน ตัดสินใจว่า กิจกรรมใดเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญหรือมีคุณค่าสำหรับการประเมินในขณะนั้น มากที่สุด ต่อจากนั้นนักประเมินผลขอให้ผู้เข้าร่วมทุกคนได้แสดงความคิดเห็นวิพากษ์ว่ากิจกรรมที่ ได้ทำในช่วงเวลานี้ที่ทำแล้วมีความสำคัญจริงๆ มีกิจกรรมใดบ้างโดยทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่าง อิสระ

ส่วนที่สอง ขั้นของการจัดลำดับความสำคัญกิจกรรม โดยที่ผู้เข้าร่วมแต่ละท่านจะต้อง ให้คะแนนว่า กิจกรรมแต่ละอย่างนั้นดำเนินไปได้ด้วยดี มากน้อยแค่ไหน ด้วยการให้คะแนน

ระหว่าง 1 – 10 คะแนนหรือเต็ม(โดยที่ 10 คะแนน/เต็ม หมายถึง ดำเนินได้ดีหรือได้ผลในระดับสูงสุด และ 1 คะแนนสำหรับกิจกรรมที่ดำเนินได้ไม่ดีหรือได้ผลน้อยที่สุด) ซึ่งในช่วงนี้ยังไม่มีควมจำเป็นที่ตรงการให้ความกระจ่าง หรือมีความชัดเจนเกี่ยวกับความหมายของแต่ละกิจกรรมอย่างไรก็ตามกระบวนการในการจัดอันดับในช่วงนี้จะนำไปสู่การสนทนา การทำกระจ่าง และการสื่อสารซึ่งกันและกันมากขึ้นว่าอะไรเป็นอะไร และแต่ละกิจกรรมมีความหมายอะไรบ้าง

โดยปกติผู้เข้าร่วมแต่ละคนจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมด้วยการให้คะแนนลงบนแผ่นกระดาษส่วนตัวของแต่ละคนก่อน หลังจากนั้นแต่ละคนก็นำคะแนนของตนเองมาใส่ในกระดาษ โปสเตอร์รวม ซึ่งอยู่ด้านหน้าการกระทำดังกล่าว จะช่วยทำให้แต่ละคนสามารถให้คะแนนแต่ละกิจกรรมได้อย่างอิสระ และช่วยลดเวลาที่แต่ละคนอาจจะต้องดูซึ่งกัน และกัน รวมทั้งคาดเดา หรือต้องคอยจับตาดูตลอดเวลาเลยว่าคนอื่นๆ จะให้คะแนนกิจกรรมที่ตนเองให้สักเท่าใด ซึ่งทำให้เสียเวลาก่อนข้างมาก

ในขั้นตอนของการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมเป็นขั้นตอนที่เปิดเผยโดยมีเหตุผลสำคัญ 3 ประการคือ 1) ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผย และมีลักษณะที่เป็นประชาธิปไตย 2) การกระทำดังกล่าวจะทำให้ผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม ที่อาจต้องการเข้ามาแก้ หรือแทรกแซงใดๆ จนทำให้ขาดการมีส่วนร่วมของทุกคนทำได้ยากเพราะเป็นเวทีเปิด 3) เป็นการสร้างบรรยากาศของการคิดร่วมกัน ทำให้แต่ละคนพยายามที่จะเรียนรู้ซึ่งกัน และกันและนำไปสู่การรับฟังซึ่งกันและกันมากขึ้นทำให้เกิดบรรยากาศที่สร้างสรรค์ และอยู่บนพื้นฐานของความจริงของผู้มีส่วนร่วมทั้งหมดทุกฝ่าย

ลำดับต่อจากนั้นผู้เข้าร่วม พุดคุยถกเถียงเกี่ยวกับ การจัดลำดับ (ratings) โดยขอให้แต่ละคน อธิบายการให้คะแนนหรือการจัดลำดับของตนเองอาจจะอ้างอิงถึงหลักฐานเชิงประจักษ์ หรือเอกสารสนับสนุนต่างๆ ที่อาจมีอยู่ก็ได้ ทุกคนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและรับฟังซึ่งกัน และกัน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องทำหน้าที่วิพากษ์วิจารณ์ และคอยตั้งคำถามที่สำคัญซึ่งก็คือคำถามที่ว่า การพูดเช่นนั้นคุณหมายถึงอะไร หรืออาจขอให้แต่ละคนอธิบายความกระจ่างชัดเจนในสิ่งที่พูดในสิ่งที่ตนเองให้คะแนนเช่น ทำไมท่านให้คะแนนเพียง 3 คะแนน ผู้เข้าร่วมก็จะอธิบายเหตุผลว่าเพราะอะไร ทุกคนก็จะร่วมฟัง และถามอีกว่าทำไมจึงให้ 3 คะแนน แทนที่จะเป็น 1 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายังมีด้านบวกบางประการเกี่ยวกับกิจกรรมนั้นๆ ใช่หรือไม่ ซึ่งคำถามดังกล่าวมีความสำคัญมากเพราะสาระสำคัญในการประเมินคือสร้างความเข้มแข็งหรือการมองหาจุดแข็ง แม้ว่าสิ่งที่เรามอง เป็นปัญหา หรือจุดอ่อนซึ่งจะนำมาสร้าง และปรับปรุงการปฏิบัติการกระทำของตนเองได้

หลังจากนั้น ได้มีการสำรวจตรวจสอบ คะแนนของแต่ละกิจกรรมสัก 4 – 5 กิจกรรมเสร็จแล้ว โดยเฉพาะกิจกรรมที่ได้คะแนน หรือได้รับการจัดลำดับที่แตกต่างกันเป็นอย่างมาก หลังจากนั้นผู้เข้าร่วมพิจารณากิจกรรมที่ได้รับคะแนนใกล้เคียงกัน(ทั้งนี้เพื่อพิจารณาว่ามีเหตุผลที่แตกต่างกันหรือไม่ สำหรับกิจกรรมที่ได้รับคะแนนเหมือนๆ กัน) ถือว่าเป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมสมองในขั้นนี้ ได้สิ้นสุดอย่างสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนอนาคต (Planning for the future)

หลังจากมีการจัดอันดับกิจกรรมในช่วงขั้นตอนที่ 2 แล้วผู้ประเมินขอให้ผู้เข้าร่วมทุกคน ร่วมการกำหนดหรือระบุเป้าหมาย และยุทธศาสตร์ต่างๆ เพื่อจะบรรลุสู่ความสำเร็จ ของกิจกรรม เป้าหมายจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการทั้งหมดกำหนดร่วมกันได้ว่า จุดหมายปลายทางสุดท้ายที่ทุกฝ่ายต้องการ คืออะไรแต่ละจะต้องมีการเน้นย้ำถึงความสำคัญของการปรับปรุงแผนงาน/กิจกรรม เอาไว้อย่างชัดเจนด้วย ผู้เข้าร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต้องช่วยกัน กำหนดว่า หลักฐานหรือข้อมูลเชิงประจักษ์มีอะไรบ้างที่จำเป็นจำเป็น หรือมีความสำคัญที่จะชี้ หรือแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมหรือโครงการ มีความก้าวหน้า หรือกำลังก้าวไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธานี วาริสังค (2537) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทเกษตรกรรม พ.ศ. 2521 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระทุมธานีโดยใช้รูปแบบประเมินซิปปี้ (CIPP model) ประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต ดังนี้

ด้านบริบทพบว่า

1.1 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีความสอดคล้องกับความต้องการของการแรงงาน แต่ควรปรับปรุงให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถด้านทักษะการปฏิบัติงานวิชาชีพเกษตร

1.2 โครงสร้างของหลักสูตรมีความสอดคล้องกันของรายวิชากับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร แต่ควรเพิ่มจำนวนหน่วยกิตภาคปฏิบัติงานเกษตรให้มากขึ้น

1.3 เนื้อหาวิชาควรปรับปรุง โดยเน้นภาคปฏิบัติงานเกษตรให้มากขึ้น

1. ด้านปัจจัยเบื้องต้นพบว่า ต้องปรับปรุงทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น

2. ด้านกระบวนการพบว่า

2.1 กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาที่ต้องปฏิบัติงานเกษตร โดยเน้นการฝึกทักษะการปฏิบัติงานเกษตรให้มากขึ้น

2.2 การบริหารหลักสูตร ควรจัดให้มีคณะกรรมการควบคุมดูแลการบริหารหลักสูตร

2.3 การวัดและการประเมินผลการเรียนควรปรับปรุงการกำหนดเกณฑ์การวัดและการประเมินผลการเรียนวิชางานฟาร์มให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ด้านผลผลิตพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีเจตคติต่อการเกษตรและมีความรู้ความสามารถและทักษะด้านต่างๆ พอสมควรในการทำงาน

นิลพันธุ์ ภารศิลป์ (2540) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรผู้กำกับของการของสถาบันพัฒนาข้าราชการตำรวจ กองบัญชาการศึกษา โดยใช้แบบจำลอง CIPP Model ผลการวิจัยพบว่า การประเมินบริบท พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้อง เนื้อหาสาระของรายวิชามีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและความต้องการของผู้เรียน ส่วนประโยชน์ต่องานที่ปฏิบัติมีความเหมาะสมในระดับมากและโครงสร้างของหลักสูตรส่วนใหญ่มีความเหมาะสม

1. การประเมินวิจัยเบื้องต้น พบว่า เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา มีความเหมาะสมในระดับมากและด้านการจัดสรรงบประมาณมีความเพียงพอ

2. การประเมินกระบวนการผลิต พบว่า การเตรียมการของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนเทคนิควิธีการสอนของวิทยากรและการวัดผล ส่วนใหญ่ความเหมาะสมในระดับมาก

3. การประเมินผลผลิต พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาผู้กำกับการสถาบันพัฒนาข้าราชการตำรวจ กองบัญชาการศึกษา มีคุณลักษณะทั่วไปและคุณลักษณะทางการปฏิบัติงานในหน้าที่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอยู่ในระดับมากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับมากและนักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อการฝึกอบรม

เตือนใจ เกตุษา, สมจิตรา เรืองศรี และเพ็ญศรี เศรษฐวงษ์ (2543) รายงานวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรปริญญาตรี วิชาเอกวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยใช้แบบจำลองชิปปี้เป็นรูปแบบในการประเมินผลการศึกษาพบว่า

1. การประเมินบริบท พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โครงสร้างของหลักสูตรในด้านจำนวนหน่วยกิตมีความพอดีและเนื้อหาวิชาของหลักสูตร

มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ความต้องการของสังคมและมีความทันสมัยของเนื้อหาวิชาอยู่ในระดับมาก

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น พบว่า ด้านอาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่มีความเหมาะสม รวมทั้งทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามหลักสูตรมีความเพียงพอและมีความสะดวกในการให้บริการ

3. การประเมินกระบวนการ พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมมาก

4. การประเมินผลผลิต พบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาวิชาเอกวัดผลการศึกษามีความรู้ความสามารถและจรรยาบรรณในวิชาชีพอยู่ในระดับดี

อรัญญา จุลกรานต์ (2543) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินหลักสูตรภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 พุทธศักราช 2539 ในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โคนประเมินองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยป้อนเข้า ด้านกระบวนการด้านผลผลิตและเปรียบเทียบความคิดเห็นผู้บริหารและครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนภาษาอังกฤษ มีความคิดเห็นว่า ด้านบริบทมีความเหมาะสมในระดับดี ด้านปัจจัยป้อนเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิตมีความเหมาะสมในระดับพอใช้หรือปานกลาง ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนภาษาอังกฤษมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรไม่แตกต่างกัน

สุทัศน์ีย์ สุขประเสริฐ (2544) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้รูปแบบประเมินชิปปี้ (CIPP model) ประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต ผลวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านบริบท พบว่า อาจารย์ นิสิตและบัณฑิตแพทย์ มีความเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า โครงสร้างของหลักสูตรเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรของทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า มีจำนวนหน่วยกิตโดยรวมสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัย และโครงสร้างของหลักสูตรไม่ได้กำหนดหมวดวิชาเสรีไว้ อาจารย์ นิสิตและบัณฑิตแพทย์มีความเห็นว่าคุณลักษณะของอาจารย์และคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษามีความเหมาะสมในระดับมากอาจารย์มีความเห็นว่าโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมระดับปานกลาง ส่วนนิสิตและบัณฑิตแพทย์มีความหมายคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก อุปกรณ์การเรียนการสอนตำราเรียน สถานที่เรียนและจำนวนคนใช้ ทั้งอาจารย์ นิสิตและบัณฑิตแพทย์มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

3. ด้านกระบวนการ พบว่า อาจารย์และบัณฑิตแพทย์ มีความเห็นว่ากระบวนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง นิสิตมีความเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก ด้านการวัดและการประเมินผล อาจารย์มีความเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก นิสิตและบัณฑิตแพทย์มีความเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนด้านการบริหารหลักสูตร อาจารย์นิสิตและบัณฑิตแพทย์มีความเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับปานกลาง

4. ด้านผลผลิต พบว่า ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตแพทย์มีความเห็นว่าบัณฑิตแพทย์เป็นแพทย์ที่เป็นที่ยอมรับของสังคมและประสิทธิภาพของบัณฑิตแพทย์ด้านความรู้ ด้านเจตคติและด้านการปฏิบัติงานมีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนด้านทักษะมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

สายฝน คงเกลี้ยง (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินหลักสูตรโครงการบริหารธุรกิจบัณฑิต สำหรับผู้จัดการยุคใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหงโดยใช้แบบจำลองชิปปี้ (CIPP model) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินหลักสูตรโครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สำหรับผู้จัดการยุคใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการและด้านผลผลิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการประเมินหลักสูตรอยู่สูงกว่าระดับมาก ในด้านวัตถุประสงค์เฉพาะหมวดวิชาแกนบังคับ กลุ่มวิชาการบัญชี กลุ่มวิชาการจัดการการโฆษณา หมวดวิชาศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยตนเอง หมวดวิชาสอบประมวลความรู้

3. ผลการประเมินหลักสูตรเท่ากับระดับมาก ในด้านวัตถุประสงค์ทั่วไป ผลรวมด้านบริบท ด้านภาพรวมของเนื้อหาวิชา กลุ่มวิชาการจัดการทั่วไป กลุ่มวิชาการตลาด

4. ผลการประเมินหลักสูตรอยู่ต่ำกว่าระดับมาก ในด้านหมวดวิชาปรับพื้นฐานกลุ่มวิชาการเงินและการธนาคาร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา อุปกรณ์และสถานที่ ผลรวมด้านปัจจัยเบื้องต้น การเตรียมการสอน เนื้อหาวิชา ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล ผลรวมด้านกระบวนการ คุณลักษณะทั่วไปของผู้สำเร็จการศึกษา คุณลักษณะทางวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา และผลการรวมด้านผลผลิต

พรพรรณ โชติพิทักษ์วัน (2547) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 โรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโดยภาพรวมและรายด้าน มีความเหมาะสม ส่วนผลการประเมินหลักสูตรของผู้เรียนในด้านผลผลิต

พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อครูผู้สอนภาษาอังกฤษ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินหลักสูตรของผู้สอนในด้านปัจจัยเบื้องต้นและด้านผลผลิตพบว่า ไม่เหมาะสม คือด้านปัจจัยเบื้องต้น มีสื่อการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย ผู้เรียนไม่มีโอกาสใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา เพราะอุปกรณ์ชำรุด ใช้ไม่ได้งบประมาณที่ใช้ซ่อมแซมมีน้อยและผู้สอนภาษาอังกฤษต้องรับผิดชอบสอนรายวิชาอื่น ๆ ด้วย และด้านผลผลิตคือผลการเรียนของผู้เรียนไม่น่าพอใจ

2. ผลการเปรียบเทียบผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมเมื่อจำแนกสถานภาพของผู้ปกครองตามช่วงชั้นการเรียนรู้ของผู้เรียนและอาชีพ พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามรายได้ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านบริษัท ด้านปัจจัยเบื้องต้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวม เมื่อจำแนกสถานภาพของผู้เรียนตามช่วงชั้นการเรียนรู้ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริษัท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วราภรณ์ แผ่นทอง (2548) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ช่วงชั้นที่ 3 ของสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 2 ผลวิจัย พบว่าด้านสภาพการจัดทำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ช่วงชั้นที่ 3 ผู้บริหารและครู อาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การจัดโครงสร้างหลักสูตร การจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1. ด้านสภาพการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ช่วงชั้นที่ 3 ผู้บริหาร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก ครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดสื่อการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

2. ด้านปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ช่วงชั้นที่ 3 ผู้บริหาร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ด้านการจัดทำแผนการจัดการ

เรียนรู้ อยู่ในระดับน้อย ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านการจัดทำแผน การจัดการเรียนรู้ การจัดสื่อการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง

ธรรมรงค์ ภูนาชัย (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ อาจารย์ 7 คน นิสิต 44 คน มหาบัณฑิต 144 คน เพื่อนร่วมงาน 113 คน ผู้บังคับบัญชา 15 คน รวม 293 คน เครื่องมือได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า **ด้านบริบท** วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชาของหลักสูตร มีความชัดเจนสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในระดับมาก ควรปรับปรุงโครงสร้างรายวิชาและเนื้อหาวิชาที่คล้ายคลึงกัน **ด้านปัจจัยเบื้องต้น** มีความเหมาะสมระดับมาก ยกเว้นด้านภาระงานของผู้สอน วัสดุ ตำราเรียนและสถานที่เรียน ควรมีการปรับปรุง **ด้านกระบวนการ** มีความเหมาะสมระดับมาก ควรปรับปรุงในเรื่องการลงทะเลียนเรียนการสอนตอบปัญหาข้อข้องใจในการศึกษาให้มีความสะดวกรวดเร็ว **ด้านผลผลิตของหลักสูตร** คุณภาพของมหาบัณฑิตมีความเหมาะสมระดับมาก ตรงกับความต้องการของหลักสูตร

บุปผา บุตรมณี (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา พุทธศักราช 2527 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ อาจารย์ 7 คน นักศึกษาปีที่ 4 จำนวน 25 คน บัณฑิต 616 คน ผู้บังคับบัญชา 98 คน รวม 291 คน เครื่องมือได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา คุณลักษณะอาจารย์ กระบวนการเรียนการสอน การวัดการประเมินผล คุณภาพของบัณฑิต มีความเหมาะสมในระดับดีสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (คะแนนเฉลี่ย 3.50) ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ข้อเสนอแนะที่มีต่อหลักสูตร ได้แก่ ควรปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางวิชาการ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอ ควรใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนให้มากขึ้น การวัดและการประเมิน ควรกำหนดการวัดให้ชัดเจน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินครั้งนี้เป็น การประเมิน ของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ)เทศบาลนคร นครราชสีมา โดยใช้วิธีการประเมินแบบสร้างเสริมพลังหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อำนาจ (Empowerment Evaluation : EE) ในครั้งนี้นำเสนอวิธี ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. ผู้ให้ข้อมูล
3. เครื่องที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
4. การควบคุมคุณภาพของข้อมูล
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน เพื่อประเมินผล หลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียน เทศบาล 4 (เพาะชำ)เทศบาลนครนครราชสีมา โดยใช้วิธีการประเมินแบบสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation : EE) เพื่อนำผลไปพัฒนาและปรับปรุง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2. ผู้ให้ข้อมูล

2.1 ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1 คน รองผู้บริหาร จำนวน 2 คน ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจำนวน 8 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

3.1.1 การประเมินสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคของการพัฒนาการใช้หลักสูตร ใช้แบบสอบถาม

แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ สร้างขึ้น เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคของการใช้หลักสูตรซึ่งนำข้อมูลเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่งทางราชการในปัจจุบัน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรในด้านต่างๆ ดังนี้ ประเมินด้านจุดหมายและโครงสร้างของหลักสูตร ประเมินด้านเกี่ยวกับผู้สอน สื่อประกอบการเรียน การสอน งบประมาณและอาคารสถานที่ ประเมินเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของเนื้อหาของหลักสูตรการศึกษา

1) วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ แบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

(1) ศึกษา ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามของการประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

(2) วิเคราะห์ข้อมูลและงานวิจัยที่ศึกษาสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมสิ่งที่ประเมินและประเด็นที่ต้องการในแต่ละด้าน

(3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา ความชัดเจน ความสอดคล้อง และความเหมาะสมกับขอบเขตที่กำหนด นำคำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

(4) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index Of Item Objective Congruence) เพื่อคัดเลือกค่าดัชนี 0.50 ขึ้นไป

(5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารและครูจำนวน 20 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม และคำนวณสูตรด้วย วิธีแอลฟาของครอนบาคได้ ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.87

3.1.2 การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) โดยใช้กระบวนการสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation : EE) โดยการระดมสมองผู้บริหารและครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อค้นหาเป้าหมาย กระบวนการผลลัพธ์ และผลกระทบต่างๆ ที่ได้จากการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมา ที่ผ่านมา ผู้วิจัยทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและกระตุ้นกลุ่มให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ โดยมีขั้นตอน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนในการประเมินผลเพื่อสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation : EE) ได้ทำการในวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 ห้องประชุม โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมา

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการสร้างวิสัยทัศน์ การค้นหาเป้าหมายหลักสูตร พันธกิจ หรือ ภารกิจร่วมกัน (Mission)

นักประเมินผลขอให้ผู้เข้าร่วมทั้งหมดร่วมกันระบุ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย เสนอคำพูดหรือประโยคสำคัญๆ ที่เป็นการแสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ หรือคำว่า พันธกิจ แต่ขอใช้ผลลัพธ์ หรือ ผลที่ต้องการ (results) หรือผลหลัก หรือผลที่คาดว่าจะได้รับ หรือผลที่จะเกิดขึ้น หรือที่ต้องการจะหรือผลต้องการให้เกิดขึ้นก่อน แล้วจึงค่อยย้อนกลับมาว่า ถ้าต้องการให้เกิดผลลัพธ์ หรือผลที่ต้องการดังกล่าว แล้วจะต้องทำอะไรบ้างหรือ ต้องการมีกระบวนการอะไรบ้างเพื่อให้เกิดผลตามความต้องการของหลักสูตรการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งในช่วงนี้ได้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมทุกคนนำเสนอวิสัยทัศน์ของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้อย่างหลากหลายซึ่งความคิดเห็นของแต่ละคนอาจแตกต่างกันได้ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยทำหน้าที่บันทึกคำพูดหรือประโยคต่างๆ ของผู้เข้าร่วมลงบนกระดาษชาร์ต ผู้เข้าร่วมได้เสนอวิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

หลังจากนั้น นักประเมินผลจะขอให้ผู้เข้าร่วมทุกคนช่วยกันเรียบเรียง หรือเขียนวิสัยทัศน์ ของกลุ่มการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประมาณ 15 นาทีต่อจากนั้น ผู้เข้าร่วม ทุกคนจะต้องยอมรับข้อความ หรือ วิสัยทัศน์ดังกล่าว ซึ่งความเป็นจริงอาจมีคนไม่เห็นด้วยทั้งหมด แต่ทุกคนต้องแสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถยอมรับร่วมกันได้และถือเป็นตัวแทนความคิดร่วมกันของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และจะกลายเป็นเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ในการทำงานร่วมกันต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการเก็บข้อมูล (Taking Stock)

การทบทวนหรือระบุนกิจกรรมต่างๆ นักประเมินผลให้ผู้เข้าร่วมช่วยกันระดมสมองความคิดเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่สำคัญในปัจจุบันที่ทำอยู่ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก เป็นช่วงของการระดมสมอง ความคิดเกี่ยวกับกิจกรรม หรือการจัดทำรายงานกิจกรรมสำคัญๆต่างๆ ในปัจจุบันที่ทำอยู่ และเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อการดำเนินโครงการ/แผนงาน ส่วนที่ 2 คือช่วงของการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมซึ่งทั้ง 2 ส่วนผู้วิจัยมีหน้าที่เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก หรือช่วยทำให้กระบวนการดำเนินไปได้ด้วยดีและเกิดการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมทุกคน

ส่วนแรก ในฐานะผู้เอื้ออำนวยความสะดวกขอให้ผู้เข้าร่วมทุกคน ร่วมกันนำเสนอว่า กิจกรรมที่สำคัญที่สุดของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีอะไรบ้างหรือเป็นการระบุว่า โฉมหน้าที่สำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้คืออะไร โดยปกติควรร่วมกันเสนอให้ได้ 7 – 10 กิจกรรมก็พอเพียง หลังจากที่ได้รายการกิจกรรมที่สำคัญมาแล้วต่อไปเป็นขั้น ของการจัดลำดับความสำคัญหรือการร่วมกันตัดสินใจว่า กิจกรรมใดเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญหรือมีคุณค่าสำหรับการประเมินในขณะนั้นมากที่สุด ซึ่งผู้เข้าร่วมเสนอมาทั้งหมด 7 กิจกรรมคือ 1. ส่งเสริมพัฒนาการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประเทศกลุ่มอาเซียน 2. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักเรียน 3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน 4. ทักษะศึกษาเพิ่มความรู้ในประเทศอาเซียน 5. การปรับเปลี่ยนเนื้อหาในหลักสูตรสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน 6. การจัดอบรมเพิ่มความรู้ 7. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู

ต่อจากนั้นนักประเมินผลขอให้ผู้เข้าร่วมทุกคนได้แสดงความคิดเห็น วิพากษ์ว่ากิจกรรมที่ได้ทำในช่วงเวลานี้ที่ทำแล้วมีความสำคัญจริงๆ มีกิจกรรมใดบ้างโดยทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและเลือกกิจกรรมที่สำคัญได้ 6 กิจกรรม ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว อาจไม่มีใน 7 กิจกรรมที่ได้วิพากษ์ไปเลยก็ได้ จากนั้นนำกิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมทุกคนยอมรับในกิจกรรมนั้น

ส่วนที่สอง ขึ้นของการจัดลำดับความสำคัญกิจกรรมโดยที่ผู้เข้าร่วมแต่ละท่านจะต้องให้คะแนนว่า กิจกรรมแต่ละอย่างนั้นดำเนินไปได้ด้วยดี มากน้อยแค่ไหน ด้วยการให้คะแนนระหว่าง 1 – 10 คะแนนหรือเต็ม(โดยที่ 10 คะแนน/เต็ม หมายถึง ดำเนินได้ดีหรือได้ผลในระดับสูงสุด และ 1 คะแนนสำหรับกิจกรรมที่ดำเนินได้ไม่ดีหรือได้ผลน้อยที่สุด) ซึ่งในช่วงนี้ยังไม่มีความจำเป็นที่ต้องการให้ความกระจ่าง หรือมีความชัดเจนเกี่ยวกับความหมายของแต่ละกิจกรรม อย่างไรก็ตามกระบวนการในการจัดอันดับในช่วงนี้จะนำไปสู่การสนทนา การทำกระจ่าง และการสื่อสารซึ่งกันและกันมากขึ้นว่าอะไรเป็นอะไร และแต่ละกิจกรรมมีความหมายอะไรบ้าง

โดยปกติผู้เข้าร่วมแต่ละคนจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมด้วยการให้คะแนนลงบนแผ่นกระดาษส่วนตัวของแต่ละคนก่อน หลังจากนั้นแต่ละคนก็นำคะแนนของตนเองมาใส่ในกระดาษ โปสเตอร์รวม ซึ่งอยู่ด้านหน้าการกระทำดังกล่าว จะช่วยทำให้แต่ละคนสามารถให้คะแนนแต่ละกิจกรรมได้อย่างอิสระ และยังช่วยลดเวลาที่แต่ละคนอาจจะต้องคอยดูซึ่งกัน และกัน รวมทั้งคอยคาดเดา หรือต้องคอยจับตาดูตลอดเวลา เลยกว่าคนอื่นๆ จะให้คะแนนกิจกรรมที่ตนเองให้สักเท่าใด ซึ่งทำให้เสียเวลาค่อนข้างมาก

ในขั้นตอนของการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมเป็นขั้นตอนที่เปิดเผย โดยมีเหตุผลสำคัญ 3 ประการคือ 1) ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผย และมีลักษณะที่เป็นประชาธิปไตย 2) การกระทำดังกล่าวจะทำให้ผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม ที่อาจต้องการเข้ามาแก้ หรือแทรกแซงใดๆ จนทำให้ขาดการมีส่วนร่วมของทุกคนทำได้ยากเพราะเป็นเวทีเปิด 3) เป็นการสร้างบรรยากาศของการคิดร่วมกัน ทำให้แต่ละคนพยายามที่จะเรียนรู้ซึ่งกัน และกันและนำไปสู่การรับฟังซึ่งกันและกันมากขึ้นทำให้เกิดบรรยากาศที่สร้างสรรค์ และอยู่บนพื้นฐานของความจริงของผู้มีส่วนร่วมทั้งหมดทุกฝ่าย

ลำดับต่อจากนั้นผู้เข้าร่วม พุดคุยเกี่ยวกับ การจัดลำดับ (ratings) โดยขอให้แต่ละคน อธิบายการให้คะแนนหรือการจัดลำดับของตนเองอาจอ้างอิงถึงหลักฐานเชิงประจักษ์หรือเอกสารสนับสนุนต่างๆ ที่อาจมีอยู่ก็ได้ ทุกคนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและรับฟังซึ่งกัน และกัน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องทำหน้าที่วิพากษ์วิจารณ์ และคอยตั้งคำถามที่สำคัญซึ่งก็คือคำถามที่ว่า การพูดเช่นนั้นคุณหมายถึงอะไร หรืออาจขอให้แต่ละคนอธิบายความกระจ่างชัดเจนในสิ่งที่พูดในสิ่งที่ตนเองให้คะแนนเช่น ทำไมท่านให้คะแนนเพียง 3 คะแนน ผู้เข้าร่วมก็จะอธิบายเหตุผลว่าเพราะอะไร ทุกคนก็จะร่วมฟัง และถามอีกว่าทำไมจึงให้ 3 คะแนน แทนที่จะเป็น 1 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายังมีด้านบวกบางประการเกี่ยวกับกิจกรรมนั้นๆ ใช่หรือไม่ ซึ่งคำถามดังกล่าวมีความสำคัญมากเพราะสาระสำคัญในการประเมินคือสร้างความเข้มแข็งหรือการมองหาจุดแข็ง

แม้ว่าสิ่งที่เรามอง เป็นปัญหา หรือจุดอ่อนซึ่งจะนำมาสร้าง และปรับปรุงการปฏิบัติการกระทำของตนเองได้

หลังจากนั้นได้มีการสำรวจตรวจสอบ คะแนนของแต่ละกิจกรรม 4 – 5 กิจกรรมเสร็จแล้ว โดยเฉพาะกิจกรรมที่ได้คะแนน หรือได้รับการจัดลำดับที่แตกต่างกันเป็นอย่างมาก หลังจากนั้นผู้เข้าร่วมพิจารณากิจกรรมที่ได้รับคะแนนใกล้เคียงกัน(ทั้งนี้เพื่อพิจารณาว่ามีเหตุผลที่แตกต่างกันหรือไม่ สำหรับกิจกรรมที่ได้รับคะแนนเหมือนๆ กัน) ถือว่าเป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมสมองในขั้นนี้ได้สิ้นสุดอย่างสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนอนาคต (Planning for the future)

หลังจากมีการจัดอันดับกิจกรรมในช่วงขั้นตอนที่ 2 แล้วผู้ประเมินขอให้ผู้เข้าร่วมทุกคน ร่วมการกำหนดหรือระบุเป้าหมาย และยุทธศาสตร์ต่างๆ เพื่อจะบรรลุสู่ความสำเร็จของกิจกรรม เป้าหมายจะช่วยทำให้ผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการทั้งหมดกำหนดร่วมกันได้ว่า จุดหมายปลายทางสุดท้ายที่ทุกฝ่ายต้องการ คืออะไรแต่จะต้องมีการเน้นย้ำถึงความสำคัญของการปรับปรุงแผนงาน/กิจกรรม เอาไว้อย่างชัดเจนด้วย ผู้เข้าร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต้องช่วยกันกำหนดว่า หลักฐานหรือข้อมูลเชิงประจักษ์มีอะไรบ้างที่จำเป็นจำเป็น หรือมีความสำคัญที่จะชี้ หรือแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมหรือโครงการ มีความก้าวหน้า หรือกำลังก้าวไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

4.1 แบบสอบถาม

4.1.1 ส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้บริหาร โรงเรียนในการแจกแบบสอบถาม ต่อผู้บริหาร และครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

4.1.2 เตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอ

4.1.3 นำแบบสอบถามที่เตรียมไว้ดำเนินการเก็บรวบรวม

4.1.4 นำแบบสอบถามทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.2 กระบวนการประเมินผลแบบสร้างเสริมพลังอำนาจ(Empowerment Evaluation: EE)

4.2.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ต่อ ผู้บริหาร โรงเรียน และครูกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

4.2.2 เก็บข้อมูลตามขั้นตอนการประเมินผลแบบสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation : EE) โดยใช้แบบบันทึกผลระดมสมอง (3 กุมภาพันธ์ 2555)

4.2.3 การนำผลการประเมินหลังจากทำพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในกลยุทธ์ การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม คือ “โครงการจัดกิจกรรมนิทรรศการทางวิชาการ รวมพลังสร้างสรรค์ การศึกษาสู่อาเซียน ครั้งที่ 7 ” และกลยุทธ์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในการเพิ่มเวลาในการเรียน เป็นการสอน เสริมเพิ่มสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

5.1 แบบสอบถาม

5.1.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้บริหาร ครูและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้การแจกแจงความถี่(Frequency distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ซึ่งได้จากมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 5.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความเหมาะสมของเนื้อหา ได้จากการพิจารณาค่า ร้อยละ (percentage) ซึ่งใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าร้อยละตั้งแต่ 80 ขึ้นไป หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าร้อยละตั้งแต่ 70-79 ขึ้นไป หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าร้อยละตั้งแต่ 50-69 ขึ้นไป หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าร้อยละตั้งแต่ 30-49 ขึ้นไป หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าร้อยละตั้งแต่ 30 ขึ้นไป หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

5.2 การประเมินผลแบบสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation: EE)

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแบบบันทึกการระดมสมอง ตามกระบวนการประเมินเพื่อสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation : EE)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของ โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมา :การใช้วิธีการประเมินแบบสร้างเสริมพลังอำนาจ ซึ่งจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินสภาพปัจจุบันของการใช้หลักสูตรและปัญหา อุปสรรคของการพัฒนาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมา

ตอนที่ 2 การประเมินแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมา

ตอนที่ 1 การประเมินสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของการพัฒนาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ)

ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) ในด้านจุดหมายของหลักสูตร ด้านโครงสร้างของหลักสูตร ด้านผู้สอนของหลักสูตร ด้านสื่อประกอบการเรียนการสอนของหลักสูตร ด้านงบประมาณและอาคารสถานที่ของหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผลของหลักสูตร ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 1 ฉบับ รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 ฉบับ รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายบริหาร จำนวน 1 ฉบับ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 8 ฉบับ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 ฉบับ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1.1 ผลวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 1.2 ผลวิเคราะห์การประเมินจุดหมายของหลักสูตร
- 1.3 ผลวิเคราะห์การประเมินด้านโครงสร้างของหลักสูตร
- 1.4 ผลวิเคราะห์การประเมินด้านเนื้อหาของหลักสูตร
- 1.5 ผลวิเคราะห์การประเมินด้านผู้สอนของหลักสูตร
- 1.6 ผลวิเคราะห์การประเมินด้านสื่อประกอบการสอนของหลักสูตร
- 1.7 ผลวิเคราะห์การประเมินด้านงบประมาณและอาคารสถานที่ของหลักสูตร
- 1.8 ผลวิเคราะห์การประเมินด้านกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตร
- 1.9 ผลวิเคราะห์การประเมินการวัดและประเมินผล

1.1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	9	69.23
ชาย	4	30.77
รวม	13	100
2. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-
ปริญญาตรี	9	69.23
ปริญญาโท	4	30.77
อื่น	-	-
รวม	13	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
3. ตำแหน่ง	-	-
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	1	7.69
รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	2	15.38
ครู	8	61.55
กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	2	15.38
รวม	13	100

ผู้ตอบแบบสอบถามจากโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เป็นเพศหญิงร้อยละ 69.23 เป็นเพศชาย ร้อยละ 30.77 ในระดับการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบปริญญาตรี ร้อยละ 69.23 ปริญญาโท ร้อยละ 30.77 ตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา ร้อยละ 7.69 เป็นรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ร้อยละ 15.38 เป็นครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ร้อยละ 61.55 เป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 15.38

1.2 ผลการวิเคราะห์การประเมินจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรด้านจุดหมายของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) โดยผู้บริหาร ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ด้านจุดหมายของหลักสูตร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน	4.43	0.53	มาก
2. มีความเหมาะสมกับนโยบายของการจัดการศึกษาชาติ	4.43	0.53	มาก
3. มีความชัดเจนในด้านภาษาและเข้าใจง่าย	4.43	0.79	มาก
4. สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.43	0.79	มาก
5. สามารถสนองความต้องการทางด้านเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน	4.29	0.49	มาก
6. ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต	4.29	0.49	มาก
7. มีความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล	4.43	0.79	มาก
8. มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นคนดีเก่งและมีความสุข	4.43	0.79	มาก
เฉลี่ยรวม	4.39	0.65	มาก

การประเมินความเหมาะสมด้านจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยโดยรวมแล้วพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.65 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.29 – 4.43

1.3 ผลการวิเคราะห์การประเมินด้านโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากการประเมินความเหมาะสมด้านโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โครงสร้างของหลักสูตร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
9. จัดเวลาเรียนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์เป้าหมาย และพันธกิจของโรงเรียน	4.57	1.13	มาก
10. สามารถผลิตนักเรียนที่มีคนสมบัตินตรงตาม วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	3.86	0.38	มาก
11. เวลาเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 คาบต่อสัปดาห์ความเหมาะสมกับนักเรียน	4.00	1.15	มาก
12. ความเหมาะสมของ เวลาเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แต่ละหน่วยการเรียนรู้	3.29	0.95	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.93	0.90	มาก

การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในด้านโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยโดยรวมพบว่า มีความเหมาะสม ในระดับมาก คือ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย รายข้อพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ใน 3.29 -4.57

1.4 ผลการวิเคราะห์การประเมินเนื้อหาของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าร้อยละ จากการประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม โดยผู้บริหาร ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เนื้อหา	ผู้บริหาร	ครู
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	(%)	(%)
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม		
1. ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา	100	-
2. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	100	-
3. ประวัติพระพุทธรูปสาวกและชาดก	100	-
4. หลักชาวพุทธที่ดี	100	-
5. การบริหารจัดการเจริญปัญญา	100	-
6. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี	100	-
สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต		
1. การปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย	100	-
2. หน้าที่ของตนเองและผู้อื่น	100	-
3. การปฏิบัติตนในฐานะสมาชิกที่ดีของครอบครัว	100	-
4. การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในครอบครัว	100	-
5. การปฏิบัติตนตามระเบียบของครอบครัว	100	-
6. พลเมืองดี	90	10
7. การบริหารในครอบครัวและโรงเรียน	100	-
8. สิทธิเด็ก	100	-
สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์		
1. การทำงานที่ก่อให้เกิดรายได้และไม่ก่อให้เกิดรายได้	100	-
2. ปัจจัยการผลิต	100	-
3. การกระจายรายได้	100	-

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

เนื้อหา	ผู้บริหาร ครู	
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
4. การซื้อขายและแลกเปลี่ยน	100	
5. การออมสิน	100	
สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์		
1. เวลา	100	
2. วิธีการหาข้อมูลเกี่ยวกับตัวฉันและครอบครัว	80	20
3. ประวัติตระกูลของฉัน	100	
4. ความเป็นมาของชาติไทย	70	30
5. บุคคลสำคัญ	80	20
6. ภูมิปัญญา	100	
สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์		
1. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	100	
2. สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม	100	
3. ความสัมพันธ์ทางพื้นที่	100	
4. รู้จักสิ่งแวดล้อมเข้าใจสิ่งแวดล้อม	100	
5. หลักคิด วิธีคิด จากสิ่งแวดล้อม	100	
6. หลักคิดเรื่องตำแหน่งที่ตั้ง ระยะทาง ทิศทาง	90	10
7. ค้นหา ตรวจวัด กะ ประมาณ	100	
8. การอนุรักษ์ บริหาร จัดการสิ่งแวดล้อม	100	
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2		
สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม		
1. ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา	100	
2. หลักธรรมคำสอนโลก	100	
3. พุทธสาวกและชาดก	100	
4. ชาวพุทธที่ดีมีชีวิตมีความสุข	100	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

เนื้อหา	ผู้บริหาร ครู	
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
5. ศาสนพิธี	100	
6. จิตสงบพบความสุข	100	
สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต		
1. คนดีที่นั้รู้จัก	100	
2. เราเป็นเด็กดี	100	
3. การดำรงชีวิต	100	

การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในด้านเนื้อหาสาระ ของหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมพบว่า
โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด คือมีค่าร้อยละเท่ากับ 84.44 และเมื่อพิจารณาค่า
ร้อยละเป็นรายข้อ พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด กล่าวคือ มีค่าร้อยละอยู่ระหว่าง
70 –100

1.5 ผลการวิเคราะห์การประเมินผู้สอนของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากการประเมิน
ความเหมาะสมของหลักสูตรด้านผู้สอนของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดย
ผู้บริหาร ครูผู้สอนและกรรมการขั้นพื้นฐานสถานศึกษา

ด้านผู้สอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
13. มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับการสอนสังคม ศึกษา	4.00	0.82	มาก
14. ใช้ภาษาสื่อสารที่ทำให้ง่าย	4.71	0.49	มากที่สุด
15. ดำเนินการสอนเนื้อหาครบตามที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร	4.29	0.49	มาก
16. มีการวางแผนการสอนล่วงหน้าเป็นอย่างดี	4.00	1.00	มาก
17. มีการชี้แจงผลการเรียนรู้คาดหวัง	4.14	0.69	มาก
18. มีการชี้แจงการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้	4.14	0.69	มาก
19. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น	4.45	0.53	มาก
20. อธิบายเนื้อหาชัดเจนและถูกต้อง	4.54	0.79	มากที่สุด
21. ใช้เวลาสอนเต็มตามเวลาที่กำหนด	4.71	0.49	มากที่สุด
22. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามนอกเวลาเรียน	4.71	0.49	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.37	0.64	มาก

การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในด้านผู้สอนของหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยโดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่ามีความเหมาะสม
อยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.00 ถึง 4.71

1.6 ผลการวิเคราะห์การประเมินสื่อประกอบการสอนของหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากประเมินความ
เหมาะสมของหลักสูตรด้านสื่อประกอบการเรียนการสอนของหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โดยผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ด้านสื่อประกอบการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
23. มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.57	0.79	มากที่สุด
24. มีความชัดเจน ง่ายต่อการเข้าใจ	4.71	0.49	มากที่สุด
25. มีความทันสมัย	4.29	0.49	มาก
26. มีความสะดวกและง่ายต่อการใช้งาน	4.43	0.53	มาก
27. มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ	4.43	0.53	มาก
28. เอกสารประกอบการสอนมีความเหมาะสมกับเนื้อหา สาระ	4.29	0.49	มาก
29. มีหนังสือ/เอกสารสำหรับให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติมอย่างเพียงพอ	4.00	1.15	มาก
เฉลี่ยรวม	4.38	0.78	มาก

การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในด้านสื่อประกอบการเรียนการสอน
เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย โดยรวม พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากคือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.78 และเมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่ามีความเหมาะสม
อยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.00 – 4.17

1.7 ผลการวิเคราะห์การประเมินงบประมาณและอาคารสถานที่ของหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากการประเมิน
ความเหมาะสมของหลักสูตรด้านงบประมาณและอาคารสถานที่ ของหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม โดยผู้บริหาร ครูและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ด้านงบประมาณและอาคารสถานที่	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
30. ห้องมีหนังสือเกี่ยวกับสังคมศึกษาเพียงพอกับความ ต้องการของนักเรียน	3.43	0.79	มาก
31. สถานที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.00	0.82	มาก
32. การจัดแหล่งเรียนรู้นอกห้องที่เกี่ยวข้อกับสังคม ศึกษาเช่น มุมสังคมศึกษา สวนสังคมศึกษา	3.71	0.95	มาก
33. งบประมาณมีเพียงพอที่จะสนับสนุนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้	4.00	0.58	มาก
34. งบประมาณที่ใช้จ่ายตรงกับความต้องการของ ครูผู้สอน	4.00	0.82	มาก
เฉลี่ยรวม	3.82	0.79	มาก

การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในด้าน งบประมาณและอาคารสถานที่ ของ
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม เมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ย โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 3.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.79 และเมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า มีความ
เหมาะสมอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.43 – 4.00

1.8 ผลการวิเคราะห์การประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
35. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.14	0.39	มาก
36. จัดกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งพัฒนานักเรียนในด้านทักษะกระบวนการทางสังคม	4.43	0.53	มาก
37. จัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา	4.29	0.76	มาก
38. จัดกิจกรรมเรียนรู้เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติและลงมือทำ			
39. จัดกิจกรรมเรียนรู้เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติและลงมือทำด้วยตนเอง	4.29	0.76	มาก
40. นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดกิจกรรม	4.14	0.90	มาก
41. จัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.57	0.53	มากที่สุด
42. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ	4.43	0.53	มาก
43. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับโครงการสังคมศึกษา	4.29	0.95	มาก
เฉลี่ยรวม	4.31	0.71	มาก

โดยผู้บริหาร ครูและกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ย โดยรวม พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77 และเมื่อ

พิจารณา ค่าเฉลี่ยรายข้อ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.00 – 4.57

1.9 ผลการวิเคราะห์การประเมินการวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผลของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยผู้บริหาร ครูและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การวัดและประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
44. นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล	4.00	0.82	มาก
45. การให้คะแนนมีการกำหนดเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจน	4.43	0.53	มาก
46. นำผลการวัดและประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน	4.14	0.90	มาก
47. นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการจัดและประเมิน	4.00	0.82	มาก
48. ใช้วิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลายเช่น การสอบ การทำรายงาน โครงงาน การทำแผนผังความคิด เป็นต้น	4.43	0.53	มาก
49. การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระและการเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.43	0.53	มาก
50. ประเมินผู้เรียนรู้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้(K) เจตคติ (A) และทักษะ (P)	4.43	0.53	มาก
เฉลี่ยรวม	4.26	0.66	มาก

การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในด้านการวัดและประเมินผลของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เมื่อพิจารณา จากค่าเฉลี่ย โดยรวม พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.66 และเมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.00 – 4.43

ตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนเทศบาล 4
(เพาะชำ)เทศบาลนครนครราชสีมา

2.1 การประเมินผลแบบสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation)

จากการประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการ
เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้วยการประเมิน แบบสร้างเสริมพลังอำนาจ
(Empowerment Evaluation) โดยการระดมสมองผู้บริหารและครู ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม ร่วมกันอภิปราย เกี่ยวกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ภารกิจ กิจกรรม และกลยุทธ์
การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 วิสัยทัศน์ (Developing a mission and vision) และเป้าหมาย พันธกิจ หรือ
ภารกิจร่วมกัน (Mission)

จากการระดมสมองของผู้เข้าร่วมทุกคน ได้เสนอวิสัยทัศน์ ของกลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.10 วิสัยทัศน์ การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

วิสัยทัศน์การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม

---

1. การดำรงชีวิต
  2. การปรับตัวให้อยู่ในสังคมอย่างสงบ
  3. การจัดการทรัพยากรอย่างชาญฉลาด
  4. การพัฒนาการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน
  5. คุณลักษณะของนักเรียน
  6. การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
  7. ครูและนักเรียนพัฒนาตนเองเข้าสู่อาเซียน
-

ตารางที่ 4.11 กิจกรรมหรือภารกิจการพัฒนาการประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กิจกรรมในการประเมินหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ สังคม
ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

---

1. ส่งเสริมการพัฒนาการสืบค้นข้อมูล เกี่ยวกับประเทศกลุ่มอาเซียน
  2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักเรียน จัดมุมกลุ่มอาเซียน
  3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน นิทรรศการทางวิชาการ รวมพลัง สร้างสรรค์
การศึกษาสู่อาเซียน
  4. การจัดทัศนศึกษา ในแหล่งเรียนรู้ในประเทศกลุ่มอาเซียน
  5. การปรับเปลี่ยนเนื้อหาในหลักสูตรเกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียน
  6. การจัดอบรม เพิ่มความรู้เกี่ยวกับ ประเทศกลุ่มอาเซียน ให้ครู และนักเรียน
  7. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู
-

จากตารางที่ 4.10 และ 4.11 ผู้บริหารและครูมีการกำหนด วิสัยทัศน์ หรือเป้าหมาย
ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยได้ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับ
วิสัยทัศน์ ไว้ทั้งหมด 6 หัวข้อคือ 1. เป็นการใช้ดำรงชีวิต 2. การปรับตัวของมนุษย์ 3. การจัด
ทรัพยากร 4. การเปลี่ยนโลกปัจจุบัน เข้าใจการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย 5. คุณลักษณะของ
นักเรียน 6. การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ต่อจากนั้นช่วยกันเรียบเรียงประโยคใหม่เพื่อให้
ได้ใจความเนื้อเดียวกันโดยกำหนดว่า “ครู และนักเรียน พัฒนาตนเองเข้าสู่อาเซียน” ซึ่งเป็น
วิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายของหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และมี
กิจกรรมหรือภารกิจที่สำคัญในปัจจุบันรวม 7 กิจกรรม ได้แก่ 1. ส่งเสริมพัฒนาการสืบค้นข้อมูล
เกี่ยวกับประเทศกลุ่มอาเซียน 2. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักเรียน 3. การจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ของนักเรียน งานวันวิชาการ นิทรรศการเกี่ยวกับอาเซียน 4. ทัศนศึกษาเพิ่มความรู้ใน
กลุ่มประเทศอาเซียน 5. การปรับเปลี่ยนเนื้อหาในหลักสูตรเกี่ยวกับอาเซียน 6. การจัดอบรมเพิ่ม
ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนให้ครูและนักเรียน 7. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู

2.1.2 กิจกรรมการพัฒนาการประเมินหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ผู้บริหารและครูร่วมกันให้น้ำหนักความสำคัญของกิจกรรมที่ดำเนินการ และประเมินความสำเร็จของกิจกรรมดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.12 น้ำหนักความสำคัญของกิจกรรมหลักที่ดำเนินการประเมิน หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

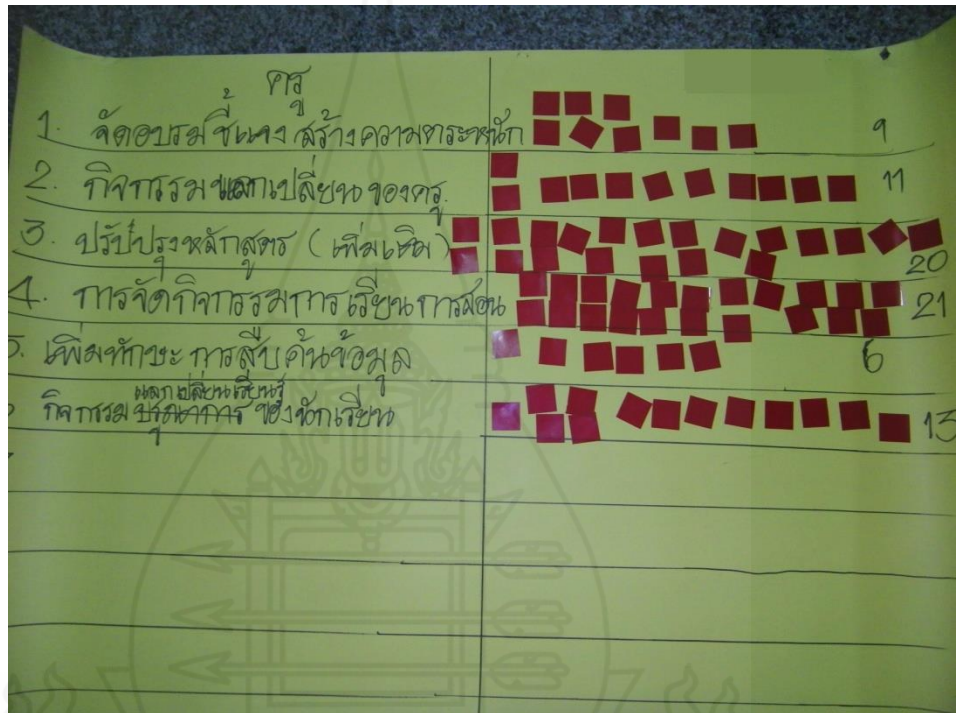
กิจกรรมหลักที่ดำเนินการ	น้ำหนักความสำคัญ
1. การจัดอบรมชี้แจงสร้างความตระหนัก	9
2. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู	11
3. การปรับปรุง เพิ่มเนื้อหาในหลักสูตรเกี่ยวกับประเทศใน กลุ่มอาเซียน	20
4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	21
5. การส่งเสริมการพัฒนาสืบค้นข้อมูล	6
6. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม	13

ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญกับกิจกรรมตามแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่ได้ดำเนิน กิจกรรมอยู่ แต่มีกิจกรรมบางกิจกรรมที่ยังมีความสำคัญน้อย (จุดอ่อน) คือกิจกรรมการเพิ่มทักษะ ในการสืบค้นข้อมูล หลังจากมีการทบทวนแนวทางการพัฒนาแล้วนำกิจกรรมที่มีความสำคัญมาก หรือกิจกรรมที่คิดว่าจะประสบผลสำเร็จมาวิเคราะห์ (จุดแข็ง) และเป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่อการ จัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียนให้ ประสบผลสำเร็จ คือ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้บริหารและครูให้คะแนนความสำคัญ ของกิจกรรมเท่ากับ 21 คะแนน 2) การปรับปรุงเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตรเกี่ยวกับประเทศใน กลุ่มอาเซียนผู้บริหารและครูให้ความสำคัญของกิจกรรมเท่ากับ 20 คะแนน 3) การจัด กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักเรียนภายในกลุ่มผู้บริหารและครูให้คะแนนความสำคัญ ของกิจกรรมเท่ากับ 13 คะแนน 4) การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู ผู้บริหารและครูให้ คะแนนความสำคัญของกิจกรรมเท่ากับ 11 คะแนน 5) การจัดอบรมชี้แจงสร้างความตระหนัก

ผู้บริหารและครูให้คะแนนความสำคัญของกิจกรรมเท่ากับ 9 คะแนน 6) ส่งเสริมการพัฒนา สืบค้นข้อมูลผู้บริหารและครูคะแนนความสำคัญของกิจกรรมเท่ากับ 6 คะแนน

ชั้นการเก็บข้อมูล (taking Stock)

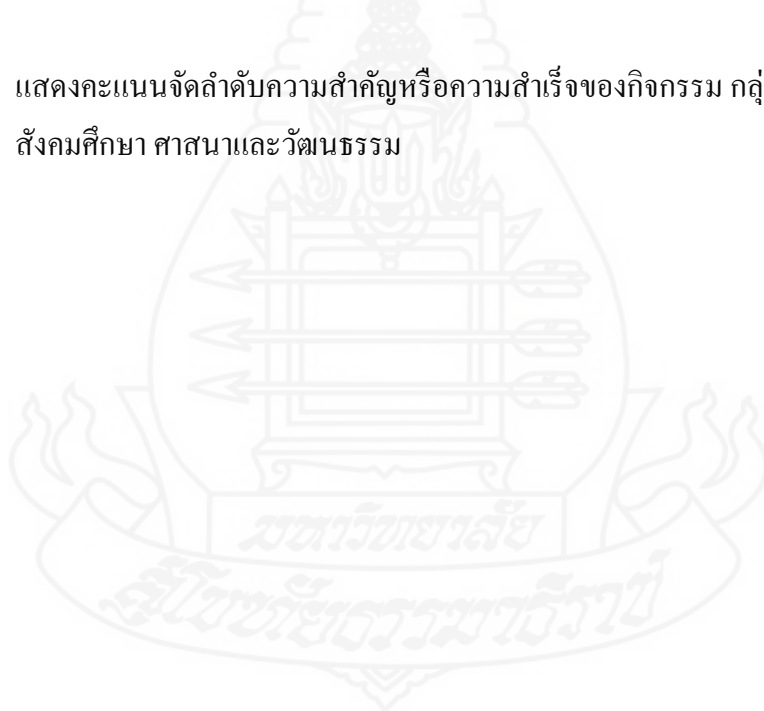
ขั้นตอนหรือกระบวนการต่างๆ โดยผู้บริหารและครูช่วยกันระดมสมองเกี่ยวกับ กิจกรรมที่สำคัญทั้งหมด 6 กิจกรรมและให้คะแนนความสำคัญในกิจกรรมของกลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่คิดว่าจะประสบผลสำเร็จดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4.1 แสดงการให้คะแนนกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ดำเนินกิจกรรมและคาดว่าประสบผลสำเร็จ

กิจกรรม	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
1. การจัดทำกิจกรรมการเรียนรู้ การสอบ	10	10	10	10	10	10	9	10					*	79	1
2. ปรับปรุงหลักสูตร	3	2	10	2	5	10	10	5						47	5
3. กิจกรรมแลกเปลี่ยน เรียนรู้	3	10	8	4	6	9	7	8						55	2
4. กิจกรรมแลกเปลี่ยน เรียนรู้	5	3	6	5	5	10	6	8						48	4
5. จัดอบรมเชิง ปฏิบัติการ	5	3	8	4	5	10	8	9						52	3
6. ฝึกอบรม เชิงปฏิบัติการ	5	2	5	6	6	9	5	9						47	5

ภาพที่ 4.2 แสดงคะแนนจัดลำดับความสำคัญหรือความสำเร็จของกิจกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ภาพที่ 4.3 แสดงการลงคะแนนจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยผู้บริหารและครู

ตารางที่ 4.13 ประเมินความสำเร็จหรือน้ำหนักความสำคัญของกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กิจกรรม	1	2	3	4	5	6	7	8	รวม
1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	10	10	10	10	10	10	9	10	79
2. การปรับปรุงเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตรเกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียน	3	2	10	2	5	10	10	5	47
3. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม	3	10	8	4	6	9	7	8	55
4. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนแปลเรียนรู้ของครู	5	3	6	5	5	10	6	8	48
5. การจัดอบรมชี้แจงสร้างความตระหนัก	5	3	8	4	5	10	8	99	52
6. การส่งเสริมพัฒนาสืบค้นข้อมูลของนักเรียน	5	2	5	6	6	9	5		47
รวม	31	30	47	31	37	58	45	49	328

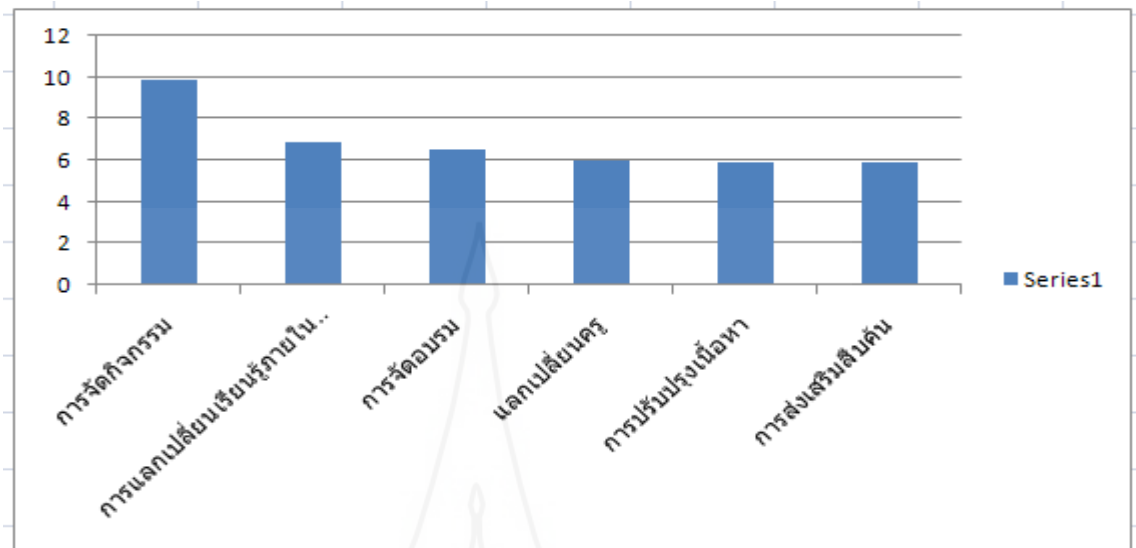
จากตารางที่ 4.13 ผู้บริหารและครูประเมินความสำคัญของกิจกรรมโดยทุกคนให้คะแนน 1 – 10 ของกิจกรรมที่คาดว่าจะทำประสบผลสำเร็จของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (10 คะแนนประสบผลสำเร็จสูงสุด และ 1 คะแนนประสบผลสำเร็จน้อยที่สุด) พบว่า

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีคะแนน 79 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 9.9
2. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่ม มีคะแนน 55 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 6.9
3. การจัดอบรมชี้แจงสร้างความตระหนัก มีคะแนน 52 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 6.5
4. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู มีคะแนน 48 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 6
5. การปรับปรุงเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตรเกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียน มีคะแนน 47 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 5.9
6. การส่งเสริมพัฒนาสืบค้นข้อมูลของนักเรียนมีคะแนน 47 คะแนนเป็นค่าเฉลี่ย 5.9

กิจกรรม	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
1. การจัดกิจกรรมสภานักเรียน นักเรียน	10	10	10	10	10	10	9	10						* 79	1
2. ปรับปรุงห้องสมุด	3	2	10	2	5	10	10	5						47	5
3. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นักเรียน	3	10	8	4	6	9	7	8						55	2
4. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครู	5	3	6	5	5	10	6	8						48	4
5. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การวัดค่าความชื้นในดิน การวัดค่าความชื้นในดิน	5	3	8	4	5	10	8	9						52	3
6. ฝึกสอนทักษะการสืบค้น ข้อมูล	5	2	5	6	6	9	5	9						47	5

ภาพที่ 4.4 แสดงน้ำหนักความสำคัญของกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรมโดยผู้บริหารและครู

ภาพที่ 4.5 การจัดกิจกรรมที่มีความสำคัญมากในการประเมินหลักสูตรขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ตารางที่ 4.14 กิจกรรมที่เป็นจุดแข็งของการพัฒนาหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

จุดแข็งของการพัฒนาหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม

---

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
  2. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม
  3. การจัดอบรมชี้แจงสร้างความตระหนักให้ครู
  4. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู
  5. การปรับปรุงเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตรเกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียน
  6. การส่งเสริมพัฒนาสืบค้นข้อมูล
-

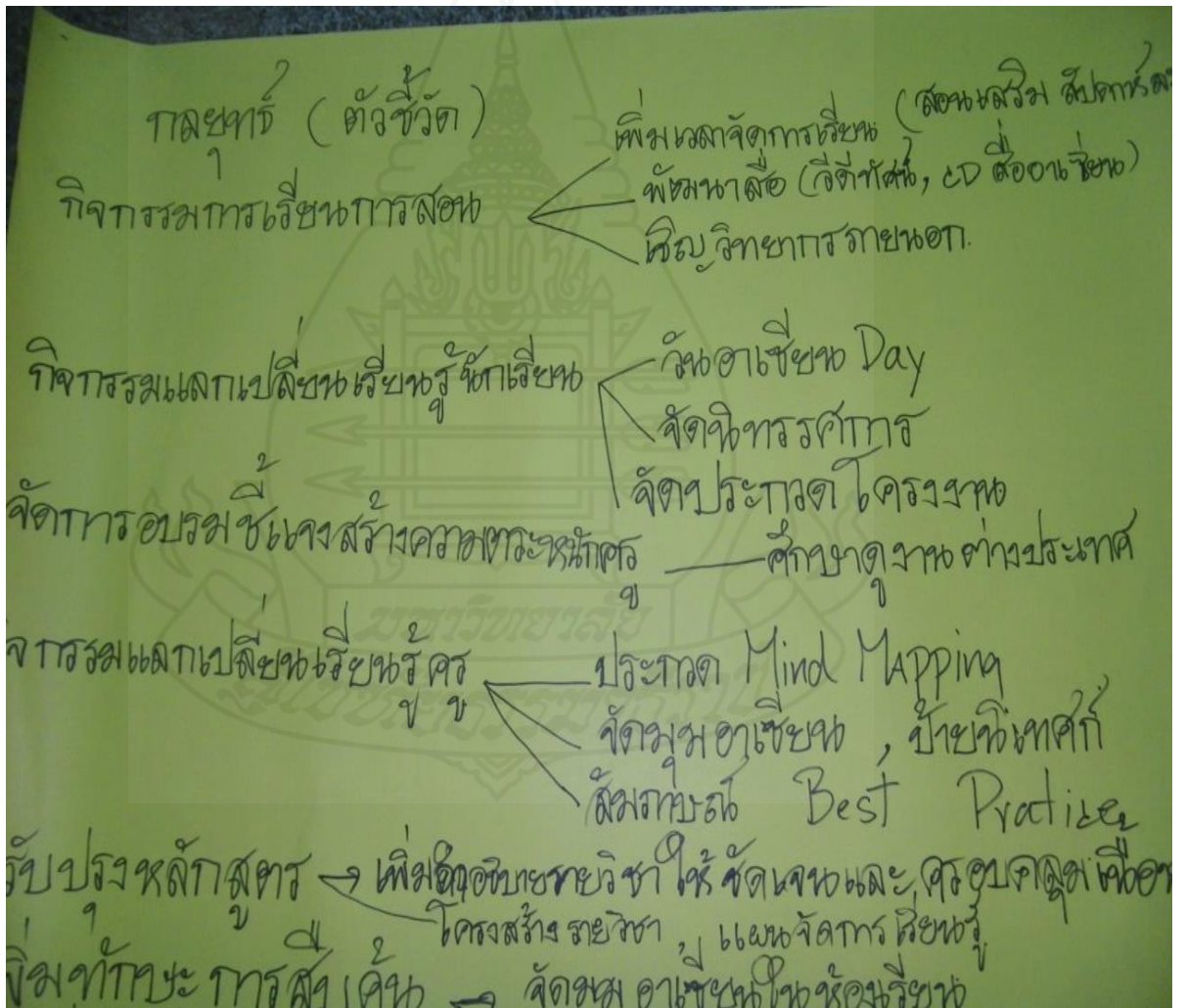
จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญกับกิจกรรมตาม
กระบวนการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคม
ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่เป็นกิจกรรมสำคัญที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จ 6 กิจกรรมคือ 1.

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม 3. การจัดอบรมที่แจ้งสร้างความตระหนักให้ครู 4. การจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู 5. การปรับปรุงเพิ่มเติมเนื้อหาในหลักสูตรเกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียน 6. การส่งเสริมพัฒนาสืบค้นข้อมูล

2.1.3 กลยุทธ์การพัฒนาการประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ผู้บริหารและครูกำหนดกลยุทธ์ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมดังกล่าวต่อไปนี้

ภาพที่ 4.5 แสดงกลยุทธ์ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตารางที่ 4.15 กลยุทธ์ ในการประเมินหลักสูตร ชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ สังคม
ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กิจกรรม	กลยุทธ์
1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1.1 เพิ่มเวลาการจัดการเรียน สอนเสริมสัปดาห์ ละ 1 ชม 1.2 พัฒนาสื่อ วัสดุทัศน, CD เกี่ยวกับประเทศ ในกลุ่มอาเซียน 1.3 เชิญวิทยากร ภายนอกให้ความรู้เพิ่ม
2. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายใน กลุ่ม	2.1 กิจกรรมวันอาเซียน DAY 2.2 จัดนิทรรศการทางวิชาการ รวมพลัง สร้างสรรค์ การศึกษาสู่อาเซียน 2.3 จัดกิจกรรมประกวดโครงงาน
3. การจัดอบรมชี้แจงสร้างความตระหนัก ให้คณะครู	1.1 ศึกษาดูงานในกลุ่มประเทศอาเซียน 1.2 ศึกษาดูงานจากโรงเรียนอื่นๆ
4. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของ ครู	4.1 การประกวด Mind Mapping 4.2 จัดมุมอาเซียน 4.3 การประกวดป้ายนิเทศ 4.4 จัดการประกวดการสอนที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice)
5. การปรับปรุงเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตร	5.1 เพิ่มคำอธิบายรายวิชาให้ชัดเจนและ ครอบคลุม เนื้อหา จัดโครงสร้างรายวิชาให้ แผนจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน
6. การส่งเสริมพัฒนาสืบค้นข้อมูลของ นักเรียน	6.1 จัดมุมความรู้เกี่ยวกับประเทศในกลุ่ม อาเซียน 6.2 มีชั่วโมงเรียน โดยศึกษาจากอินเทอร์เน็ต เช่น บทเรียนออนไลน์เกี่ยวกับประเทศกลุ่มอาเซียน

จากตารางที่ 4.15 พบว่าผู้บริหารและครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา และ วัฒนธรรมได้มีกลยุทธ์ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในอนาคต รวมทั้งหมด 6 กิจกรรมและมีกลยุทธ์ใน การพัฒนาแต่ละกิจกรรมดังนี้คือ

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการเพิ่มเวลาการจัดการเรียน สอนเสริม สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน มีเครื่องเล่นวีดิทัศน์, CD เกี่ยวกับเนื้อหา ของประเทศในกลุ่มอาเซียน มีการเชิญวิทยากรหรือบุคคลภายนอกมาให้ความรู้โดยตรงต่อ นักเรียนเกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น มีชาวฟิลิปปินส์มาสอนใน โรงเรียน มีผู้ปกครอง นักเรียนที่เป็นชาวกัมพูชามาให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษากัมพูชา

2. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม โดยมีกลยุทธ์ในการพัฒนาคือ กิจกรรมวันอาเซียน DAY โดยให้คณะครูแต่ละสายชั้นจัดมุมความรู้เกี่ยวกับประเทศในกลุ่ม อาเซียน สายชั้นละประเทศ แล้วนักเรียนแต่ละสายชั้นสลับกันศึกษาความรู้ จนครบทุกประเทศใน กลุ่มอาเซียน ศึกษาจากรายงานผลการปฏิบัติงาน การจัดนิทรรศการทางวิชาการ รวมพลัง สร้างสรรค์ผู้อาเซียน ซึ่งเป็นการจัดนิทรรศการประจำปีของทางโรงเรียนโดยจัดแสดงผลงานของ กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยจะจัดในช่วงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2555 คูได้จากการรายงานผลการ ปฏิบัติงาน การจัดกิจกรรมการประกวดโครงงานภายในโรงเรียนซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องทำ โครงงานเข้าร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. การจัดอบรมชี้แจงสร้างความตระหนักให้คณะครู โดยมีกลยุทธ์ในการพัฒนาคือ ศึกษาดูงานในกลุ่มอาเซียน ทางเทศบาลมีงบประมาณให้คณะครูไปศึกษาดูงานในกลุ่มประเทศ อาเซียน และการศึกษาดูงานจากโรงเรียนอื่นๆ

4. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู โดยมีกลยุทธ์ในการพัฒนาดังนี้คือ การ จัดกิจกรรมประกวด Mind Mapping ของครูแต่ละคนมีใบประกาศเกียรติคุณมอบแก่ครูทุกคน การจัดมุมกลุ่มประเทศอาเซียน ในแต่ละสายชั้นมีการประกวดให้รางวัล การประกวดจัดป้าย นิเทศเกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียน การประกวดการสอนที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice) เผยแพร่ต่อคณะครูคนอื่น

5. การปรับปรุงเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตรการเรียนการสอน โดยมีกลยุทธ์ดังนี้คือ การ เพิ่มคำอธิบายรายวิชาให้ชัดเจนและครอบคลุมในเนื้อหา จัดโครงสร้างรายวิชา มีการจัดทำแผน จัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน คูได้จากหลักสูตรสถานศึกษาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมที่มีการเพิ่มและปรับปรุง

6. การส่งเสริมพัฒนาสืบค้นข้อมูลของนักเรียน โดยมีกลยุทธ์ดังนี้คือ การจัดมุมความรู้เกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียน ซึ่งจัดในแต่ละห้องเรียน มีการจัดการเรียนการใช้ห้องคอมพิวเตอร์ศึกษาจากอินเทอร์เน็ต เช่น บทเรียนออนไลน์เกี่ยวกับประเทศกลุ่มอาเซียน ตารางเรียน I-PAT

7. ประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนาและปรับปรุง หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ)เทศบาลนครนครราชสีมา

จากการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้คิดสรุปกิจกรรมกลยุทธ์ทั้งหมด 6 กิจกรรม คือ 1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีกลยุทธ์ดังนี้คือ การเพิ่มเวลาการจัดการเรียนสอนเสริมสัปดาห์ละ 1 ชม. การเชิญวิทยากรภายนอกให้ความรู้ 2. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม มีกลยุทธ์ดังนี้คือ กิจกรรมวันอาเซียน DAY การจัดนิทรรศการทางวิชา การรวมพลังสร้างสรรค์ การศึกษาสู่อาเซียน การจัดกิจกรรมประกวดโครงงาน 3. การจัดอบรมชี้แจงสร้างความตระหนักให้คณะครูมีกลยุทธ์ดังนี้คือ การศึกษาดูงานในกลุ่มประเทศอาเซียน การศึกษาดูงานจากโรงเรียนอื่นๆ 4. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูมีกลยุทธ์ดังนี้คือ การประกวด Mind Mapping การจัดมุมอาเซียน การประกวดป้ายนิเทศ การจัดการประกวดการสอนที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice) 5. การปรับปรุงเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตรมีกลยุทธ์ดังนี้คือ เพิ่มคำอธิบายรายวิชาให้ชัดเจนและครอบคลุม เนื้อหา จัดโครงสร้างรายวิชาให้มีแผนจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ซึ่งได้เขียนไว้ใน การปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษา 6. การส่งเสริมพัฒนาสืบค้นข้อมูลของนักเรียนมีกลยุทธ์ดังนี้คือ การจัดมุมความรู้เกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียน การมีชั่วโมงเรียน โดยศึกษาจากอินเทอร์เน็ต เช่น บทเรียนออนไลน์เกี่ยวกับประเทศกลุ่มอาเซียน

ซึ่งกิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรมได้กำหนดในปฏิทินการปฏิบัติงานของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมาและแผนพัฒนาโรงเรียน จากกิจกรรมดังกล่าวไม่สามารถที่จะแสดงผลความก้าวหน้าได้เพราะช่วงเวลาในการรายงานวิทยานิพนธ์มีจำกัด ส่วนการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม ซึ่งมีการจัดนิทรรศการแสดงผลงานทางวิชาการครั้งที่ 7 ประจำปีการศึกษา 2555 รวมพลังสร้างสรรค์สู่อาเซียนซึ่งจัดในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2555 เป็นการจัดนิทรรศการในหัวข้อ รวมพลังสร้างสรรค์การศึกษา สู่อาเซียน เพื่อเตรียมความพร้อมสมาคมอาเซียน โดยจัดนิทรรศการผลงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เช่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุข

ศึกษา พลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียน ศึกษาผลความก้าวหน้าของกิจกรรมพัฒนา
และปรับปรุงหลักสูตรได้จากรายงานผลโครงการ การจัดนิทรรศการรวมพลังสร้างการศึกษา
ครั้งที่ 7

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปราย และ ข้อเสนอแนะ

ในการประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมา :ใช้วิธีการประเมินแบบสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation) ในครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการสรุปการวิจัยออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. สรุปการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อประเมินสภาพปัจจุบันของการใช้หลักสูตร และปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมา

1.1.2 เพื่อหาแนวทางพัฒนาหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมา

1.1.3 เพื่อประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมา

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 3 คน ครู กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 8 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน

1.2.2 เครื่องมือใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1) แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ สร้างขึ้นเพื่อต้องการทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรค ของการใช้หลักสูตร การศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของ โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมา

2) แนวทางการประเมินแบบสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation : EE) เป็นการระดมสมอง ของผู้บริหารและครู ผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อค้นหา เป้าหมาย กระบวนการ ผลลัพธ์ กลยุทธ์ ต่างๆ ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมา

1.2.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยแจกแบบสอบถาม ผู้บริหารและครู ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยตนเอง และ เก็บรวบรวมข้อมูล

2) แนวทางการประเมินแบบสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation : EE) ผู้วิจัยได้เชิญนักประเมินผลดำเนินการประเมิน ตามขั้นตอนของแนวทางการประเมินแบบสร้างเสริมพลังอำนาจโดยผู้วิจัยทำหน้าที่ เป็นผู้อำนวยการความสะดวกและกระตุ้นกลุ่ม ให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ โดยใช้แบบบันทึกผลการระดมสมอง

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2) การวิเคราะห์เนื้อหา

1.3 ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1.3.1 การประเมินสภาพปัจจุบันของการใช้หลักสูตรและปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ)

1.3.2 การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในด้านจุดหมายของหลักสูตร พบว่า โดยรวม ผู้บริหารและครู ผู้สอน มีความเห็นว่าจุดหมายของหลักสูตรมีความเหมาะสม ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยละเอียด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน มีความเหมาะสมกับนโยบายของการจัดการศึกษาชาติ มีความชัดเจนในด้านภาษาและเข้าใจง่าย สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากลมุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นคนดีเก่งและมีความสุข ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ

ความสามารถสนองความต้องการทางด้านเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนา และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เลขคณิตเท่ากับ 4.39 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65

การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในด้านโครงสร้างของหลักสูตร พบว่า โดยรวมผู้บริหาร และครูผู้สอน มีความเห็นว่า โครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก เพื่อพิจารณา โดยละเอียด พบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดเวลาเรียนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์เป้าหมาย และพันธกิจ ของโรงเรียน รองลงมา คือ เวลาเรียน สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 คาบต่อสัปดาห์ มีความเหมาะสมกับ นักเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความเหมาะสมของเวลาเรียนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม แต่ละหน่วยการเรียนรู้และภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เลขคณิตเท่ากับ 3.93 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90

การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในด้านเนื้อหาของหลักสูตร พบว่า ผู้บริหารและ ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านเนื้อหาของหลักสูตรในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุดโดยมีค่าร้อยละ 84.44

การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในด้านผู้สอน พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอน มีความ คิดเห็นเกี่ยวกับด้านผู้สอน มีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยละเอียด พบว่า ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การใช้ภาษาสื่อสารที่ทำให้เข้าใจง่าย การใช้เวลาสอนเต็มตามเวลาที่กำหนด และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามนอกเวลา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ครูผู้สอนมีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับการสอนสังคมศึกษา และการวางแผนล่วงหน้าเป็นอย่างดีและภาพรวม ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 4.37 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64

การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในด้านสื่อประกอบการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหาร และครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อประกอบการเรียนการสอนของหลักสูตร ในภาพรวมมี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สื่อมีความชัดเจนง่ายต่อการเข้าใจ และมีความเหมาะสมกับผู้เรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มีหนังสือและเอกสารสำหรับนักเรียน

ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอย่างเพียงพอและภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 4.38 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.78

การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในด้านงบประมาณและอาคารสถานที่ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับงบประมาณและอาคารสถานที่ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยละเอียดพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ งบประมาณมีเพียงพอที่จะสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และงบประมาณที่ใช้จ่ายตรงกับความต้องการของครูผู้สอน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ห้องมีหนังสือเกี่ยวกับสังคมศึกษาเพียงพอกับความต้องการของนักเรียนและภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 3.82 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.79

การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในด้านวัดและประเมินผล พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยละเอียดพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การให้คะแนนมีการกำหนดเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจน ใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เช่น การสอบ การทำรายงาน โครงการ การทำแผนผังความคิด เป็นต้น การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ประเมินผู้เรียนครอบคลุมทั้งด้านความรู้ (K) เจตคติ (A) และทักษะ (P) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการจัดและประเมินผลและภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 4.26 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66

1.3.2 แนวทางการพัฒนาการประเมินหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า

1) การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์และภารกิจของการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารและครูมีการกำหนด เป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ของหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คือ “ ครูและนักเรียนพัฒนาตนเองเข้าสู่อาเซียน ” ผู้บริหารและครูได้กำหนดกิจกรรมภารกิจที่สำคัญทั้งหมด 7 กิจกรรมคือ 1. ส่งเสริมพัฒนาการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประเทศกลุ่มอาเซียน 2. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักเรียน 3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน งานวิชาการ นิทรรศการเกี่ยวกับกับอาเซียน 4. ทักษะศึกษาเพิ่มความรู้ในกลุ่มประเทศ

อาเซียน 5. การปรับเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตรเกี่ยวกับการอาเซียน 6. การจัดอบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับอาเซียนให้ครู และนักเรียน 7. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู

2) กิจกรรมการพัฒนาการประเมินหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร และครูให้ความสำคัญกับกิจกรรมตามแนวทางการพัฒนาการศึกษาแนวทางการพัฒนาการประเมินหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ได้ดำเนินกิจกรรมอยู่แต่มีบางกิจกรรมที่มีความสำคัญน้อย (จุดอ่อน) คือ กิจกรรมการเพิ่มทักษะในการสืบค้นข้อมูลหลังจากมีการทบทวนแนวทางพัฒนาแล้วนำกิจกรรมที่มีความสำคัญมาก หรือกิจกรรมที่คิดว่าจะประสบผลสำเร็จมาวิเคราะห์ (จุดแข็ง) มีทั้งหมด 6 กิจกรรมคือ 1. กิจกรรมการเรียนการสอน 2. การปรับปรุงเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตรที่เกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียน 3. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักเรียนภายในกลุ่ม 4. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู 5. การจัดอบรมชี้แจงสร้างความตระหนัก 6. ส่งเสริมการพัฒนาสืบค้น

3) กลยุทธ์การพัฒนาการประเมินหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร และครูมีกลยุทธ์การดำเนินงานการพัฒนาการประเมินหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการเพิ่มเวลาการจัดการเรียนสอนเสริมสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนมีการเชิญวิทยากรหรือบุคคลภายนอกมาให้ความรู้ 2. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มโดยมีกลยุทธ์ในการพัฒนาคือ กิจกรรมวันอาเซียน DAY การจัดนิทรรศการทางวิชาการ รวมพลังสร้างสรรค์สู่อาเซียน การจัดกิจกรรมการประกวดโครงงาน 3. การจัดอบรมชี้แจงสร้างความตระหนักให้คณะครู โดยมีกลยุทธ์ในการพัฒนาคือ ศึกษาดูงานในกลุ่มอาเซียน การศึกษาดูงานจากโรงเรียนอื่นๆ 4. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู โดยมีกลยุทธ์ในการพัฒนาดังนี้คือ การจัดกิจกรรมประกวด Mind Mapping จัดมุมกลุ่มประเทศอาเซียน การประกวดจัดป้ายนิเทศ การประกวดการสอนที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice) 5. การปรับปรุงเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตรการเรียนการสอน โดยมีกลยุทธ์ดังนี้คือ การเพิ่มคำอธิบายรายวิชาให้ชัดเจนและครอบคลุมในเนื้อหา จัดโครงสร้างรายวิชา 6. การส่งเสริมพัฒนาสืบค้นข้อมูลของนักเรียน โดยมีกลยุทธ์ดังนี้คือ การจัดมุมความรู้เกี่ยวกับ

ประเทศในกลุ่มอาเซียน มีการจัดตารางเรียนการใช้ห้องคอมพิวเตอร์ศึกษาจากอินเทอร์เน็ต

2. อภิปรายผล

2.1 การประเมินสภาพปัจจุบันของการใช้หลักสูตรและปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ)

การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในด้านจุดหมายของหลักสูตร พบว่า โดยรวมผู้บริหารและครู ผู้สอน มีความเห็นว่าจุดหมายของหลักสูตรมีความเหมาะสม ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความเหมาะสมสอดคล้องกับ นโยบาย ของการจัดการศึกษาชาติ และสถานการณ์ปัจจุบัน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ สนองความต้องการทางด้านเทคโนโลยี และยังส่งเสริมให้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตซึ่งสอดคล้องกับสังค อุทรานันท์ (2532: 211) ที่กล่าวว่าลักษณะหลักสูตรที่ดีนั้น จุดหมายของหลักสูตรจะต้องอยู่บนพื้นฐาน ของการศึกษาอย่างถูกต้อง ได้แก่ พื้นฐานทางปรัชญา จิตวิทยา สังคมวิทยา และธรรมชาติขององค์ความรู้รวมถึงความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และประเทศชาติ จุดหมายของหลักสูตรจะต้องกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่สนองต่อความต้องการของนักเรียนในด้านเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน เมื่อพิจารณาโดยละเอียด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในด้านโครงสร้างของหลักสูตร พบว่า โดยรวมผู้บริหารและครูผู้สอน มีความเห็นว่า โครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดเวลาของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความยืดหยุ่น และความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์พันธกิจของโรงเรียน และเนื้อหาที่จัดให้มีความเรียนรู้ตรงตามจุดมุ่งหมายหลักสูตร สอดคล้องกับ นุชจิรา ปาसानาวี (2548) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 วิชาคอมพิวเตอร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มบูรพา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้าน โครงสร้างมีความเหมาะสมในระดับมากเพราะ โครงสร้างของหลักสูตรมีความยืดหยุ่นตามหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา

การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในด้านเนื้อหาของหลักสูตร พบว่า ผู้บริหารและ

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านเนื้อหาของหลักสูตรในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดเนื้อหาได้แบ่งเนื้อหาตามความเหมาะสมของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งมีการเรียงลำดับจากเนื้อหาที่ง่าย ๆ ไปสู่เนื้อหาที่ยากในระดับที่สูงขึ้น และการเรียนเนื้อหาที่อยู่ในระดับสูง ซึ่งเนื้อหานี้สำหรับนักเรียนก็ยังมี การจัดเนื้อหาที่ง่าย ๆ สอดแทรกให้นักเรียนได้เรียนสลับกันไปทำให้นักเรียนได้เรียนอย่างสนุกสนาน และมีความเข้าใจในเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง

การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในด้านผู้สอน พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านผู้สอน มีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนมีความสามารถ เหมาะสมในเรื่อง เนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้าเป็นอย่างดีและยังเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อธิบายเนื้อหา มีความถูกต้องชัดเจน ใช้ภาษาที่ง่ายในการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทัศนีย์ สุขประเสริฐ (2544) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่าอาจารย์มีคุณลักษณะที่เหมาะสมมากเพราะอาจารย์เป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอนมาก มีความสามารถในการเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา รายวิชาให้เป็นไปตามจุดหมายของรายวิชา

การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในด้านสื่อประกอบการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อประกอบการเรียนการสอนของหลักสูตร ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอนมีเนื้อหาและรูปแบบที่เหมาะสมกับนักเรียนสะดวกในการใช้งานมีความทันสมัยชัดเจนง่ายต่อการทำความเข้าใจ และเลือกรูปแบบของสื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่จะสอนเป็นการสร้างความสนใจของนักเรียนให้เกิดความกระตือรือร้น ที่จะเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุพล อธิคม (2543: 116) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชา พลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับมากเพราะมีจำนวนมากเพียงพอความต้องการ และความเหมาะสมกับผู้เรียน และ ช่าง บัวศรี (2542: 286) ที่กล่าวว่า สื่อและอุปกรณ์จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ได้ตามจุดประสงค์ของหลักสูตร และ ชัยฤทธิ์ ศิลาดเดช (2544: 128) ได้กล่าวไว้ว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ช่วยในการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์ได้ง่าย และรวดเร็วครูผู้สอนต้องเลือกสื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน

การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในด้านงบประมาณและอาคารสถานที่ พบว่า ผู้บริหาร

และครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับงบประมาณและอาคารสถานที่ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการจัดสรรงบประมาณได้เพียงพอกับความต้องการของครูผู้สอน เพื่อจัดสรรสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ มีสถานที่เอื้อกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมีการสำรวจของต้องการใช้วัสดุอุปกรณ์ทำให้มีการจัดซื้อได้ตรงตามต้องการดังที่ วาสนา คุณาอภิสิทธิ์ (2541: 169) กล่าวไว้ว่า การจัด และวางแผนใช้สถานที่จะต้องมีการวางแผนใช้สถานที่ให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมต่างๆ ให้มากที่สุด

การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในด้านวัดและประเมินผล พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครู และนักเรียนร่วมกันวางแผนในการวัด และประเมินผลการใช้การประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ เจตคติ และทักษะตามความเหมาะสม นักเรียนได้ทราบถึงแนวทางในการวัด และประเมินผลแล้วมีส่วนในการประเมินตนเอง ครูนำผลการวัดและประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2532: 138) กล่าวว่า การวัด และประเมินผลการเรียนการสอนควรสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อนำผลการประเมินมาเป็นรากฐานในการพัฒนาผู้เรียน และปรับปรุงการเรียนการสอนเครื่องมือที่ใช้วัดในการเรียนการสอนจะต้องหลากหลายสอดคล้องกับ ธรรมชาติ ของแต่ละวิชาและควรกำหนดเกณฑ์ การประเมินอย่างเหมาะสม 1.3.2 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของโรงเรียนเทศบาล 4 (แพะช้าง) เทศบาลนครนครราชสีมา พบว่า วิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายของหลักสูตรของ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คือ ครูและนักเรียนพัฒนาตนเองเข้าสู่อาเซียน และมีกิจกรรมที่มีความสำคัญที่จะประสบผลสำเร็จ 6 กิจกรรมคือ 1. กิจกรรมการเรียนการสอน 2. การปรับปรุงเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตรที่เกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียน 3. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักเรียนภายในกลุ่ม 4. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู 5. การจัดอบรมชี้แจงสร้างความตระหนัก 6. ส่งเสริมการพัฒนาสืบค้น และมีกลยุทธ์ในการดำเนินงานการพัฒนาการประเมินหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้ 1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการเพิ่มเวลาการจัดการเรียน สอนเสริมสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนมีการเชิญวิทยากรหรือบุคคลภายนอกมาให้ความรู้ 2. การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มโดยมีกลยุทธ์ในการพัฒนา คือ กิจกรรมวันอาเซียน DAY การจัดนิทรรศการทางวิชาการ รวมถึงสร้างสรรค์สู่อาเซียน การจัดกิจกรรมการประกวดโครงการ 3. การจัดอบรมชี้แจงสร้างความ

ตระหนักให้คณะครู โดยมีกลยุทธ์ในการพัฒนา คือ ศึกษาดูงานในกลุ่มอาเซียน การศึกษาดูงานจากโรงเรียนอื่นๆ 4 .**การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู** โดยมีกลยุทธ์ในการพัฒนาดังนี้คือ การจัดกิจกรรมประกวด Mind Mapping จัดมุมกลุ่มประเทศอาเซียน การประกวดจัดป้ายนิเทศ การประกวดการสอนที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice) 5. **การปรับปรุงเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตรการเรียนการสอน** โดยมีกลยุทธ์ดังนี้คือ การเพิ่มคำอธิบายรายวิชาให้ชัดเจนและครอบคลุมในเนื้อหา จัดโครงสร้างรายวิชา 6. **การส่งเสริมพัฒนาสืบค้นข้อมูลของนักเรียน** โดยมีกลยุทธ์ดังนี้คือ การจัดมุมความรู้เกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียน มีการจัดตารางเรียนการใช้ห้องคอมพิวเตอร์ศึกษาจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งพบว่ากิจกรรมดังกล่าวมีความเหมาะสมมากที่สุด เพราะแนวทางในการพัฒนาการประเมินของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) การประเมินในรูปแบบสร้างเสริมพลังอำนาจจึงเป็นวิธีการประเมินที่เหมาะสมที่สุด เพราะผู้มีส่วนร่วมได้ร่วมทำการประเมินหลักสูตรให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 1.3.4 การประเมินผลการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมา โดยการใช้วิธีการสร้างเสริมพลังอำนาจเมื่อนำกิจกรรมบางกิจกรรมไปใช้ เช่น **การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม** โดยมีกลยุทธ์ในการพัฒนา คือ กิจกรรม การจัดนิทรรศการทางวิชาการ รวมถึงสร้างสรรค์สู่อาเซียนครั้งที่ 7 ประจำปีการศึกษา 2554 ของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) ซึ่งจัดขึ้นในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2555 พบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจ ในระดับมาก และ**การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน** มีการเพิ่มเวลาการจัดการเรียน สอนเสริมสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง พบว่าจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นในการเรียน และมีการแบ่งเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ได้อย่างเหมาะสมเพราะ มีการเพิ่มเวลา ในการเรียนมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ควรจัดให้ครูอธิบายเนื้อหาให้กับนักเรียนที่เรียนช้า นักเรียนที่บกพร่องทางการเรียน เพิ่มเติมนอกเวลาเรียน และอธิบายอย่างช้าๆ สำหรับเนื้อหาที่ยาก

3.1.2 ควรจัดทัศนศึกษานอกสถานที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับโครงการ และนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในกิจกรรมกับเรียนการสอนให้มากขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

3.2.1 ควรมีการวิจัยการประเมินหลักสูตร กลุ่มสาระอื่นๆ ในทุกช่วงชั้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา

3.2.2 ควรนำแนวทางการพัฒนาการประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ได้จากวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ศึกษาทดลองกับสถานศึกษาอื่นๆ พร้อมทั้งศึกษาปัจจัยผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการประเมิน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษา, กรมวิชาการ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร (2538) *การประเมินผลการใช้หลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง 2533* กรุงเทพมหานคร ผู้แต่ง
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ (2545) *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
พิมพ์ครั้งที่ 2 2544* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
(ร.ส.พ)
- กาญจนา คุณารักษ์ (2527) *หลักสูตรและการพัฒนา* นครปฐม มหาวิทยาลัยศิลปากรคณะ
ศึกษาศาสตร์
- จตุพล อธิคม (2543) “การประเมินหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) *การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์ออลีนเพรส
- ฉันทกัลกัญณ์ จันทร์ศรี (2547) *สภาพแวดล้อมทางวิชาการของหลักสูตรนานาชาติ
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*
- ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา (2540) *การพัฒนาหลักสูตร* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ข่าวทหารอากาศ
- ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2544) “คู่มือการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับมัธยมศึกษา”
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จูนพับลิชชิง
- ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2537) *หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร (ศึกษา 335)* กรุงเทพมหานคร
วิทยาลัยครูพระนคร คณะวิชาครุศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
- ชูศรี สุวรรณโชติ (2542) *หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์อักษรไทย
- เดือนใจ เกตุษา, สมจิตรา เรืองศรี และเพ็ญศรี เศรษฐวงศ์ (2543) รายงานวิจัยเรื่องการประเมิน
หลักสูตรปริญญาตรี วิชาเอกวัดผลการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหงคณะศึกษาศาสตร์
- เทียน ทองแก้ว (ม.ป.ป.) เอกสารคำสอนวิชาหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรและการบริหาร
หลักสูตร สุรินทร์ สหวิทยาลัยอีสานใต้ สุรินทร์ คณะวิชาครุศาสตร์
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2529) *การพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดสู่การปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์อักษรบัณฑิต

- ธานี วารีสงัด (2537) “การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทเกษตรกรรม พ.ศ. 2521” ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ธารัง บัวศรี (2542) *ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและพัฒนา* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: ธารังการพิมพ์
- นวลอนงค์ บุญฤทธิ์พงศ์ (2539) “การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ ระดับนั้น ต้น กระทรวงสาธารณสุข” ปรินูญานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- นิลพันธุ์ ภากรศิลป์ (2540) การประเมินหลักสูตรผู้กำกับของสถาบันพัฒนาข้าราชการ ตำรวจ กองบัญชาการศึกษา โดยใช้แบบจำลอง CIPP model. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- นุชจิรา ปาसानาสี. (2548) “การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 วิชา คอมพิวเตอร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มบูรพา สังกัดกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- บรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544) *การพัฒนาหลักสูตร โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* พิมพ์ครั้งที่ 2 เชียงใหม่ โรงพิมพ์แสงศิลป์
- บุญชม ศรีสะอาด (2532) *การวิจัยเบื้องต้น* มหาสารคาม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2543) *รวมบทความ การวิจัย การวัดและประเมินผล* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ศรีอนันต์
- เบญจวรรณ สุธรรมรักษ์ (2546) “การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาวิชา การบริหารงานคหกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล” ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) *การบริหารงานวิชาการ* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ
- พรพรรณ โชติพิทักษ์วัน (2547) “การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษต่างประเทศ ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 โรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พรสุข หุ่นนิรันดร์ (2534) *การพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษา* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ เอ็กเพรส มีเดีย

- พิสนุ พงศ์ศรี (2549) *การประเมินทางการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ* พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานคร: เทียมฟ้าการพิมพ์
- มธุรส ประภาจันทร์ (2544) “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ความถนัดทางการเรียนคณิตศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สหวิทยาเขตเบญจบุรพา กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ (2541) *เทคนิคและวิธีการสอน* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ศูนย์สื่อเสริม
กรุงเทพมหานคร
- รุจิร ภู่อาระ (2546) *การพัฒนาหลักสูตร: ตามแนวปฏิรูปการศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นู้คพอยท์
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2539) *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้* กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น
- วราภรณ์ แผ่นทอง (2548) “การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
ช่วงชั้นที่ 3 ของสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต
2” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- วัชร บวรณสิงห์ (2544) *การบริหารหลักสูตร* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วาสนา คุณาอภิสิทธิ์ (2541) *หลักสูตรพลศึกษา* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ
- วิชัย ดิสสระ (2533) *การพัฒนาหลักสูตร สานต่อที่ท้องถิ่น* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตร และการสอน
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช (2542) *การพัฒนาหลักสูตร สานต่อที่ท้องถิ่น* กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์เซ็นเตอร์ดิสคัฟเวอรี
- วิชัย วงษ์ใหญ่ (2532) *การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____. (2537) *การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
สุวีริยาสาส์น
- สังัด อุทรานันท์ (2532) *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์มิตรสยาม

- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2545) “คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2546ก) “การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มคณิตศาสตร์ช่วงชั้นที่ 3-4 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน” กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กราฟิกโกร
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2546ข) *คู่มือวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์* ม.ป.ท.
- สมบูรณ์ สุริยวงศ์, สมจิตรา เรืองศรี และเพ็ญศรี เศรษฐวงศ์ (2544) *ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ
- สายฝน คงเกลี้ยง (2546) “การประเมินหลักสูตรโครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สำหรับผู้จัดการยุคใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สำนักนิเทศ และพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2545) “แนวทางการวัดผลประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- สุทัศน์ย์ สุขประเสริฐ (2544) “การประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สุนีย์ ภูพันธ์ (2546) *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร* เชียงใหม่ สำนักพิมพ์ The Knowledge Center.
- สรุศักดิ์ อมรัตน์ศักดิ์, เตือนใจ เกตุษา และบุญมี พันธุ์ไทย (2545) *วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางการศึกษา 1* พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ
- อรัญญา จุลกรานต์ (2543) “การประเมินหลักสูตรภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 พุทธศักราช 2539 ในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- อุดม พิมพ์พา (2539) *ปรัชญาพลศึกษา* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546) *กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา: แนวคิดสู่ปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์บุ๊คพอยท์

อรทัย อาจอ่ำ (2549) การประเมินผลเพื่อสร้างเสริมพลังอำนาจ : ทางออกที่ท้าทาย =

Empowerment Evaluation / อรทัย อาจอ่ำ นครปฐม สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล

Allen, R. (2003). *The penguin English dictionary*. 2nd ed. London: Penguin Books.

Beauchamp, G.A. (1981). *Curriculum theory*. 4th ed. Wilmette, IL: F.E.

Peacock Publisher Good, C.V. (Ed.). (1973). *Dictionary of education*. 3rd ed. New York:
McGraw-Hill.

Hanks, P., & Potter, S. (Eds.). (1979). *Encyclopedic world dictionary*. London: Hamlyn.

Hawkins, J.M., & Allen, R. (Eds.). (1991). *The Oxford Encyclopedic English dictionary*. Oxford,
English: Clarendon Press.

Lewis, A.J., & Miel, A. (1972). *Supervision for improved instruction: New Challenges, new
responses*. Belmont, CA: Wadsworth Publishing.

Oliva, P.F. (1992). *Development the curriculum*. 3rd ed. New York: Harper Collins Publishers.

Saylor, J.G., & Alexander, W.M. (1974). *Planning curriculum for schools*. New York: Holt,
Rineheart and Winston.

Stufflebeam, D.L., Foley, W.J., Gephart, W.J., Guba, E.G., Hammond, R.L., Merriman, H.O. et
al. (1974). *Educational evaluation and decision making*. 4th ed.. Itasca, IL:F.E.
Peacock Publishers.

Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. New York: Harcourt, Brace &
World.

Tyler, R.W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: The University of
Chicago Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัย

รายชื่อของผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัย
เรื่อง การประเมินหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียน เทศบาล 4 (เพาะชำ) :การใช้วิธีการสร้างเสริมพลังอำนาจ

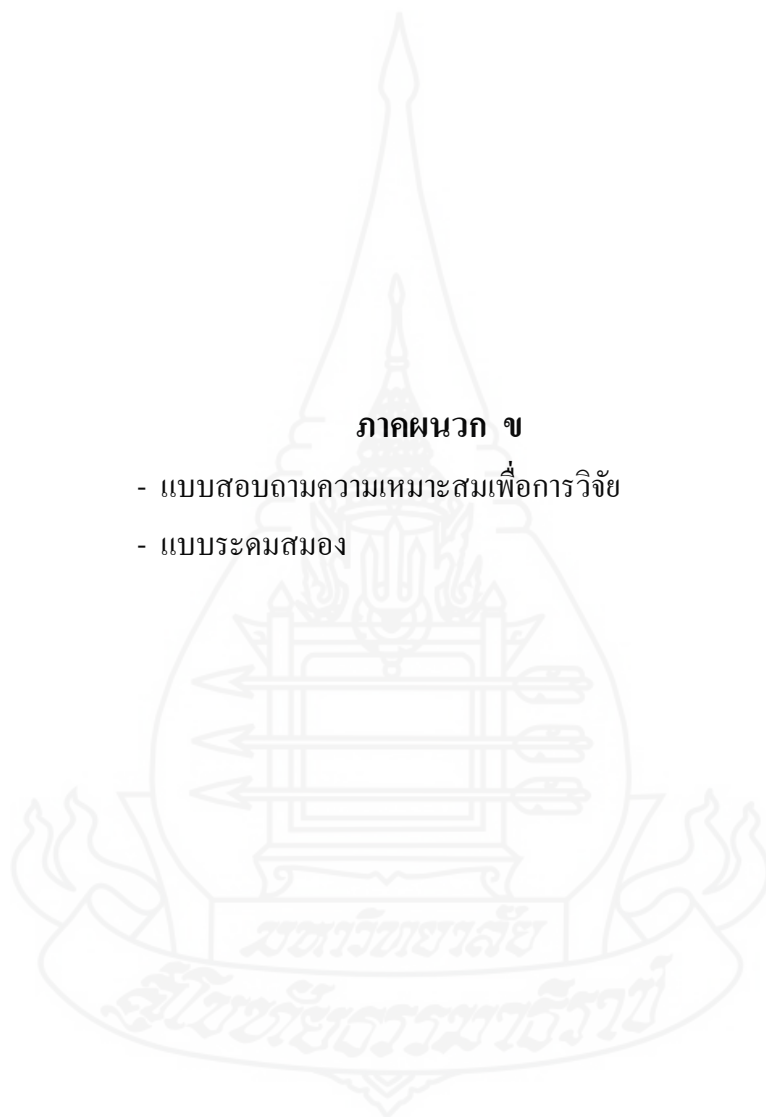
1. **ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ** นายศักดิ์เดช กองสูงเนิน
สถานที่ทำงาน โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ)
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ)
ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
วุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม)
ประสบการณ์ - เป็นวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
- ผู้บริหาร ร.ร. แกนนำการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช
2551

2. **ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ** ว่าที่ร้อยตรีอนุวัฒน์ ฉินสูงเนิน
สถานที่ทำงาน โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) อ. เมือง จ. นครราชสีมา
ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ ด้านวิชาการ
วุฒิการศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม)
ประสบการณ์ - เป็นวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้น
พื้นฐานพุทธศักราช 2551
- รองผู้อำนวยการ โรงเรียนแกนนำการใช้หลักสูตรขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551

3. ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ นายวินัย ฉายทองคำ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนเทศบาลตลาดแค อ. พิมาย จ. นครราชสีมา
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลตลาดแค อ.พิมาย จ. นครราชสีมา
 วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม)
 ประสบการณ์ - เป็นวิทยากร และผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
4. ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ นางสาวนันทากร คัมภีร์พงศ์
 สถานที่ทำงาน สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครราชสีมา อ. เมือง จ. นครราชสีมา
 ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
 วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม)
 ประสบการณ์ - เป็นวิทยากร และผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - เป็นวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา
5. ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ดร. สุนทรา โตบัว
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ตำแหน่ง อาจารย์สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ภาควิชา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก การศึกษาคุฎีบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)
 ประสบการณ์ - เป็นวิทยากร และผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

ภาคผนวก ข

- แบบสอบถามความเหมาะสมเพื่อการวิจัย
- แบบระดมสมอง

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและครูผู้สอน

เรื่อง “การประเมินหลักสูตรขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ)เทศบาลนคร นครราชสีมา : ใช้วิธีการประเมินแบบสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation)

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและลักษณะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของชาติ แนวการประเมินหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพสูงวิธีหนึ่งก็คือ การประเมินจากผู้ใช้หลักสูตรนั้น โดยตรงข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านจึงมีความหมายและความสำคัญยิ่งในการที่จะนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรต่อไป ดังนั้นขอให้ท่านพิจารณาข้อความแต่ละข้ออย่างละเอียด กรุณาตอบให้ครบทุกข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อการทำงานและสถานภาพทางราชการของท่านแต่อย่างใด แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน ดังนี้

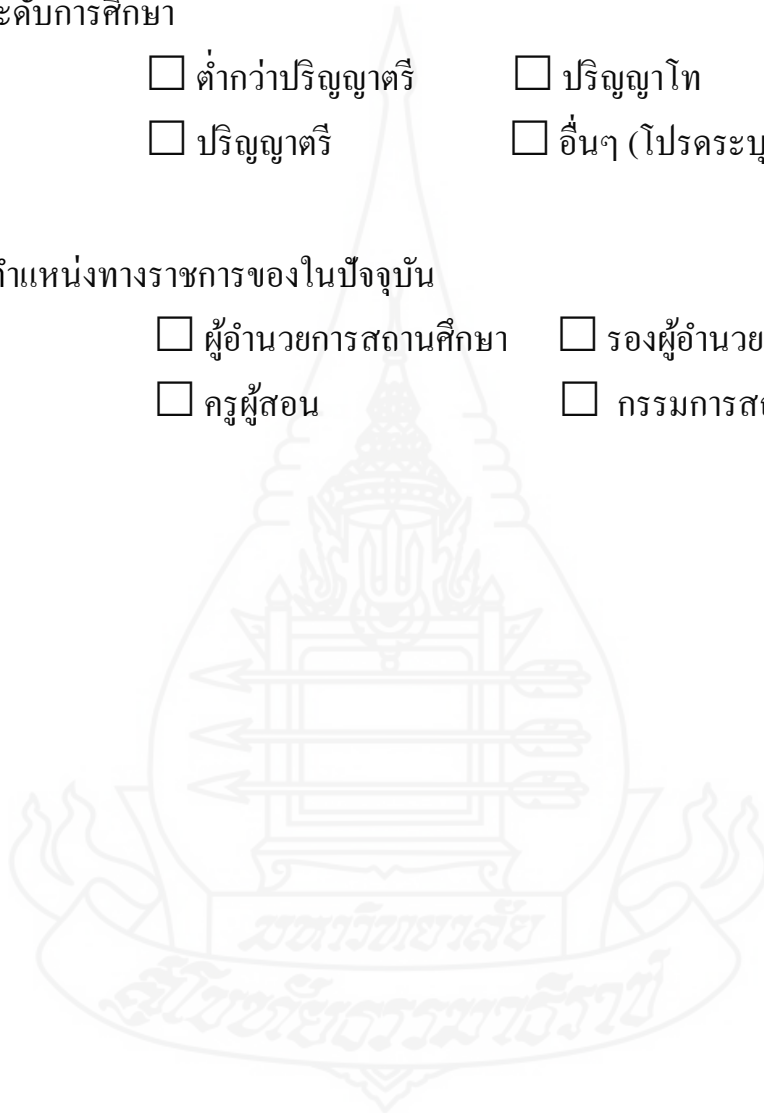
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ ชาย หญิง

2. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาโท
☐ ปริญญาตรี	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. ตำแหน่งทางราชการของในปัจจุบัน

☐ ผู้อำนวยการสถานศึกษา	☐ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา
☐ ครูผู้สอน	☐ กรรมการสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ชั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมา : ใช้วิธีการประเมินแบบสร้างเสริมพลังอำนาจ คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมีหลัก ในการพิจารณาดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมเล็กน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านจุดหมายของหลักสูตร					
1. มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน					
2. มีความเหมาะสมกับนโยบายของการจัดการศึกษาชาติ					
3. มีความชัดเจนในด้านภาษาและเข้าใจง่าย					
4. สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
5. สามารถสนองความต้องการทางด้านเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน					
6. ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต					
7. มีความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล					
8. มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นคนดี เก่งและมีความสุข					

ตอนที่ 2

แบบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม

เรื่อง การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมา : ใช้วิธีการประเมินแบบสร้างเสริมพลังอำนาจ

(Empowerment Evaluation)

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบในการวิทยานิพนธ์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมา : ใช้วิธีการประเมินแบบสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation)

2. ขอความกรุณาจากท่านซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และมีประสบการณ์ในด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การประเมินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พิจารณาความเห็นจากแบบสอบถามว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือไม่ โดยมีหลักการพิจารณาดังนี้

- +1 แน่ใจว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 0 ไม่แน่ใจแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 1 แน่ใจว่าแบบสอบถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. กำหนดเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างความเห็นท้ายข้อแบบสอบถามตอน 2

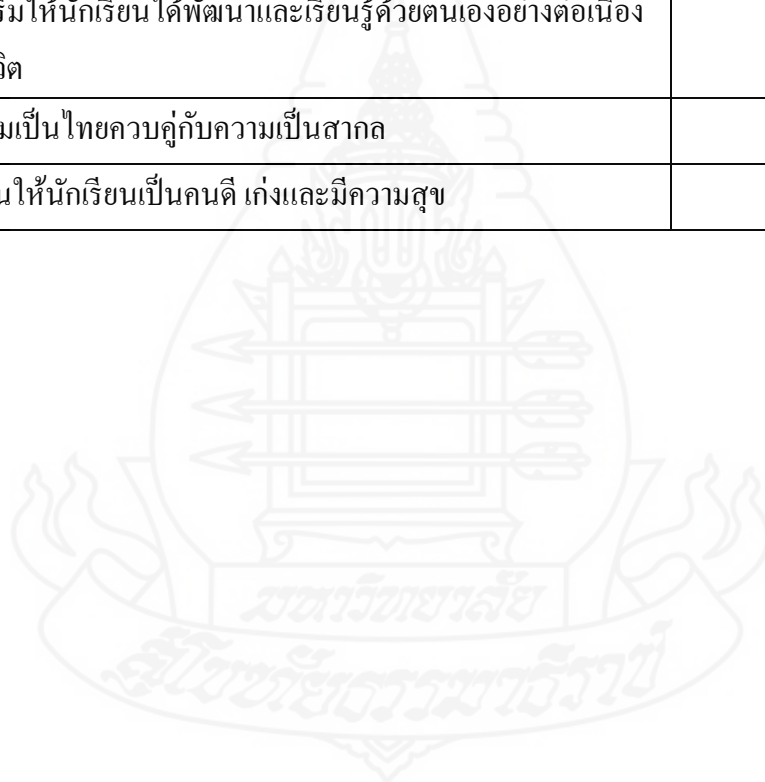
ดังนี้

ขอขอบคุณ

เทียมใจ สุภมาตร

ผู้วิจัย

ข้อความ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		
	+1	0	-1
ด้านจุดหมายของหลักสูตร			
1. มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน			
2. มีความเหมาะสมกับนโยบายของการจัดการศึกษาชาติ			
3. มีความชัดเจนในด้านภาษาและเข้าใจง่าย			
4. สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
5. สามารถสนองความต้องการทางด้านเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน			
6. ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต			
7. มีความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล			
8. มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นคนดี เก่งและมีความสุข			

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางเทียมใจ สุขมาตร
วัน เดือน ปีเกิด	12 มกราคม 2507
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	ปี 2528 ครุศาสตรบัณฑิต (เอกภูมิศาสตร์) วิทยาลัยครูนครราชสีมา
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

